

Plán péče
o
přírodní památku
Dědina u Dobrušky

na období
2024 - 2034

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území.....	1
1.1 Základní identifikační údaje.....	1
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR.....	1
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí.....	1
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma.....	8
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany.....	9
1.6 Kategorie IUCN.....	9
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ.....	9
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu.....	9
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav.....	10
1.8 Cíl ochrany.....	11
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany.....	12
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů.....	12
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů.....	12
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů.....	17
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti.....	20
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti.....	22
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy.....	26
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch.....	27
2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích.....	27
2.4.2 Základní údaje o rybnících, vodních nádržích a tocích.....	28
2.4.3 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky.....	28
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup.....	29
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize.....	32
3. Plán zásahů a opatření.....	32
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ.....	32
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání.....	32
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území.....	39
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností.....	39
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu.....	39
3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území.....	40
3.4.1 Návrh změny vymezení ZCHÚ.....	40
3.4.2 Návrh změny definice předmětu ochrany.....	42
3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností.....	42
3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území.....	42
3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území.....	43
4. Závěrečné údaje.....	43
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností).....	43
4.2 Použité podklady a zdroje informací.....	44
4.3 Seznam používaných zkratk.....	46
4.4. Podklady pro plán péče zpracoval.....	46
5. Přílohy.....	46

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:	5915
kategorie ochrany:	přírodní památka
název území:	Dědina u Dobrušky
druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:	nařízení
orgán, který předpis vydal:	Krajský úřad Královéhradeckého kraje
číslo předpisu:	7/2014
datum platnosti předpisu:	7. 5. 2014
datum účinnosti předpisu:	22. 5. 2014

Území bylo původně zřízeno podle § 6 zákona č. 40/1956 Sb. o státní ochraně přírody jako „chráněný přírodní výtvar“.

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:	Královéhradecký
okres:	Rychnov nad Kněžnou
obec s rozšířenou působností:	Dobruška
obec s pověřeným obecním úřadem:	Dobruška
obec:	Dobruška, Podbřezí
katastrální území:	Dobruška, Mělčany u Dobrušky, Podbřezí

Příloha:

M1 – Orientační mapa s vyznačením území

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Přehled parcel a jejich výměr zahrnutých do ZCHÚ byl získán z ÚSOP (Seznam parcel území platný k datu vyhlášení). Tento přehled byl porovnán a aktualizován podle údajů katastru nemovitostí dostupného online z <https://nahlizenidokn.cuzk.cz/>. Údaje z katastru nemovitostí jsou platné ke dni 19. 10. 2022.

Ve všech katastrálních územích, ve kterých se ZCHÚ nachází, došlo od okamžiku jeho vyhlášení k dosti výrazným změnám ve vymezení a číslování pozemků. U nových parcel nejsou v níže uvedených seznamech určeny výměry v ZCHÚ. Výměry parcel v ZCHÚ, jež jsou totožné se seznamem parcel platného k datu vyhlášení v ÚSOP, jsou převzaty z tohoto seznamu. Nicméně je tak učiněno bez záruky aktuální správnosti těchto údajů.

Výměry ZCHÚ na území jednotlivých katastrů byly získány překryvem vektorových vrstev hranic PP a hranic pozemků dle katastru nemovitostí (vrstvu pozemků poskytl KÚ Královéhradeckého kraje). Nejedná se o součty výměr jednotlivých parcel na území PP! Mezi rozlohou PP uvedenou ve vyhlášovacím dokumentaci a rozlohou digitálních podkladů (hranice PP) však existuje drobný nesoulad (blíže viz. kapitola 1.4). Proto i rozlohy ZCHÚ na území jednotlivých katastrů jsou uvedeny bez záruky správnosti.

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: Dobruška, 627496

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
2202/15		orná půda		2559	16
2202/17		orná půda		4523	32
2202/18		orná půda		4611	7
2202/19		orná půda		5291	161
2209/2		trvalý travní porost		81	49
2257/1		zastavěná plocha a nádvoří		7379	387
2264		trvalý travní porost		15849	159
2265		ostatní plocha	neplošná půda	165	104
2266		ostatní plocha	neplošná půda	601	118
2271		lesní pozemek		2804	32
2272		lesní pozemek		1530	757
2274/1		trvalý travní porost		912	300
2274/3		trvalý travní porost		405	250
2274/4		trvalý travní porost		96	96
2274/5		trvalý travní porost		2272	141
2274/6		trvalý travní porost		450	222
2524/6		lesní pozemek		2375	152
2527/1		trvalý travní porost		8028	19
2530		trvalý travní porost		2434	362
2531/1		trvalý travní porost		5507	462
2532		trvalý travní porost		2586	97
2533		trvalý travní porost		1949	57
2537/2		trvalý travní porost		10670	26
2537/4		trvalý travní porost		4940	108
2537/6		trvalý travní porost		1029	3
2542/1		trvalý travní porost		2402	4
2544		ostatní plocha	sportoviště a rekreační plocha	1273	391
2545		trvalý travní porost		10242	249
2546/3		trvalý travní porost		2818	?
2546/4		trvalý travní porost		345	?
2547/3		trvalý travní porost		1678	?
2547/5		trvalý travní porost		965	?
2547/6		trvalý travní porost		26	?
2549/5		trvalý travní porost		2534	?
2549/6		trvalý travní porost		265	?
2554/3		trvalý travní porost		4149	?
2554/4		trvalý travní porost		190	?
2555/2		lesní pozemek		120	?
2556		ostatní plocha	neplošná půda	836	336
2557/1		lesní pozemek		573	?
2557/2		lesní pozemek		328	?
2562/1		trvalý travní porost		110	13
2562/3		trvalý travní porost		93	9
2574/2		trvalý travní porost		2469	394
2574/5		trvalý travní porost		1325	18
2574/12		trvalý travní porost		260	?
2579/2		trvalý travní porost		2343	115
2579/3		trvalý travní porost		9068	174

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
2585		trvalý travní porost		4197	187
2589		ostatní plocha	neplošná půda	525	34
2590		trvalý travní porost		1835	77
2597		trvalý travní porost		2623	75
2598		trvalý travní porost		1583	228
2599/1		trvalý travní porost		221	4
2604		trvalý travní porost		7238	55
2605		trvalý travní porost		7187	239
2606/3		trvalý travní porost		2606	3
2610/1		trvalý travní porost		9168	23
2610/3		trvalý travní porost		12869	95
2610/4		trvalý travní porost		1519	?
2611/1		lesní pozemek		71	34
2611/2		lesní pozemek		956	19
2611/3		lesní pozemek		232	144
2612		trvalý travní porost		38	38
2615		trvalý travní porost		3694	62
2617		lesní pozemek		1054	147
2616/1		ostatní plocha	neplošná půda	879	82
2618/1		orná půda		1367	75
2619		orná půda		2727	50
2622		trvalý travní porost		2157	107
2624/1		trvalý travní porost		3431	
2627/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	718	582
2627/6		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	17	?
2627/7		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	51	?
2627/10		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	187	?
2657/12		trvalý travní porost		5871	?
2657/6		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	815	658
2661/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	14	14
2894/1		ostatní plocha	ostatní komunikace	919	100
2894/2		ostatní plocha	ostatní komunikace	413	62
2928/4		ostatní plocha	ostatní komunikace	939	?
2930/4		ostatní plocha	ostatní komunikace	52	?
2943/4		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	170	152
2958/3		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	17641	15279
2958/5		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	223	204
2958/9		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	135	112
2958/20		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	864	437
2958/22		zastavěná plocha a nádvoří		112	70
2958/23		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	151	151

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
2958/24		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	33	?
2958/27		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	86	?
2958/28		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	84	84
2958/29		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	576	?
2959/1		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	1367	?
2959/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	435	435
2959/3		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	422	?
2959/4		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	795	795
2959/5		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	227	?
2959/6		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	174	?
2960/1		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	1246	?
2960/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	692	?
2961		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	663	639
2962		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	936	911
2963/1		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	23405	3251
3018/51		ostatní plocha	silnice	1434	2
3018/52		ostatní plocha	silnice	270	35
4000		trvalý travní porost		182	96
4001		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	789	789
Celkem					37404

Katastrální území: Měčany u Dobrušky, 627551

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
2/2		trvalý travní porost		1570	76
3		trvalý travní porost		1524	177
4		lesní pozemek		1644	39
16/1		lesní pozemek		838	111
17		zastavěná plocha a nádvoří		1519	115
18		zastavěná plocha a nádvoří		1795	16
21/1		zahrada		368	43
21/2		zahrada		1662	60
21/3		ostatní plocha	neplodná půda	618	134
21/4		zahrada		68	66

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m2)
28/1		zastavěná plocha a nádvoří		1231	31
34		zahrada		686	28
35		zahrada		987	28
37/1		zahrada		414	4
63/1		lesní pozemek		869	385
64		lesní pozemek		1944	141
65/2		trvalý travní porost		1618	146
65/3		trvalý travní porost		151	23
67		trvalý travní porost		7258	562
99		trvalý travní porost		2014	136
100		ostatní plocha	neplodná půda	165	31
128/7		trvalý travní porost		15123	17
244		lesní pozemek		4465	238
245		ostatní plocha	sportoviště a rekreační plocha	8137	764
246		trvalý travní porost		334	67
247/1		trvalý travní porost		255	124
247/2		trvalý travní porost		119	14
248/1		orná půda		7506	36
248/4		orná půda		16199	48
263/2		ostatní plocha	ostatní komunikace	107	12
263/12		ostatní plocha	ostatní komunikace	11	?
263/13		ostatní plocha	ostatní komunikace	274	8
263/14		ostatní plocha	ostatní komunikace	79	16
263/15		ostatní plocha	ostatní komunikace	252	22
263/17		ostatní plocha	ostatní komunikace	357	3
263/19		ostatní plocha	ostatní komunikace	80	3
263/29		ostatní plocha	ostatní komunikace	56	?
266/2		trvalý travní porost		3294	38
266/3		ostatní plocha	sportoviště a rekreační plocha	1351	2
286/1		trvalý travní porost		1113	49
286/2		trvalý travní porost		203	158
286/3		trvalý travní porost		719	90
287/3		trvalý travní porost		33	1
288/3		orná půda		16918	33
288/6		orná půda		14964	21
288/8		orná půda		393	78
288/9		orná půda		8	7
299/1		ostatní plocha	ostatní komunikace	166	100
299/2		ostatní plocha	ostatní komunikace	288	72
299/3		ostatní plocha	ostatní komunikace	127	41
299/4		ostatní plocha	ostatní komunikace	16	3
299/5		ostatní plocha	ostatní komunikace	46	9
299/6		ostatní plocha	ostatní komunikace	64	4
308/14		orná půda		6553	24
308/22		orná půda		3092	14
308/24		orná půda		193	9
308/28		orná půda		91	15
311/1		lesní pozemek		213	2
311/2		zahrada		115	10
311/4		lesní pozemek		89	2
311/5		zahrada		991	18

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m2)
316/2		trvalý travní porost		209	23
328/1		ostatní plocha	ostatní komunikace	123	53
328/2		ostatní plocha	ostatní komunikace	181	19
328/3		ostatní plocha	ostatní komunikace	36	16
328/4		ostatní plocha	ostatní komunikace	118	?
329/5		lesní pozemek		730	209
329/6		lesní pozemek		55	54
329/7		lesní pozemek		70	45
331/1		trvalý travní porost		775	298
332/1		trvalý travní porost		7295	26
332/53		trvalý travní porost		3580	336
332/55		trvalý travní porost		12501	240
332/56		trvalý travní porost		9564	108
349		trvalý travní porost		4370	142
350/1		lesní pozemek		797	281
350/3		lesní pozemek		81	26
350/4		lesní pozemek		37	37
350/5		lesní pozemek		107	62
350/6		lesní pozemek		20	20
350/7		lesní pozemek		26	9
350/8		lesní pozemek		181	12
351		lesní pozemek		245	13
352/1		ostatní plocha	neplodná půda	270	209
352/2		ostatní plocha	neplodná půda	996	387
352/3		ostatní plocha	neplodná půda	208	156
354		trvalý travní porost		5469	171
361		lesní pozemek		432	105
365/1		lesní pozemek		432	30
368/8		ostatní plocha	ostatní komunikace	44	10
369/3		ostatní plocha	ostatní komunikace	115	20
396/1		ostatní plocha	ostatní komunikace	2838	?
406/1		ostatní plocha	ostatní komunikace	204	3
406/3		ostatní plocha	ostatní komunikace	234	2
408		ostatní plocha	neplodná půda	72	18
409/1		ostatní plocha	neplodná půda	306	31
412/1		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	520	423
412/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	134	106
412/3		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	208	208
412/4		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	16	16
412/5		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	480	472
412/6		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	35	35
412/7		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	24	24
412/8		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	266	252
412/9		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	41	41
412/10		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené	145	145

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m2)
			nebo upravené		
412/11		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	9475	7661
412/12		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	71	48
412/13		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	41	15
412/14		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	11	3
412/15		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	136	136
412/16		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	5104	4375
414/1		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	1493	?
414/2		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	470	?
414/3		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	284	?
414/4		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	330	?
414/5		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	747	?
414/6		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	141	141
423/3		trvalý travní porost		424	?
423/4		trvalý travní porost		208	?
424/2		trvalý travní porost		663	?
427/3		lesní pozemek		119	?
427/4		lesní pozemek		110	?
Celkem					26264

Katastrální území: Podbřezí, 723398

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m2)	Výměra parcely v ZCHÚ (m2)
48		ostatní plocha	neplodná půda	1549	227
50		ostatní plocha	zeleň	6323	42
295/1		ostatní plocha	sportoviště a rekreační plocha	4439	509
692/2		lesní pozemek		758	?
895/4		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	4	4
895/5		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	113	?
895/8		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	2257	2257
895/9		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	27	?
898/1		vodní plocha	koryto vodního toku umělé	397	?
901/6		ostatní plocha	silnice	3037	?
910/1		ostatní plocha	zeleň	966	?
911/1		ostatní plocha	silnice	96	8
911/2		ostatní plocha	neplodná půda	5	?

Číslo parcely podle KN	Číslo parcely podle PK nebo jiných evidencí	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
3151		trvalý travní porost		2768	?
3152		lesní pozemek		1028	?
3159		trvalý travní porost		1778	?
3162		lesní pozemek		657	?
3163		trvalý travní porost		556	?
3193		lesní pozemek		13031	?
3195		lesní pozemek		9048	?
3211		trvalý travní porost		5002	?
3218		trvalý travní porost		3312	?
3228		lesní pozemek		686	?
3374		lesní pozemek		31572	?
3491		zahrada		2694	?
3569/3		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	67	?
3574		vodní plocha	koryto vodního toku přirozené nebo upravené	21084	21084
Celkem					25701

Ochranné pásmo:

Ochranné pásmo není vyhlášené, je jím tedy dle § 37 zákona č. 114/1992 Sb. území do vzdálenosti 50 m od hranice ZCHÚ.

Příloha:

M2 – Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Rozlohy podle druhů pozemků byly získány překryvem vektorových vrstev hranic PP a hranic pozemků dle katastru nemovitostí. Celková plocha PP je dle údaje v ÚSOP 8,9588 ha (ve zřizovací dokumentaci je uveden zaokrouhlený údaj 8,96 ha). Dle digitálních podkladů (vektorová vrstva hranice PP spravovaná AOPK ČR) je rozloha PP vypočtená nástrojem GIS 8,9369 ha. Mezi těmito údaji je nesoulad 211 m². Celkové výměry jednotlivých druhů pozemků v tabulce níže i výměry ZCHÚ na území jednotlivých katastrů uvedených v kapitole 1.3 vycházejí z digitálních podkladů, tzn. z rozlohy 8,9369 ha.

Při vyhlásování PP bylo území geodeticky zaměřeno a jeho hranice jsou stanoveny samostatným uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy jsou určeny souřadnicemi systému jednotné trigonometrické sítě katastrální. Zpracovatel plánu péče není schopen identifikovat, co je příčinou nesouladu mezi rozlohou uvedenou v ÚSOP a vypočtenou nástrojem GIS a který údaj odpovídá vyhlášenému území PP. Uváděné různé výměry je proto nutné považovat pouze za orientační.

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Vyhlášené OP plocha v ha	Způsob využití pozemku	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky	0,5363			
vodní plochy	6,8636		zamokřená plocha	
			rybník nebo nádrž	
			vodní tok	6,8636

trvalé travní porosty	0,9355			
orná půda	0,0637			
ostatní zemědělské pozemky	0,0252			
ostatní plochy	0,4480		nepłodná půda	0,1781
			ostatní způsoby využití	0,2699
zastavěné plochy a nádvoří	0,0646			
plocha celkem	8,9369/8,9588*			

* rozloha dle digitálního podkladu a rozloha dle údaje uvedeného v ÚSOP

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park:	není
chráněná krajinná oblast (včetně zóny):	není
překryv s jiným typem ochrany:	PR Skalecký háj* ÚSES CHOPAV Východočeská křída pásmo ochrany vodních zdrojů II stupně - vnější
mezinárodní statut ochrany:	není
<u>Natura 2000</u>	
ptačí oblast:	není
evropsky významná lokalita:	CZ0523007 Dědina u Dobrušky

* Překryv s PR Skalecký háj je v rámci ochranného pásma 50 m. PR Skalecký háj byla vyhlášena na základě Usnesení č. 189 vydaného ONV Rychnov nad Kněžnou ze dne 5. 7. 1987. Předmětem ochrany je dle zřizovacího předpisu „Ochrana a zachování lesního porostu s přirozenou dřevinnou skladbou a bohatým bylinným a keřovým podrostem - lokality endemického kruštíku polabského (*Epipactis albensis*)“.

1.6 Kategorie IUCN

III – přírodní památka nebo prvek

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Předmět ochrany je zřizovacím předpisem definován následovně: Zajištění stabilních populací mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranky obecné (*Cottus gobio*), posílení těchto populací a dále zajištění vhodné údržby biotopu řeky Dědiny, ve vazbě na využívání toku a okolních pozemků. Žádoucí je zachování nebo zlepšení hydromorfologických parametrů toku a navazující nivy a zachování dobrých fyzikálně-chemických vlastností vody.

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. ekosystémy

ekosystém**	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
ekosystém vodního toku Dědiny	100 %	<p>Dědina na území PP má převážně velice zachovalý přírodní charakter, jen pomístně je výrazněji upravena (zejména v místech křížení komunikací a v blízkosti zástavby). Šířka jejího koryta se pohybuje v rozmezí 4 – 8 m a vine se v ploché široké nivě. Koryto má velice pestrou geomorfologii. Místy výrazně meandruje, střídají se proudné úseky s tůněmi a místy jsou vytvořeny výrazné kolmé břehové nátrže. V několika úsecích se nad tokem vypínají opukové skalní stěny. Dnový substrát je převážně štěrkovitý, v tůních je štěrkopísčité a v úsecích pod skalními stěnami je kamenitý. V korytě se místy vyskytují struktury mrtvé dřevní hmoty.</p> <p>Na ekosystém menšího přírodního podhorského toku je vázána celá řada vzácných druhů živočichů. Jsou to zejména vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>), mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>), střevle potoční (<i>Phoxinus phoxinus</i>), ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>) a společenstvo reofilních vážek, především velmi silná populace vzácného páskovce kroužkovaného (<i>Cordulegaster boltoni</i>).</p> <p>Vodní tok je po většině své délky doprovázen poměrně zachovalými smíšenými břehovými porosty. Jejich součástí jsou i některé chráněné druhy rostlin. Hojně tu roste zejména bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a častější je i árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).</p>	A

B. druhy

druh	stupeň ohrožení**	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace	kód předmětu ochrany*
mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>)	VU	Mihule je v toku Dědiny na území PP běžným druhem, její populaci je možné považovat za stabilní. Při průzkumu v roce 2022 byly larvy mihulí nalézány prakticky ve všech přítomných nánosech vhodnější struktury a dostatečné velikosti. Početnost larev byla proměnlivá, na optimálních místech však dosahovala poměrně vysokých hustot (10 až 15 jedinců na 1 m ² naplavu). Množství náplavů je v toku dostatečné díky zachovalejší morfologii koryta, jejich distribuce na podélném profilu je však nerovnoměrná.	A, B

vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>)	NT	Vranka obecná je podle průzkumu v roce 2022 na lokalitě hojně zastoupeným druhem. V pěti odlovných profilech se její abundance pohybovala mezi 100 až 350 jedinců na 1 ha toku (v jednom to bylo jen 17 ks/ha). Její populace je vitální a přirozeně strukturovaná. Podle srovnání se staršími průzkumy je její populace stabilní.	A, B
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	VU	Na území PP byla v roce 2022 zaznamenána tři obsazená hnízdiště. V celém úseku PP (necelých 7 km toku) je zmapováno několik tradičních hnízdišť, která jsou přednostně obsazována, a další nová si ledňáčci vytvářejí na jiných místech nebo se o to pokouší. Zdejší hnízdní hustota je v porovnání s průměrnou hodnotou na území ČR vysoce nadprůměrná. Např. v roce 2011 tu bylo zaznamenáno dokonce 9 obsazených hnízd. Ledňáčci ke svému hnízdění potřebují kolmé břehové stěny dostatečné výšky a délky, tvořené optimální substrátem, ve kterém si mohou hloubit nory. Mohou hnízdit také pod podezletými stromy.	C

**stupeň ohrožení dle červeného seznamu ČR – obratlovci (Chobot et Němec 2017)

*kód předmětu ochrany:

A = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

B = předmět ochrany překrývající se EVL/PO (v závorce je uveden kód stanoviště dle vyhl. č. 166/2005 Sb., hvězdičkou (*) jsou označena prioritní stanoviště a druhy)

C = další významný ekosystém nebo jeho složka, který je navržen k doplnění mezi předměty ochrany ZCHÚ (viz i kap. 3.4)

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
ekosystém vodního toku Dědiny	<p>Ekosystém usměrňovaný jen maloplošnými zásahy za účelem podpory přírodních funkcí.</p> <p>Zachování přirozené morfologie toku a přirozeného splaveninového režimu.</p> <p>Migrační překážky zprůchodněné způsobem, který respektuje nároky všech druhů vodních živočichů.</p> <p>Reprezentativní výskyt vzácných a ohrožených druhů vázaných na vodní tok, především střevele potoční (<i>Phoxinus phoxinus</i>) a páskovce kroužkovaného (<i>Cordulegaster boltoni</i>). Další druhy jsou popsány v samostatné tabulce B. druhy.</p> <p>Zachování břehových porostů reprezentativního složení, s jen málo významným výskytem invazních druhů rostlin a hojnějším výskytem</p>	<ul style="list-style-type: none"> zachování morfologických parametrů koryta vodního toku, především stávající struktury dnového substrátu a dnových prvků, s přirozenou variabilitou substrátů, různorodý charakter proudění absence migračních překážek průtok odpovídající alespoň minimálnímu zůstatkovému průtoku* výskyt invazních druhů rostlin v břehových porostech v takových mezích, kdy neovlivňují výskyt vzácných druhů rostlin a mají jen malý vliv na druhovou skladbu, diverzitu a strukturu břehových porostů střevele potoční – výskyt charakterizovaný jako hojný v celé délce PP (až tisíce na 1 ha toku), přirozeně se rozmnožující populace páskovec kroužkovaný – stabilizovaná bohatá populace, odhad v řádu stovek jedinců árón plamatý – výskyt charakterizovaný jako roztroušený téměř po celé délce PP,

	vzácnějších druhů bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>).	odhad početnosti na vyšší stovky trsů • bledule jarní – výskyt charakterizovaný jako roztroušený až hojný téměř po celé délce PP
--	---	---

*minimální zůstatkový průtok dle § 36 zákona o vodách (254/2001 Sb.)

B. druhy

druh	cíl ochrany	indikátory cílového stavu
mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>)	Zachování životaschopné, stabilní a početné populace mihule potoční.	• přítomnost larev mihulí prakticky ve všech přítomných nánosech vhodnější struktury a dostatečné velikosti, na optimálních místech ve vyšších hustotách (10 až 15 jedinců na 1 m ² náplavu)
vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>)	Zachování životaschopné, stabilní a početné populace vranky obecné.	• pravidelný výskyt v celé délce PP, v odlovných profilech abundance v řádu stovek jedinců na 1 ha toku
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	Zachování nadprůměrné početnosti pravidelného hnízdění.	• alespoň 3 pravidelně obsazovaná hnízdiště (průměrná hustota hnízdících párů ledňáčka říčního v ČR je obvykle 1 až 3 na 10 km toku)

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

PP Dědina u Dobrušky zaujímá vodní tok Dědiny (někdy nazýván také Zlatý potok) mezi obcí Podbřezí a Dobruškou (okres Rychnov nad Kněžnou). Její rozloha je 8,96 ha a délka vodního toku na území PP je 6,7 km. Jedná se převážně o velice zachovalý tok přírodě blízkého charakteru s šířkou koryta v rozmezí 4 – 8 m a velice pestrá geomorfologií koryta. Tok protéká plochou nivou a je obklopen převážně zemědělsky obhospodařovanou půdou. Jen malá část toku na území PP je obklopena zástavbou, kde je také výrazněji upraven. Po celé délce je tok doprovázen linií smíšených břehových porostů.

Chráněné území bylo vyhlášeno 7. 5. 2014. Jedná se o území, které bylo k ochraně navrženo při přípravě soustavy evropsky významných lokalit Natura 2000. Důvodem vyhlášení chráněného území byla zejména ochrana mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranky obecné (*Cottus gobio*). Území je ale významné i dalšími vzácnými a ohroženými druhy s vazbou na zachovalé přírodní toky. Jsou to především bohaté populace střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) a vážky páskovce kroužkovaného (*Cordulegaster boltoni*), nadprůměrně vysoká početnost pravidelně hnízdících ledňáčků říčních (*Alcedo atthis*) a hojný výskyt bledule jarní (*Leucojum vernum*) v břehových porostech.

Geomorfologie, geologie, pedologie

Dle geomorfologického členění ČR se území PP nachází v okrsku Rychnovský úval. Rychnovský úval je tektonicky podmíněná sníženina v povodí Divoké Orlice a Dědiny s

plochým pahorkatinným reliéfem, strukturně-denudačními plošinami, svědeckými vrchy a hřbety a pleistocenními říčními terasami a údolními nivami Dědiny.

Lokalita se nachází v nadmořské výšce 284–318 m. Dědina v úseku PP protéká plochou nivou, jejíž šířka se pohybuje v horní části území (Podbřeží–Chábory) v rozmezí 100 až 200 m, v dolní části (Chábory–Dobruška) zpravidla mezi 300 až 450 m. Niva je většinou výrazně ohraničena svahy okolní pahorkatiny. V několika úsecích se podél toku táhnou strmé opukové skalní stěny výšky do 10 m. Pestrou geomorfologií se vyznačuje samotné koryto toku. V něm se střídají brodové úseky s tůňemi, čímž je zajištěna diverzifikace proudu a hloubek (v některých tůňích kolem 1,5 m), vytváření míst s různou strukturou dnového substrátu atd. Dnový substrát v brodových úsecích je tvořen šterkovito-kamenitou frakcí do velikosti cca 8 cm. V tůňích je dnový substrát zastoupen frakcí šterkopísek s jemným detritem. V široké ploché nivě tok místy tvoří výrazné meandry. V nárazových březích, které nejsou zpevněny břehovým porostem, dochází erozní činností k vymílání břehů a tvorbě vyšších kolmých stěn (ty jsou zcela zásadní pro hníždění ledňáčků). Říční ramena se podél toku nenacházejí.

Geologické podloží širšího území tvoří druhohorní křídové horniny, kterými jsou slínovce s polohami či konkracemi vápenců nebo cykly slínovec vápenec, v horní části v okolí Chábor a Podbřeží se vyskytují písčité slínovce až jílovce, mírně jílovité vápence, místy silicifikované (opuky). Samotná niva Dědiny je potom vyplněna kvartérními holocenními nivními sedimenty (hlína, písek, šterk). Půdním typem v nivě Dědiny je fluvizem glejová.

Geomorfologické členění

Soustava: Česká tabule

Podsoustava: Východočeská tabule

Celek: Orlická tabule

Podcelek: Třebechovická tabule

Okrsek: Rychnovský úval

Hydrologické poměry

Řeka Dědina je tokem III. řádu. Pramení v Orlických horách v lesních mokřinách na západním úbočí Sedloňovského vrchu v nadmořské výšce 922 m n. m. a ústí v Třebechovicích pod Orebem zprava do Orlice v nadmořské výšce 235 m n. m. Délka toku je cca 59,7 km, plocha povodí je 333,2 km² (Vlček et al. 1984). Z celkové délky toku se nachází 6,690 km v PP. Jde o úsek v ř. km 29,040 – 35,570. V úseku mezi obcemi Podbřeží a Chábory jsou zaústěny do toku Dědiny tři bezejmenné pravostranné přítoky, z nichž nejdlejší má cca 3,5 km. Pod obcí Chábory ř. km 33,537 se nachází objekt zajišťující rozdělení průtoků vody mezi tok Dědinu a Zlatý potok (jak je nazýván odbočný kanál tekoucí přes rybníční soustavu Broumaru a Semechnického rybníka a ústící zpět do Dědiny v Českém Meziříčí).

Současný stav hydromorfologického stavu toku je ve stupni B a C, tj. dobrý a střední stav. Hodnota indexu saprobity (makrozoobentos) zařazená do třídy jakosti vod dle ČSN 75 7221 byla na základě výsledků z profilu provozního monitoringu Povodí Labe, státní podnik, v Cháborech a provedených analýz zoobentosu ve třídě 1 a 2 (voda čistá a voda mírně znečištěná).

Hydrologická data z evidenčního listu hlásného profilu Chábory

(zdroj Český hydrometeorologický ústav, www.chmi.cz)

ř. km:	30,7				
průměrný roční stav:	35 cm				
průměrný roční průtok:	0,89 m ³ s ⁻¹				
minimální zůstatkový průtok Q _{355d}	0,12 m ³ s ⁻¹				
N-leté průtoky:	Q ₁	Q ₅	Q ₁₀	Q ₅₀	Q ₁₀₀
	7,85	21,1	29,5	56,3	71,4

Identifikační údaje pro vodní tok Dědina

identifikátor toku podle centrální evidence vodních toků (IDVT) 10100054

identifikátor toku podle DIBAVOD/HEIS ČR 104040000100

číslo hydrologického pořadí dílčího povodí 1-02-03-016, 1-02-03-017

Klimatické poměry

Dle klimatického členění ČR se území PP nachází v mírně teplé oblasti MT11, horním koncem zasahuje ještě do mírně teplé oblasti MT9. Klimatická oblast MT11 je charakterizována následovně: jaro je mírně teplé a krátké, léto je dlouhé, teplé a suché, podzim je mírně teplý a krátký, zima je mírně teplá, velmi suchá a krátká s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Vybrané charakteristiky podnebí klimatické oblasti MT11

Počet letních dnů	40 - 50
Počet dnů s průměrnou teplotou nad 10 °C	140 - 160
Počet mrazových dnů	110 - 130
Počet ledových dnů	30 - 40
Počet dnů se srážkami nad 1 mm	90 - 100
Srážkový úhrn ve vegetačním období	350 - 400
Srážkový úhrn v zimním období	200 - 250
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	50 - 60

Fytogeografické poměry a potenciální vegetace

Dle fytogeografického členění ČR se PP nachází převážně v oblasti Českomoravského mezofytika, v okrese 60. Orlické opuky. Ten je charakterizován rozmanitou květenou s převahou mezofytů nad termofyty, vegetační stupeň je suprakolinní, srážkově je víceméně nadbytečný (oceanický), reliéf je víceméně rovnoměrně plochý i svažité, substrát tu je zásaditý a jílovitý, krajinný pokryv je tu kulturní (obdělávaný) i lesnatý (Skalický 1988). Spodní malá část PP zasahuje ještě do oblasti Českého termofytika, podokresu 15b. Hradecké Polabí.

Dle mapy potenciální přirozené vegetace ČR (Neuhäuslová et al. 1997) jsou potenciální vegetací v nivě toku střemchové jaseniny (*Pruno-Fraxinetum*) a v okolní pahorkatině především černýšové dubohabřiny (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*).

Flóra a vegetace

[Popis flóry a vegetace vychází z botanického průzkumu provedeného v roce 2022 (Gerža 2022)].

Vegetace lokality je tvořena téměř výhradně jen břehovými porosty. Ty jsou zpravidla vyvinuty v oboustranných, jen úzkých lemech o šířce kolem 5 m. Jen vzácně je lužní porost podél toku vyvinutý ve větší šíři. Dle fytocenologické klasifikace se jedná o nevyhraněné porosty na pomezí střemchových jasenin asociace *Pruno padi-Fraxinetum excelsioris* a tvrdých luhů nížinných řek asociace *Ficario vernaе-Ulmetum campestris*. V nejzachovalejších úsecích je stromové patro výrazněji druhově a prostorově strukturované a není tvořeno jen jednou výrazně dominantní dřevinou. Na jeho skladbě se podílejí především olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), javor klen a mléč (*Acer pseudoplatanus*, *A. platanoides*), dub letní (*Quercus robur*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), dále se vyskytují např. habr obecný (*Carpinus betulus*), vrba křehká (*Salix fragilis*) a jílmy vaz a habrolistý (*Ulmus laevis*, *U. minor*). Místy je z dřevin častější jasan a zejména v úseku mezi Podbřezím a Cháborami výrazněji převažuje olše lepkavá. Břehové porosty jsou v některých úsecích vyvinuty jen fragmentárně (zejména v místech, kde tok lemuje zástavbu), nebo jsou více či méně ovlivněny výsadbami a dalšími antropogenními vlivy. Např. v kratším úseku mezi Podbřezím a Cháborami jsou hojné i nepůvodní hybridní topoly (*Populus ×canadensis*). V

keřovém patře se vedle mladých jedinců stromového patra vyskytují různé keře, jako např. brslen evropský (*Euonymus europaeus*), líska obecná (*Corylus avellana*) nebo střežma obecná (*Prunus padus*).

Lužní porosty se vyznačují jarním aspektem, který tvoří zejména sasanka hajní (*Anemone nemorosa*) a orsej jarní (*Ficaria verna*). Místy rostou např. dymnivka dutá (*Corydalis cava*), sasanka pryskyřníkovitá (*Anemone ranunculoides*) nebo zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*). Součástí jarního aspektu jsou také chráněné druhy árón plamatý (*Arum maculatum*) a bledule jarní (*Leucojum vernum*). Jarní aspekt je později nahrazen převážně nitrofilními druhy mezofilních až mírně vlhkých stanovišť. Jsou to např. bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), čistec lesní (*Stachys sylvatica*), ostružiník ježiník (*Rubus caesius*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), kakost hnědočervený (*Geranium pheum*) nebo válečka lesní (*Brachypodium sylvaticum*).

Na území PP a v přilehlých břehových porostech bylo v roce 2022 zaznamenáno 190 taxonů cévnatých rostlin. Květena PP je poměrně chudá, což je dáno především značnou jednotvárností vegetačního krytu. Byly tu zaznamenány 3 druhy chráněné zákonem a 9 druhů červeného seznamu ČR (sensu Grulich 2017). Z chráněných druhů tu roztroušeně, místy velmi hojně roste bledule jarní (*Leucojum vernum*). Roztroušeně po většině lokality se vyskytuje i árón plamatý (*Arum maculatum*). Poslední chráněný druh, sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*) se tu vyskytuje už jen velmi vzácně. S jistotou lze určit, že z výsadby tu pochází ještě čtvrtý chráněný druh pérovník pštrosí (*Matteuccia struthiopteris*), který roste v okrajích zahrad a břehových porostů v Podbřezí.

Poměrně velký podíl v květeně lokality mají druhy ruderalní, které jsou vázány zejména na drobné náplavy v toku a na místa mostních konstrukcí a opěrných zdí. Z invazních druhů je tu výrazně nejhojnější netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*), která se místy vyskytuje v bohatých porostech. V jednom bohatším porostu pod Podbřezím tu roste křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*), jinak tu je velmi vzácná. Zdrojem některých zplanělých druhů může být zahradní odpad. To je příklad ojedinělých výskytů zlatice (*Forsythia* sp.), narcisu žlutého (*Narcissus pseudonarcissus*) nebo tulipánu zahradního (*Tulipa ×gesnerana*). K nepůvodním druhům patří i hybridní topoly v břehových porostech (*Populus ×canadensis*).

Fauna

[Popis fauny je zpracován především na základě průzkumů provedených v roce 2022: ichtyologie (Merta), vážky (Ježek), ledňáček říční (Laštic). Dalším zdrojem informací jsou vlastní pozorování autora plánu péče v roce 2022, údaje z NDOP, předchozí plán péče a některé starší průzkumy.]

Při průzkumu v roce 2022 bylo v PP zaznamenáno 5 druhů ryb a 1 druh mihule. Ichtyologický charakter toku se na území PP výrazněji neproměňuje. Mezi početní dominanty patří v celé délce PP pstruh potoční (*Salmo trutta* m. *fario*) a střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*). Poměrně hojně se vyskytuje také vranka obecná (*Cottus gobio*). Mezi doprovodné druhy ryb zde patří mřenka mramorovaná (*Barbatula barbatula*) (v celé délce PP) a jelec tloušť (*Leuciscus cephalus*) (pouze v dolní části PP u Mělčan). Populace střevle, pstruha i vranky lze považovat za velmi vitální a přirozeně strukturované. Dle sdělení MO ČRS Opočno (pan Marek) je do toku v lovných velikostech vysazován i pstruh duhový (*Oncorhynchus mykiss*), který ale při průzkumu zaznamenán vůbec nebyl (poslední násadu mohly poznamenat vyšší stavy vody v květnu 2022 a také vyšší predační tlak vydry). Kruhoústí jsou na lokalitě zastoupeni mihulí potoční (*Lampetra planeri*). Larvy mihulí byly v roce 2022 nalézány prakticky ve všech přítomných nánosech vhodné struktury a dostatečné velikosti. Početnost larev byla proměnlivá, na optimálních místech však dosahovala poměrně vysokých hustot.

Zajímavé je srovnání recentně zjištěných dat s výsledky průzkumů prováděných před deseti i více lety. Je zřejmé, že v ichtyofauně Dědiny v úseku PP došlo k určitým změnám. V roce 2012 byl ještě registrován lipan podhorní (*Thymallus thymallus*), byť v minimální početnosti (jednotky kusů) (Mudra et al. 2012). Naopak velmi výrazný nárůst byl zaznamenán u střevele potoční. Ta nebyla v roce 2012 registrována vůbec a v letech 2002 a 2010 jen ojediněle. V roce 2022 byla zjištěna v celé délce PP a místy i ve vysoké početnosti. Od roku 2002 bylo v PP zaznamenáno dohromady 12 původních druhů ryb. Třináctým druhem je vysazovaný nepůvodní pstruh duhový. Celkově lze shrnout, že Dědina v úseku PP je hydromorfologicky a ichtyologicky velmi zachovalým a cenným vodním tokem. Zdejší ichtyofauna zahrnuje stanovištně původní a ekologicky citlivé druhy ryb a mihule.

Z hlediska avifauny je území PP velice významnou lokalitou pro ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). Ten zde nachází velice vhodné podmínky nejen pro lov, ale především pro hnízdění. V celém úseku PP je zmapováno několik tradičních hnízdišť, která jsou přednostně obsazována, a další nová si ledňáčci vytvářejí na jiných místech nebo se o to pokouší. Zdejší hnízdní hustota je v porovnání s průměrnou hodnotou na území ČR vysoce nadprůměrná. Z druhů charakteristických pro zachovalé podhorské toky se tu vyskytují dále konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*).

Ze savců bezprostředně vázaných na vodní tok Dědiny se tu vyskytuje vydra říční (*Lutra lutra*). Podle předchozího plánu péče (Zavadil et al. 2013) byly záznamy vydry v minulosti jen ojedinělé a byly přičítány jedincům migrujícím na jiné lokality. V roce 2022 byly pobytové značky vydry nalézány velmi často a zcela jistě má v tomto úseku Dědiny stálé teritorium. Z významných savců bylo dále v roce 2015 v prostoru PP zaznamenáno 6 druhů letounů (*Chiroptera*) (Průcha F. et Průcha M. NDOP). Netopýři tu loví nad vodní hladinou a v okolí břehových porostů. Je pravděpodobné, že v dutinách stromů podél vodního toku se nachází i letní kolonie některého z druhů. Možné to je u netopýra řasnatého (*Myotis nattereri*), netopýra rezavého (*Nyctalus noctula*) a netopýra vodní (*Myotis daubentonii*).

Významnou skupinou bezobratlých živočichů PP jsou vážky. Při průzkumu v roce 2022 tu byla zaznamenána zcela unikátní velmi silná populace vzácného páskovce kroužkovaného (*Cordulegaster boltoni*). Ze vzácných druhů se tu vyskytuje dále klínatka rohatá (*Ophiogomphus cecilia*). Ta tu má jen velmi slabou, ale zřejmě stabilní populaci. Společenstvo reofilních vážek doplňuje např. velmi hojná motýlice obecná (*Calopteryx virgo*).

Podle průzkumu makrozoobentosu v roce 2012 (Zavadil et al. 2013) řadí jeho druhová pestrost vodní tok Dědiny mezi velmi kvalitní lokality na našem území. Stav řeky odpovídá prostředí, kterým protéká. I přes zemědělskou činnost v okolí je kvalita vody a stav zoocenózy velice dobrý. Bylo nalezeno společenstvo 68 druhů vodních bezobratlých. Početné jsou zde druhy, které do toků podobného charakteru patří, samozřejmě jsou přítomny i běžné tolerantní druhy. Mezi druhy jsou významně zastoupeny larvy chrostíků (*Trichoptera*) a jepic (*Ephemeroptera*). Hojná byla přítomnost i vodních brouků (*Coleoptera*). Druhy signalizující organické znečištění, jako např. nítěnky (*Oligochaeta*) a některé druhy pakomárů (*Chironomidae*), se zde vyskytují spíše v malém počtu. K dominantním druhům mezi jepicemi patřily *Baetis rhodani* a *Ephemerella ignita*. Z chrostíků převládaly rody *Rhyacophila*, *Hydropsyche* a druhy *Lasiocephala basalis* a *Chaetopteryx major*. Hojné byly i pošvatky *Plecoptera* rodu *Leuctra*.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

Rostliny

Přehled významných druhů rostlin obsahuje pouze taxony aktuálně zaznamenané (Gerža 2022).

druh	kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>)	§3	C3, NT	Roztroušeně téměř po celé délce PP. Souvisleji chybí na horním konci PP a v úseku kolem Mělčan, kde jsou břehové porosty více redukovány. Nejhojnější je na pravém břehu nad Cháborami, kde Dědina lemují dubohabřiny v PR Skalecký háj. Celkově lze početnost árónu podél PP odhadnout na vyšší stovky trsů.
bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>)	§3	C3, NT	Roztroušeně až hojně podél celé PP. Souvisleji chybí na nejspodnějším konci PP a v úsecích výrazněji upraveného koryta a redukováných břehových porostů v obcích. Výrazně početnější je v horní části území mezi Podbřezím a Cháborami. Celkově lze početnost bledule v břehových porostech podél PP odhadnout v řádu tisíců trsů.
česnek medvědí (<i>Allium ursinum</i>)		C4, LC	V břehových porostech podél PP jen velmi ojediněle. V roce 2022 nalezen jen na třech místech v jednotlivých trsech nebo málo početných skupinách.
dymnivka bobovitá (<i>Corydalis intermedia</i>)		C4, LC	Podél Dědiny v úseku PP jen velmi ojedinělý výskyt. V roce 2022 nalezena na dvou mikroploškách mezi Mělčanami a Dobruškou. Na každé rostlo mnoho desítek až stovky jedinců.
jilm habrolistý (<i>Ulmus minor</i>)		C4, LC	V břehových porostech Dědiny v úseku PP jen velmi roztroušeně. V roce 2022 zaznamenáván přibližně v úseku od Dobrušky po Chábory. Zpravidla se jedná o mladší jedince, stromy s průměrem více jak 20 cm tu jsou velmi vzácné.
jilm vaz (<i>Ulmus laevis</i>)		C4, LC	Ještě vzácněji než jilm habrolistý. V úseku od Podbřezí po Chábory nalezen nebyl, zaznamenáván byl přibližně od Chábor níže. Starší stromy jsou zcela ojedinělé.
kozlík výběžkatý bezolistý (<i>Valeriana excelsa</i> subsp. <i>sambucifolia</i>)		C4, LC	Při průzkumu v roce 2022 zaznamenán na jediném místě v několika exemplářích mezi Podbřezím a Cháborami. Jde o poměrně běžný druh rostoucí podél vodních toků v Orlických horách a jejich podhůří, odkud je splavován i do nižších poloh.
sněženka podsněžník (<i>Galanthus nivalis</i>)	§3	C3, NT	Roste v břehových porostech podél Dědiny velmi roztroušeně, v celém úseku PP od Podbřezí až po Dobrušku. Vždy to jsou jen jednotlivé trsy nebo velmi malé skupiny. Původ rostlin podél Dědiny nelze spolehlivě určit. Některé zdánlivě přírodní populace často pocházejí ze starých kultur.

zapalice žluťuchovitá (<i>Isopyrum thalictroides</i>)		C4, LC	V roce 2022 nalezena na několika místech v úseku mezi Podbřezím a Cháborami, v malých skupinách i bohatších porostech v řádu stovek rostlin. Je možné, že se vyskytuje i níže.
--	--	--------	--

Vysvětlivky k tabulce:

kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.

§3 – ohrožený druh

stupeň ohrožení – kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny“ (Grulich 2012 sensu Grulich 2017). Na prvním místě jsou tzv. národní kategorie ohrožení, na druhém mezinárodní kategorie podle IUCN.

národní kategorie:

C3 – ohrožený druh

C4 – vzácnější druh, vyžadující pozornost

kategorie podle IUCN :

NT – druh téměř ohrožený

LC – málo dotčený

Živočichové

Uvedeny jsou jen ty druhy živočichů, které mají těsnější vazbu na území PP, především na vlastní tok, případně i na břehové porosty. V tabulce nejsou uvedeny druhy, které nebyly zaznamenány novějšími průzkumy. Jde o druhy ryb z červeného seznamu lipan horní (*Thymallus thymallus*) a mník jednodvousý (*Lota lota*), který patří i mezi druhy chráněné.

druh	kategorie podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.	stupeň ohrožení	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
OBRATLOVCI – ptáci			
ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)	§2	VU	V úseku PP má vysoce nadprůměrnou hnízdní hustotu (v porovnání s průměrnou hodnotou na území ČR). V roce 2022 (Laštovic) zaznamenána tři obsazená hnízdiště. V celém úseku PP (necelých 7 km toku) je zmapováno několik tradičních hnízdišť, která jsou přednostně obsazována, a další nová si ledňáčci vytvářejí na jiných místech nebo se o to pokouší. Pro hnízdění ledňáčka tu má stěžejní význam přítomnost kolmých břehových stěn dostatečné výšky a délky, tvořené optimální substrátem, ve kterém si mohou hloubit nory. Ty se vyskytují zejména v místech nárazových břehů, které nejsou zpevněné břehovým porostem.
OBRATLOVCI – savci			
netopýr řasnatý (<i>Myotis nattereri</i>)	§2		Záznam druhů v roce 2015, Průcha F. et Průcha M. (NDOP).
netopýr rezavý (<i>Nyctalus noctula</i>)	§2		U třech druhů uvedených vlevo je možný výskyt letních kolonií přímo v břehových porostech podél Dědiny. Jde o druhy, které v letním období využívají jako úkryt stromové dutiny a štěrbin. Netopýr rezavý v dutinách stromů i zimuje.
netopýr vodní (<i>Myotis daubentonii</i>)	§2		

			Dále byli v roce 2015 v prostoru PP zaznamenáni netopýr večerní (<i>Eptesicus serotinus</i>), netopýr velký (<i>Myotis myotis</i>) a netopýr hvízdavý (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>). Tyto druhy sem ale zaletují jen za potravou.
vydra říční (<i>Lutra lutra</i>)	§2	NT	V roce 2022 autorem plánu péče pravidelně nalézány různé pobytové znaky (stopy, teritoriální značky). To ukazuje, že na území PP má vydra stále teritorium.
OBRATLOVCI – obojživelníci			
skokan hnědý (<i>Rana temporaria</i>)		VU	V roce 2022 autorem plánu péče nalezeno v tůňce pod mostem v Mělčanech několik málo snůšek. Během vegetační sezóny pak podél celého toku pozorováni různě staří jedinci.
OBRATLOVCI – ryby a kruhoústí			
mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>)	§1	VU	Podle průzkumu v roce 2022 (Merta) je mihule na území PP běžným druhem a její populaci je možné považovat za stabilní. Její larvy byly nalézány prakticky ve všech přítomných nánosech vhodnější struktury a dostatečné velikosti. Početnost larev byla proměnlivá, na optimálních místech však dosahovala poměrně vysokých hustot (10 až 15 jedinců na 1 m ² naplavu). Množství náplavů je v toku dostatečné díky zachovalejší morfologii koryta, jejich distribuce na podélném profilu je však nerovnoměrná.
střevle potoční (<i>Phoxinus phoxinus</i>)	§3	VU	V roce 2022 (Merta) zaznamenána velice početná populace v celé délce PP.
vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>)	§3	NT	Vranka obecná je podle průzkumu v roce 2022 (Merta) na lokalitě hojně zastoupeným druhem. Její abundance se pohybovala zpravidla mezi 100 až 350 jedinců na 1 ha toku.
BEZOBRATLÍ			
bělopásek dvouřadý (<i>Limenitis camilla</i>)	§3	NT	V roce 2022 (Ježek) zaznamenán ojedinele ve světlinách břehových porostů ve střední části toku. Tento motýl se vyskytuje především v okrajích a na světlinách listnatých lesů, podél cest a vodotečí, od nížin do podhůří.
klínatka rohatá (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	§2	EN	V roce 2022 (Ježek) zaznamenáno několik málo exemplářů u brodu nad Mělčanami. Klínatka tu má slabou, ale zřejmě stabilní populaci. Na stejném místě byla zjištěna i v roce 2015 (Mocek). Klínatka rohatá je typická spíše pro větší toky než je Dědina. Nejpočetnější populace vytváří v tocích o šířce od deseti do několika desítek metrů.
páskovec kroužkovaný (<i>Cordulegaster boltoni</i>)		VU	V roce 2022 (Ježek) zjištěna velmi silná populace, kterou lze považovat za zcela unikátní. Zaznamenáván byl hojně podél celého toku. Na celé délce PP jde pravděpodobně o populaci v řádu nižších jednotek stovek jedinců. Pro páskovce kroužkovaného jsou typické spíše jednotlivé nálezy podél lesních potoků.

šídlatka brvnatá (<i>Lestes barbarus</i>)		NT	záznam druhu v roce 2021, Laža L. (NDOP), 1-10 jedinců
šídlatka hnědá (<i>Sympetma fusca</i>)		NT	V roce 2022 (Ježek) zjištěna jen ojediněle v blízkosti brodu nad Mělčanami.

Vysvětlivky k tabulce:

kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.

§1 – kriticky ohrožený druh

§2 – silně ohrožený druh

§3 – ohrožený druh

stupeň ohrožení – kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí“ (Farkač et al. 2005) a dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Obratlovci“ (Chobot et Němec 2017).

EN – ohrožený

VU – zranitelný

NT – druh téměř ohrožený

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Nejvýraznějším abiotickým disturbančním činitelem v případě PP Dědina u Dobrušky je voda v podobě záplav nebo povodní. Zvýšené průtoky představují krátkodobé zhoršení životních podmínek pro společenstvo ryb. Studií zaměřených na vliv zvýšených průtoků na rybí společenstvo je jen velmi málo a zpravidla jsou velmi lokální. Studie zaměřené na toto téma se začínají objevovat ve zvýšeném počtu až po katastrofické povodni v roce 1997 (např. Lusk et al. 1998, 1999). Vyhodnocení publikovaných výsledků ukazuje, že dopady povodně na ryby jsou rozdílné případ od případu, tj. jednotlivé toky i jednotlivé lokality v rámci jednoho toku, a proto jejich zobecnění či širší aplikace má omezenou platnost. Vliv zvýšených průtoků se odvíjí od lokálních parametrů. Těmi jsou především charakter vlastního toku, možnost vybřežení, charakter rybího společenstva a průběh a vlastnosti zvýšeného průtoku (intenzita proudění, doba trvání, roční období atd.).

Z různých zdrojů vyplývá, že reofilní druhy ryb úspěšně překonávají povodňové průtoky a většinou zůstávají na původních místech. To platí i pro vranku obecnou – jeden z hlavních předmětů ochrany PP, pokud však nedochází k masivnímu pohybu šterkových dnových materiálů. Nejvýznamnější dopady povodně bývají obvykle zaznamenány u druhů vyskytujících se ve dnovém sedimentu (larvy mihule potoční) a nebo u druhů s omezenou plovací výkonností, vyhledávající strukturované dno, jako je mřenka mramorovaná, vranka obecná, vranka pruhoploutvá (Lusk et al. 1998). Nejvýraznější negativní dopady jsou v lokalitách, kde vodní proud při zvýšeném průtoku protéká celým objemem v korytě toku. V lokalitách, kde mohl povodňový průtok volně vybřežit mimo koryto vlastního toku do okolní nivy, se početnost rybího osídlení včetně vranky obecné v podstatě nezmění (Lusk et al. 1997). Negativní dopad na populace ryb se minimalizuje také tehdy, pokud mají ryby možnost přesunout se během povodně na místa s malým proudem či s proudovými stíny (Lusk et al. 1998). Zvýšené průtoky, při kterých nedochází k destabilizaci a přesunům dnových materiálů, nemají vliv na rybí společenstvo prakticky žádný (Kubín 2012). Při studiu vranky pruhoploutvé na přítocích Rožnovské Bečvy povodňové průtoky na úrovni 5-leté vody nezanechaly signifikantní vliv. Stejně tak pro mihuli potoční platí, že její larvy mohou přežít i výrazné povodně, pokud nejsou sedimenty z koryta toku zcela odplaveny. Jen rozmístění larev po povodni bývá obvykle jiné než před ní, a to právě v souvislosti s přesunem sedimentů (Hanel 2005).

Přímo na území PP se na Dědině nachází měrný profil Chábory (ř. km 30,7). Z devíti nejvyšších průtoků jich bylo 8 zaznamenáno mezi roky 1997 až 2010 (maximum v roce 1998). Jde víceméně o období, kdy zde byl opakovaně proveden ichtyologický průzkum buď v souvislosti s přípravou protipovodňové ochrany nebo s přípravou vyhlášení ZCHÚ (Hartvich et Dvořák 2005, Rejl 2010, Mudra et al. 2012). I přes krátký sled několika velmi silných povodní se v Dědině stále zachovávalo biologicky cenné rybí společenstvo s početnými populacemi chráněných druhů vranky obecné a mihule potoční. Dědina a její rybí společenstvo se v úseku PP vyznačují vysokou schopností odolávat negativním vlivům silných povodní. Je to především díky přírodnímu charakteru toku a jeho pestré geomorfologii, která i za vyšších průtoků nabízí velké množství úkrytů v proudových stínech a místech se slabším proudem. Na zmírnění dopadů extrémně vysokých průtoků na rybí společenstvo se výraznou měrou podílí i možnost vybřežení do okolní ploché nivy, takže voda neprotéká celým svým objemem korytem toku.

b) biotické disturbanční činitele

Nekróza jasanu

Jedná se o houbovou chorobu jasanu ztepilého způsobenou houbovým patogenem *Chalara fraxinea*. Postiženy jsou všechna věková stádia dřevin. Od prvních příznaků napadení starší stromy do pěti až deseti let zcela usychají a vyvracejí se. V současnosti jsou silně postihovány jasanové takřka po celém území státu.

V břehových porostech podél Dědiny v úseku PP je jasan ztepilý po olši lepkavé možná nejrozšířenější dřevinou. Nevyskytují se tu ale nikde partie čistě jasanové. Dosud jsou postihovány spíše jen jednotlivé stromy, ale lze očekávat, že značná část jasanů v PP dříve či později kvůli tomuto onemocnění uhynie. Nekrózu jasanů je možné vnímat jako součást přirozeného, byť ne na první pohled příliš pozitivního vývoje lesa. V časovém měřítku desetiletí či vývojového cyklu lesních porostů se ale nakonec může jednat jen o časově omezenou epizodu, která porosty sice ovlivní, ale ne v negativním smyslu. Dochází tím totiž k výraznému navýšení množství mrtvého dřeva v prostředí, které je nezbytným atributem pro mnoho organismů. Řada druhů bude na tuto skutečnost reagovat pozitivně. Na území PP je nutno se vystříhat posuzování stávající situace z estetického nebo dokonce čistě ekonomického hlediska. Stejně tak nemá příliš smysl hledat a aplikovat rychlá a razantní opatření, neboť taková stejně neexistují a podle současných poznatků nejsou příliš účinná. Do péče o břehové porosty vstupuje silnou měrou aspekt průchodnosti vodního toku, neboť padlé kmeny mohou vytvářet výrazné překážky. Na území PP je nutné takové případy řešit individuálně, neboť i mrtvé dřevo v toku má z hlediska bioty a přírodních korytotvorných procesů pozitivní význam.

Invazní druhy rostlin

Invaze rostlinných druhů není biotickým disturbančním činitelem přesně v tom duchu, jak jej popisuje metodika plánů péče, nicméně zde je asi nejvhodnější tento element zmínit. Nejrozšířenějším invazním druhem na území PP je netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*). Na území státu se jedná o jednu z nejrozšířenějších a nejrychleji se šířících invazních rostlin. Roste především na březích větších řek, kde často vytváří souvislé a trvalé porosty. V posledních letech ale proniká stále častěji i na stanoviště od vodních toků značně vzdálená. Podél Dědiny se netýkavka žláznatá vyskytuje po celé délce od horního toku po ústí. K jejímu masívnějšímu rozšíření zřejmě napomohla velká povodeň v roce 1998. Zdá se, že na území PP patrně obsadila již všechna vhodná stanoviště a dále se tu nešíří. Větší rozvoj druhu tu je limitován souvislými a zachovalejšími břehovými porosty. Netýkavka žláznatá je druh spíše světlomilný. Do břehových porostů proniká jen vzácně a vyznačuje se v nich sníženou vitalitou. Jejich složení a charakter podstatně nemění. Bohaté porosty tvoří jen roztroušeně na vhodných místech. Těmi jsou narušená místa, např. v trase elektrického vedení, partie mezernatých břehových porostů a náplavy v korytě Dědina.

Z dalších výrazně nebezpečných invazních druhů tu roste křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*). Ta tu má ale jen jeden bohatý porost na pravém břehu pod obcí Podbřeží, v místech někdejší divoké skládky. Jinde podél PP byla nalezena zcela ojediněle a jen v jednotlivých trsech či v malém počtu lodyh. Její současný výskyt nemá na PP a okolní porosty významnější vliv, představuje však potenciální riziko.

Častějším invazním neofytem v PP je ještě topol kanadský (*Populus ×canadensis*). Dříve to byl velmi často pěstovaný druh a mimo intravilán patrně nejčastěji vysazovaný topol, a to zejména v oblasti lužních lesů a podél vodních toků. Jedná se o rychle rostoucí, avšak krátkověký druh. V břehových porostech Dědiny podél PP se topol kanadský vyskytuje jen velice ojediněle, s výjimkou přibližně 0,5 km dlouhého úseku nad Cháborami. Zde je na pravém břehu Dědiny topol kanadský hlavní dřevinou a jeho přítomnost podstatně mění přirozený charakter břehového porostu.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

ZCHÚ bylo zřízeno v roce 2014. Jedná se o území, které bylo k ochraně navrženo při přípravě soustavy evropsky významných lokalit Natura 2000. Jedná se o významnou lokalitu s výskytem silné populace mihule potoční a vranky obecné.

Na území PP Dědina u Dobrušky navazuje u obce Chábory PR Skalecký háj. Jedná se o lesní porost s přirozenou dřevinnou skladbou a bohatým bylinným podrostem. PR Skalecký háj byla vyhlášena na základě Usnesení č. 189 vydaného ONV Rychnov nad Kněžnou ze dne 5. 7. 1987. Obě ZCHÚ se překrývají svými ochrannými pásmy.

PP Dědina u Dobrušky se částečně překrývá s prvky ÚSES. Nad obcí Chábory, přibližně v okolí PR Skalecký háj, je vymezeno regionální biocentrum 1919 Skalka o velikosti ca 15,7 ha. Podél toku a okolní nivou probíhá také regionální biokoridor. Ten vede od horního konce PP v Podbřeží po biocentrum Skalka přibližně po rozdělovací objekt v obci Chábory. Zde tok Dědiny opouští a dále pokračuje po větvi „Zlatý potok“ směrem k rybníku Broumar (regionální biokoridory 785 Broumar-Skalka a 786 Skalka-Švorcova hrobka).

b) lesní hospodářství

Dle předchozího plánu péče (Zapletal et al. 2013) zaujímají lesní pozemky na území PP rozlohu 0,7753 ha. Aktuální výměrů lesních pozemků momentálně stanovit nelze, neboť nejsou známy výměry všech parcel zahrnutých v ZCHÚ (od okamžiku vyhlášení došlo k výraznějším změnám ve vymezení a číslování parcel, viz. kapitoly 1.3 a 1.4). Téměř všechny lesní pozemky představují majetky fyzických osob zařazených do LHO Dobruška 507823 (platnost LHO 2016-2025). Zcela minimální výměra připadá i na státní lesy spravované státním podnikem Lesy České republiky a na lesy ve vlastnictví města Dobrušky. Lesní pozemky zaujímají jen některé menší části břehových porostů. Nesouvisle se vyskytují především v horní části PP mezi Podbřežím a Cháborami a pak ve spodní části od Mělčan po Dobrušku. Ve středních partiích mezi Cháborami a Mělčanami lesní pozemky do břehových porostů téměř nezasahují.

Vzhledem k vymezení ZCHÚ (koryto vodního toku Dědiny) a předmětu ochrany (mihule potoční a vranka obecná) problematika hospodaření na lesních pozemcích plánem péče řešena není. Na nich se hospodáří dle platných LHO či LHP. PP byla vymezena tachymetrickým zaměřením koryta vodního toku po břehovou hranu. Péči o břehové porosty zajišťuje v první řadě správce toku, kterým je státní podnik Povodí Labe. Péče o břehové porosty je popsána v kapitole 3.1.1 (v části „péče o vodní ekosystémy“). Charakter břehových porostů má výrazný vliv na kvalitu prostředí PP a velkou část vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

c) zemědělské hospodaření

Přílehlá niva podél PP je z velké části využívána pro zemědělské hospodaření. Ve spodní části, od Dobrušky po horní konec Mělčan, je okolní niva téměř celá zorněna. Ve střední části, od Mělčan po Chábory, je niva tvořena téměř výhradně trvalými travními porosty. Přímo pod Cháborami se v současnosti vyskytuje ještě velká plocha náletových dřevin (především olše) vzniklá na dřívější zemědělské půdě. V horní části PP mezi Cháborami a Podbřezím se podél toku vyskytuje orná půda a travní porosty. Vzhledem k plochému tvaru říčního údolí nepředstavují splachy z orné půdy problém. Nad Mělčanami bylo zaznamenáno dočasné skladování balíků sena a senáže v krajích břehových porostů. Je zjevné, že některé balíky tu byly již rok nebo i déle a patrně tu zůstávají k zetlení.

d) myslivost

Území PP se nachází na území dvou uznaných honiteb: Podbřezí (CZ5202110029) a Dobruška (CZ5202110030). Myslivecké hospodaření a využívání nemá na PP a předměty ochrany vliv.

e) rekreace a sport

Rekreační a sportovní aktivity mají na řeku Dědinu zcela minimální vliv. Jen výjimečně je využívána pro vodní sporty. Pro vodáky je splavná pouze za vyšších vodních stavů (30 cm) z obce Chábory. Tato činnost nemá na předměty ochrany žádný vliv.

f) sportovní rybářství

Tok Dědiny je evidován jako pstruhový rybářský revír pod označením 453 093 Zlatý potok 1 P (celková délka revíru je cca 16 km). Spadá pod MO ČRS Opočno. Přítoky jsou chovné a lov ryb je v nich zakázán. V rámci rybářského hospodaření jsou do toku vysazováni pstruzi potoční a duhový. Množství a struktura vysazovaných ryb se během let značně proměňuje v závislosti na možnostech MO ČRS Opočno a odlovů z chovných potoků. Podle sdělení pana Marka z MO ČRS Opočno bylo např. v letech 1988-1990 vysazováno ročně okolo 5000 ks pstruhů potočních ve dvouleté a tříleté velikosti z chovných potoků. Ještě v roce 2011 bylo dle plánu vysazeno 4850 ks pstruha obecného a 1200 ks pstruha duhového. V současné době MO nemůže využívat 3 ze 4 svých chovných potoků, protože vysychají. Jednoletých pstruhů potočních je v posledních letech vysazováno ročně asi 250 ks a k tomu je přidáván přímo plůdek do toku v počtu cca 10000 ks. Dále je na jaře vysazován pstruh duhový v lovných délkách, čímž se do jisté míry supljuje nepřítomnost pstruha potočního v lovné velikosti. V roce 2022 bylo do rybářského revíru vysazeno 160 kg pstruha duhového ve velikosti 28-35cm.

Pro mihuli a zejména pro vranku je pstruh potoční i duhový hlavním predátorem. Ichtyologické průzkumy z různých let ale ukazují, že v Dědině mohou spolu existovat populace predátora i silné populace jeho kořisti, vranky a mihule. Predační tlak pstruhů má na vranku a mihuli dlouhodobě jen malý vliv. Pokud by však monitoring prokázal klesající tendence v početnosti místní populace mihule a vranky, bude nutné zarybňovací plán upravit. Stávající počty vysazovaných lososovitých ryb jsou ale v posledních letech několikanásobně nižší než jaké byly v minulosti. Negativní vliv na populace mihule a vranky může mít vysazování lososovitých ryb (jak ročeků, tak jedinců lovné velikosti) zejména v období tření mihulí a i v období předcházejícím (březen – červen).

Rybářské hospodaření mělo výrazně pozitivní vliv na stávající populaci střevle potoční. Při ichtyologických průzkumech v letech 2005 a 2010 byla střevle odchycena jen velmi ojediněle, v roce 2012 nebyla odlovena vůbec. V roce 2022 je v celém úseku PP společně se pstruhem potočním početní dominantou. Podle sdělení pana Marka je základem početné populace střevle potoční vysazování ryb původem z Ještětického potoka, který MO ČRS Opočno obhospodařuje jako chovný potok. V něm se střevle začaly objevovat, když je rybáři z MO Solnice do horní části tohoto chovného potoka vysadili. Po čase se střevle

rozšířily i do dalších částí toku a jejich populace narůstala. Proto rybáři z MO ČRS Opočno začali do Dědiny vysazovat i střevli. Ta se tu od roku 2012 rychle adaptovala.

Sportovní rybaření za sebou občas zanechává háčky a chuchvalce vlasců v toku nebo ve větších břehových porostů. Ty mohou představovat jisté nebezpečí pro ledňáčka říčního, případně i další druhy živočichů.

g) odpadní vody

Nakládání s odpadními vodami je v současné době centrálně řešeno v obci Podbřezí. Splaškové vody jsou svedeny kanalizačními stokami do ČOV, která byla vybudována v letech 2021-2022 u areálu základní školy. Předčištěné vody jsou vypouštěny do řeky Dědiny. V obci Podbřezí byla již od roku 2003 v provozu malá ČOV pro 21 bytových jednotek a pro školu. V obci Mělčany žádná kanalizace není. Splaškové odpadní vody jsou likvidovány v žumpách a septicích. Pro Mělčany je v územním plánu sídelního útvaru Dobruška navržena oddílná splašková kanalizace. Splaškové vody budou čerpány na ČOV Pulice. Podmiňujícím faktorem je intenzifikace této ČOV. Předčištěné vody z ČOV Pulice jsou do vodního toku Dědiny zaústěny již pod hranicí PP na ř. km 23,8. V Cháborech není v současné době žádná systematická kanalizace s výjimkou krátkých úseků zatrubených příkopů, sloužících jako dešťová kanalizace. Do tohoto systému povrchového odvodnění jsou zaústěny i odpadní vody z jednotlivých nemovitostí po předčištění (přepady ze septiků, domovní ČOV). Část předčisticích zařízení je také vyústěna přímo do Dědiny. Některé starší nemovitosti mají i jímky na vyvážení. Zdroje znečištění se samozřejmě nacházejí i ve výše položených partiích vodního toku a povodí. Na území PP jsou do vodního toku Dědiny dále vypouštěny odpadní vody z areálu ČSAD, s.r.o, Rychnov nad Kněžnou. Výpusť je situována v koncovém úseku PP a EVL. Vypouštění těchto odpadních vod je umožněno povolením příslušného vodoprávního úřadu.

h) úpravy a zásahy do koryta toku, ovlivnění hydrologického režimu, migrační prostupnost

V úseku přírodní památky bylo v minulosti koryto toku Dědiny v některých úsecích pomístně upraveno a částečně napřímáno. V některých úsecích toku v intravilánech obcí Mělčany, Chábory a Podbřezí jsou zohledněny zájmy na zabezpečení intravilánu a technické infrastruktury před povodněmi. V těchto úsecích se vyskytují úpravy břehů koryta, popřípadě dna, které slouží k zajištění stabilizace těles mostů, podélných komunikací, popřípadě domů a dalších staveb a nemovitostí. Rozsah úprav provedených v návaznosti na technickou infrastrukturu (stabilizace koryta u mostů) nemá vliv na migrační prostupnost toku. Tyto úpravy také výrazným způsobem nezhoršují podmínky v říčním ekosystému Dědiny z hlediska fyzikálně-chemických parametrů vody a morfologických parametrů toku. Úseky Dědiny mezi obcemi mají přírodě blízký charakter s relativně přirozenými morfologickými parametry. Provedené úpravy toku (lokální zahloubení a zkrácení trasy) a ojedinělé příčné stavby (popsány dále) přeci jen v jisté míře ovlivňují splaveninový a hydrologický režim. To se projevílo částečným zahloubením toku pod úroveň navazující nivy, zejména v úseku pod jezem v Cháborech.

Tok Dědiny je pravidelně udržován správcem tok. Po roce 1998 po proších povodních došlo k sanaci povodňových škod, která spočívala v obnově technicko-vodohospodářské infrastruktury a v některých meandrech zpevnění břehů kamenným záhozem. V současné době mají tyto úpravy víceméně přírodě blízký charakter. Zpevnění koryta kamenným zásahem se zpravidla provádělo kvůli ochraně okolní zemědělské půdy. V každém jednotlivém případě takového zásahu je ale nutné zvažovat, jestli je nezbytně nutný. To se v minulosti nedělo. Dochází tím k regulaci přirozených korytotvorných procesů a k zásahu do biotopu několika zvláště chráněných druhů. Na vodním toku Dědiny se v PP vyskytuje několik výrazných kolmých břehových úseků, které nejsou zpevněné břehovými porosty. Zde se erozní síla vody projevuje velmi výrazně. Tok se stále vyvíjí, postupně mění svou trasu a např. více zasahuje do okolních zemědělských potoků. Právě tato místa patří k

výrazným fenoménům PP. Také jde o stanoviště, které využívá k hnízdění ledňáček říční. V souvislosti s přirozenou dynamikou toku také vyvstává otázka stávajícího vymezení ZCHÚ. To se omezuje striktně jen na koryto vodního toku (nejsou zahrnuty ani linie břehových porostů v plné šíři) a nedává žádný prostor pro přirozené korytotvorné procesy. Již 8 let po vyhlášení ZCHÚ je patrné, že v některých místech nárazových břehů začíná tok zasahovat mimo vymezení ZCHÚ (podrobněji je tato skutečnost popsána v kapitole 3.4).

Vedle úprav a údržby toku prováděných jeho správcem jsou občas zaznamenávány i nepovolené zásahy do koryta. Např. je zdokumentován případ z let 2010 až 2013 (cf. Laštovic 2022), kdy byla vlastníkem přilehlého pozemku navážena stavební suť na břeh Dědiny u obce Mělčany. Tímto počínáním byla zahrnuta i obsazovaná hnízdní nora ledňáčka říčního. Další zdokumentovaný případ je z roku 2016, kdy bylo navezeno do koryta řeky Dědina pod základní školou v Podbřezí větší množství stavebního odpadu (cihly, malta, střešní tašky apod.).

Hydrologický režim toku přímo v úseku PP je ovlivněn rozdělovacím objektem v Cháborech. Ten dělí tok na dvě větve. Část vody je odkláněna náhonem (zvaný Zlatý potok) pro napájení soustavy rybníků u Opočna. Dělení průtoků je upraveno povolením k nakládání s vodami a manipulačním řádem pro rozdělovací objekt. Dělení průtoků je následující:

- 1) při celkovém průtoku vody v Dědině na limnigrafu Chábory vyšším jak 600 l/s bude převod vody do Zlatého potoka max. do výše neškodného průtoku (432 l/s)
- 2) při celkovém průtoku vody v Dědině na limnigrafu Chábory v rozmezí 600 – 150 l/s bude převod vody v poměru 1:1 mezi Dědinu a Zlatý potok
- 3) při celkovém průtoku vody v Dědině na limnigrafu Chábory nižším než 150 l/s bude převod vody v poměru 2:1 ve prospěch Dědiny

Rozdělovací objekt v Cháborech byl s ohledem na svou velikost a konstrukční řešení koncipován na dělení převážně vyšších průtoků v hodnotách desítek až stovek l/s. V situacích, kdy se průtoky blíže spíše jednotkám l/s, je dělení průtoků na tomto objektu velmi složité. Rovněž jeho technický stav není zdaleka ideální. Vyznačuje se netěsnostmi a zejména za nízkých průtoků není schopen spolehlivě rozdělovat průtoky mezi tok Dědiny a Zlatého potoka podle schváleného manipulačního řádu. Přitom v období sucha je nejvíce důležité, aby byl manipulační řád dodržován a v toku Dědiny zajištěn odpovídající průtok. V minulosti byly zaznamenány situace, kdy se průtok do Zlatého potoka blížil 100 %.

Rozdělovací objekt v Cháborech na ř. km 33,537 představuje v úseku PP jedinou migračně neprostupnou překážku. Dle databáze migračních bariér AOPK ČR (online) jsou v úseku PP evidovány ještě další migrační překážky:

- 1) brod z betonových panelů nad obcí Mělčany (GPS 50,271328N 16,180501E). Brod vytváří překážku v podobě stupně vysokého cca 20 cm.
- 2) práh–stupeň o výšce 20-40 cm, jež je součástí mostního objektu v obci Chábory (GPS 50,269706N 16,194747E)
- 3) práh–stupeň o výšce 20-40 cm na horním konci PP, v obci Podbřezí (GPS 50,262173N 16,210799E). Jde o neuměle provedený stupeň z dřevěné kulatiny a kamenné rovnaniny.

Při terénním šetření v roce 2022 byly v úseku PP zaznamenány ještě další „spontánní“ příčné objekty z kamenné rovnaniny v blízkosti tábořiště nad Mělčanami. Tyto menší objekty mohou představovat výraznou migrační překážku především pro mihuli potoční. Ta totiž nepatří mezi dobré plavce a její schopnost překonávat příčné překážky a vyšší proud je výrazně nižší než u ryb. V zájmovém úseku řeky se nenachází žádná malá vodní elektrárna.

Podle Koncepce zprůchodnění říční sítě z roku 2020 je celý tok Dědiny zařazen mezi „Regionálně prioritní koridory“ a úsek PP (EVL) mezi „Národní prioritní koridory“ s cílovým druhem národního a evropského významu mihulí potoční.

i) protipovodňové opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“

V území PP je na toku Dědiny navržen záměr protipovodňového opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“. V rámci realizace protipovodňových opatření bude na ř. km 30,3 nad obcí Mělčany vybudována hráz poldru a v úseku ř. km 30,3–30,4 dojde k přeložení a úpravě

toku. Výše položené části PP proti proudu po ř. km 32,5 budou dotčeny zátopou Dědiny pouze při průtoku Q100.

Záměr byl posouzen dle § 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Závěry zjišťovacího řízení, jehož součástí bylo naturové hodnocení, ve kterém nebyl konstatován významný negativní vliv na předměty ochrany, byly vydány Krajským úřadem Královéhradeckého kraje dne 15. 7. 2011 čj. 10771/ZP/2010-Čr. V případě realizace výstavby plánovaného suchého poldru bude vliv na ichtyofaunu a další složky bioty PP poměrně malý. Pouze krátkodobé občasné zatopení luční nivy bude šetrné k současné ichtyofauně toku, která nevymizí a budou zachovány i kriticky ohrožené a ohrožené populace ryb a kruhoústých, které jsou předmětem ochrany PP a EVL. Výstavba plnohodnotné přehradní nádrže a trvalé zatopení prostoru nivy by měly významný vliv na ichtyofaunu EVL a jsou pro zachování předmětu ochrany nežádoucí. Trvalá přehradní nádrž, která byla uvažována jako variantní řešení protipovodňových opatření, by měla za následek proměnu původní převážně salmonidní obsádky v rybí obsádku cyprinidního charakteru s převahou limnofilních a eurytopních kaprovitých ryb a eurytopních dravých druhů, a hlavně zánik biotopů vhodných pro předměty ochrany.

K výše uvedenému záměru vydal Krajský úřad Královéhradeckého kraje dne 24. 10. 2017 rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle ust. § 56 a o povolení výjimky ze zákazů ve zvláště chráněném území, přírodní památce Dědina u Dobrušky podle ust. § 43 odst. 3 a 4 ve smyslu ust. § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Platnost výjimky je časově omezena do 31. 12. 2027.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

- Nařízení vlády č. 318/2013 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit.
- Územní plán Dobruška. Úplné znění po Změně č. 2, 3, 4, 5 a 6. Zhotovitel SURPMO, a.s., 2022.
- Územní plán Podbřezí. Úplné znění po vydání Změny č.1a. Zhotovitel REGIO, projektový ateliér s.r.o., 2018.
- Rozhodnutí o povolení k nakládání s vodami – vzdouvání vody pevným jezem na vodním toku Dědina ř. km 33,537 a povolení k nakládání s vodami, k jinému nakládání – k převodu povrchové vody z vodního toku Dědiny do Zlatého potoka. Vydal Městský úřad Dobruška, čj. ŽP: 200/04 – 231/1 A/20.
- Rozhodnutí o schválení Manipulačního řádu pro rozdělovací objekt na Dědině v Cháborech u Dobrušky (číslo 3395/2004 – 231/2). Vydal Městský úřad Dobruška, čj. ŽP: 3395/2004 – 231/2.
- Závěry zjišťovacího řízení dle § 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. Vydal Krajský úřad Královéhradeckého kraje, čj. 10771/ZP/2010-Čr.
- Rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje ze dne 24. 10. 2017 o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle ust. § 56 a o povolení výjimky ze zákazů ve zvláště chráněném území, přírodní památce Dědina u Dobrušky podle ust. § 43 odst. 3 a 4 ve smyslu ust. § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, čj. KUKHK-30543/ZP/2016-37. Platnost výjimky je časově omezena do 31. 12. 2027.
- LHO Dobruška 507823, platnost LHO 2016–2025
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje. Dodavatel Ekologický rozvoj a výstavba s. r. o., Jaroměř, aktualizace v roce 2018.
- Plán oblasti povodí Horního a středního Labe. Povodí Labe, státní podnik.

- Koncepce průchodnosti říční sítě ČR. Ministerstvo životního prostředí, 2020.
- Nařízení vlády č. 71/2003 Sb., o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod, ve znění nařízení vlády č. 169/2006 Sb.

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o lesích na lesních pozemcích

Lesní pozemky zaujímají v PP jen některé menší části břehových porostů. Lesní pozemky se vyskytují především v horní části PP mezi Podbřezím a Cháborami, značně mezernatě ve spodní části od Mělčan po Dobrušku a ve střední části mezi Mělčany a Cháborami do PP zasahují jen velmi ojedíněle.

Přírodní lesní oblast	26 Předhoří Orlických hor
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	LHO Dobruška, 507823
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	Výměru lesních pozemků zřizovacího obvodu LHO Dobruška zasahující na území PP momentálně stanovit nelze, neboť nejsou známy výměry všech parcel zahrnutých v ZCHÚ (viz. kapitoly 1.3 a 1.4). Řádově se jedná o desetiny hektaru.
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2016 – 31. 12. 2025
Organizace lesního hospodářství	

Přírodní lesní oblast	26 Předhoří Orlických hor
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	Rychnov nad Kněžnou, 508000
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	209 m ²
Období platnosti LHP (LHO)	1. 1. 2021 – 31. 12. 2030
Organizace lesního hospodářství	Lesní správa Rychnov nad Kněžnou revír Nové Město nad Metují

Do ZCHÚ zasahuje jediný lesní pozemek ve správě LČR, a to p.č. 329/5 v k.ú. Mělčany u Dobrušky. Dle parcelního vymezení PP zasahuje do ZCHÚ jen výměra 209 m².

Přírodní lesní oblast	26 Předhoří Orlických hor
Lesní hospodářský celek / zařizovací obvod	Městské lesy Dobruška, 507417
Výměra LHC (zařizovacího obvodu) v ZCHÚ (ha)	152 m ²
Období platnosti LHP (LHO)	1.1. 2016 – 31. 12. 2025
Organizace lesního hospodářství	Město Dobruška

Do ZCHÚ zasahuje jediný lesní pozemek ve vlastnictví Města Dobrušky, a to p.č. 254/6 v k.ú. Dobruška. Dle parcelního vymezení PP zasahuje do ZCHÚ jen výměra 209 m².

2.4.2 Základní údaje o rybnících, vodních nádržích a tocích

Název vodního toku	Dědina
Číslo hydrologického pořadí	1-02-03-016, 1-02-03-017 (tok III. řádu)
Úsek dotčený ochranou (řkm od–do)	ř. km 29,030 – 35,600 (kilometráž administrativní dle Povodí Labe) ř. km 27,200 – 33,890 (kilometráž dle DIBAVOD)
Charakter toku	16L – Lososové vody
Příčné objekty na toku	jez Chábory, ř. km 33,537
Manipulační řád	manipulační řád pro rozdělovací objekt v Cháborech (platnost od 31. 1. 2005 do 31. 12. 2030)
Správce toku	Povodí Labe, státní podnik
Správce rybářského revíru	MO ČRS Opočno
Rybářský revír	453 093 Zlatý potok 1
Zarybňovací plán	V posledních letech vysazováno ročně cca 250 ks jednoletých pstruhů potočních a plůdek v počtu cca 10000 ks. Dále je na jaře vysazován pstruh duhový v lovných délkách (v roce 2022 to bylo 160 kg ve velikosti 28-35cm).

2.4.3 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky

PP je tvořena především korytem vodního toku Dědina a navazujícími plochami po břehovou hranu o šířce od 10 do 25 m. Pro podrobnější charakteristiku lokality bylo území účelově podélně rozděleno na 9 dílčích ploch (DP) a 22 „úseků“. Ty se liší morfologií koryta, stávajícím opevněním, vodohospodářskou infrastrukturou, situováním intravilánu a částečně aktuálním stavem břehových porostů. Rozdělení je s jen drobnými úpravami převzato z předchozího plánu péče a podle potřeby byly aktualizovány jejich popisy. Popis DP je zpracován ve formě tabulky v příloze T1.

Dílčí plochy 1, 3, 4 a 9 jsou situovány v místech, kde je nutné zohlednit vazby na zabezpečení intravilánu a technickou infrastrukturu před povodněmi. V uvedených úsecích se vyskytují úpravy břehů koryta, popřípadě dna, které slouží k zajištění stabilizace těles mostů, podélných komunikací, popřípadě nemovitostí. Dílčí plochy 2, 6 a 8 zahrnují úseky vodního toku Dědina s relativně přirozenými morfologickými parametry, pouze s pomístní stabilizací konkávních oblouků (kamenný zához, laťové plůtky). V dílčí ploše 5 je situován migračně neprostupný rozdělovací objekt v Cháborech. Součástí dílčí plochy je úsek pod tělesem objektu s upravenými břehy koryta a úsek ve vzdutí.

V rámci uvažované realizace protipovodňových opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“ budou dotčeny DP 3, 4, 5 a 6. V úseku DP 6 je navržena hráz nádrže, přeložení a úprava toku Dědina a je rovněž součástí zátopy při průtoku Q100. DP 3, 4 a 5 budou dotčeny zátopou Dědina při průtoku Q100.

Přílohy:

T1 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

T2 - Popis dílčích úseků – jemnější rozdělení PP podle stavu břehových porostů a charakteru koryta

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

ekosystém:	Ekosystém vodního toku Dědiny	
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
zachování morfologických parametrů koryta vodního toku, především stávající struktury dnového substrátu a dnových prvků, s přirozenou variabilitou substrátů, různorodý charakter proudění	Tok Dědiny na území PP představuje převážně velice zachovalý tok přírodního charakteru s bohatou geomorfologií. V ploché nivě tvoří četné meandry, v toku se nacházejí četné drobné náplavy, prahy, menší i větší tůně a v konkávních březích jsou místy výrazné břehové nátrže. Charakter dna je převážně šterkovitý, pomístně kamenitý či písčitošterkovitý. Tok je neustále modelován přirozenými přírodními procesy, i když to je do určité míry omezováno pomístním zpevněním břehů kamenným záhozem. Výraznější úpravy tok v minulosti prodělal jen v úsecích podél zástavby, v místech mostních konstrukcí a dalších staveb. I přes tyto úpravy a jisté narušení hydrologického a splaveninového režimu se jedná o velice zachovalý přírodní tok	
	stav:	dobrý
	trend vývoje:	setrvalý
absence migračních překážek	V celém úseku PP se na Dědině vyskytuje jeden migračně neprostupný objekt. Tím je jez rozdělovacího objektu v Cháborech na ř. km 33,537. Dle databáze migračních bariér AOPK ČR (online) jsou v úseku PP evidovány ještě další tři překážky, které mohou znesnadňovat nebo znemožňovat migraci minule potoční. Pro další zástupce zdejší ichtyofauny zásadní omezení nepředstavují (jde o stupně či prahy o výšce 20–40 cm a brod z betonových panelů). Za migrační překážky se nepovažují přirozeně vzniklé překážky z napadaných kmenů a větví, pokud to není v rozporu s legislativní povinností správce toku udržovat průtočnost koryt. Tyto kmeny a větve výrazně přispívají ke zvyšování diverzity koryta a jsou pro vodní organismy minimálně částečně migračně prostupné.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	setrvalý
průtok odpovídající alespoň minimálnímu zůstatkovému průtoku (dle § 36 zákona č 254/2001 Sb. o vodách)	Minimální zůstatkový průtok Q355d je pro hlásný profil Chábory stanoven na 0,12 m ³ s ⁻¹ . Bohužel v letním období pravidelně průtoky pod tuto hodnotu klesají, a to i na dobu několika týdnů. Z těchto nízkých průtoků je část vody z Dědiny ještě odkláněna rozdělovacím objektem v Cháborech. I když je rozdělování průtoků prováděno podle schváleného manipulačního řádu, dochází v nejkritičtějších období k odklonu 1/3 průtoku. Nízké průtoky a delší období sucha představují pro zdejší ichtyofaunu a předměty ochrany v rámci hydrologického režimu největší ohrožení. Období sucha může mít daleko větší devastací účinek než průtoky výrazně zvýšené. Na toku Dědiny jde o problém dlouhodobý a opakující se. Jedná se o situaci danou klimatickými podmínkami a stavem v ploše celého výše položeného povodí. Aby se situace ještě více nezhoršovala, je nutné regulovat odběry vody z toku a zamezit nelegálním odběrům. A to i z toku nad PP.	
	stav:	zhoršený
	trend vývoje:	setrvalý
výskyt invazních druhů rostlin v břehových porostech v takových mezích, kdy neovlivňují výskyt vzácných druhů rostlin	Z invazních druhů je podél Dědiny nejčastější netýkavka žláznatá (<i>Impatiens glandulifera</i>). Zdá se, že v současnosti tu obsadila již všechna vhodná stanoviště. Bohaté porosty tvoří jen na vhodných místech. Těmi jsou narušená místa např. v trase elektrického vedení, partie mezernatých břehových porostů a náplavy v korytě Dědiny. Další větší rozvoj druhu tu je limitován souvislými a zachovalejšími břehovými porosty. Do nich proniká	

<p>a mají jen malý vliv na druhovou skladbu, diverzitu a strukturu břehových porostů</p>	<p>jen vzácně a vyznačuje se v nich sníženou vitalitou. Jejich složení a charakter podstatně nemění. Na vzácné a ohrožené druhy rostlin v břehových porostech netýkavka žláznatá výrazněji negativní vliv zřejmě nemá. Jedná se především o druhy jarního aspektu, jako jsou bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>) aj., zatímco netýkavka žláznatá se plně rozvíjí až v druhé polovině léta. Přítomnost dalšího invazního druhu křídlatky japonské (<i>Reynoutria japonica</i>) je v současnosti zcela zanedbatelná. Charakter břehových porostů místy výrazněji mění nepůvodní topol kanadský (<i>Populus ×canadensis</i>). Ten je žádoucí postupně eliminovat a nahradit stanovištně vhodnými původními dřevinami.</p> <p>stav: zhoršený</p> <p>trend vývoje: setrvalý</p>
<p>střevle potoční – výskyt charakterizovaný jako hojný v celé délce PP (až tisíce na 1 ha toku), přirozeně se rozmnožující populace</p>	<p>Střevle potoční v současnosti patří v celé délce PP k početním dominantám ichtyofauny. V některých úsecích její abundance dosahuje až tisíců jedinců na 1 ha toku. Její populace je velmi vitální a přirozeně strukturovaná. Přitom při průzkumech v letech 2002 a 2010 byla zaznamenávána jen ojediněle a v roce 2012 vůbec. K jejímu současnému stavu zásadním způsobem přispělo vysazování MO ČRS Opočno. Od roku 2012 se tu velice dobře adaptovala. Střevle v celém úseku PP nachází velice vhodné podmínky. Příznivé jsou pro ni i nižší obsádky pstruha potočního a duhového, které jsou jejími hlavními predátory (dle srovnání vysazovaných počtů v minulosti a v posledních letech).</p> <p>stav: dobrý</p> <p>trend vývoje: zlepšující se</p>
<p>páskovec kroužkovaný – stabilizovaná bohatá populace, odhad v řádu stovek jedinců</p>	<p>V PP se aktuálně vyskytuje velmi početná populace, která je svou velikostí zcela unikátní. Pro páskovce kroužkovaného jsou totiž typické spíše jen jednotlivé nálezy podél lesních potoků. Zdejší vysoká abundance tohoto druhu je nejspíše podmíněna zástinem říčního toku okolními břehovými porosty, na který jsou páskovci jako „lesní vážky“ v porovnání s ostatními druhy lépe adaptováni.</p> <p>V roce 2022 byl páskovec kroužkovaný zaznamenáván hojně podél celého toku v PP. V srpnu šlo o vůbec nejpočetnější druh na lokalitě. Na celé délce PP jde pravděpodobně o populaci v řádu nižších jednotek stovek jedinců. Srovnání se stavem v minulosti není pro absenci starších kvantitativních dat možné. Předpokládá se víceméně setrvalý trend.</p> <p>stav: dobrý</p> <p>trend vývoje: setrvalý ?</p>
<p>árón plamatý – výskyt charakterizovaný jako roztroušený téměř po celé délce PP, odhad početnosti na vyšší stovky trsů</p>	<p>Podle průzkumu v roce 2022 se árón plamatý v břehových porostech podél Dědiny vyskytuje roztroušeně téměř po celé délce PP. Souvisleji chybí na horním konci PP a v úseku kolem Mělčan, kde jsou břehové porosty více redukovány. Nejhojnější je na pravém břehu nad Cháborami, kde Dědina lemuje dubohabřiny v PR Skalecký háj. Celkově lze početnost árónu podél PP odhadnout na vyšší stovky trsů.</p> <p>Srovnání se stavem v minulosti není pro absenci starších údajů možné. Předpokládá se víceméně setrvalý trend. Stav zachycený v roce 2022 je považován za dobrý.</p> <p>stav: dobrý</p> <p>trend vývoje: setrvalý ?</p>
<p>bledule jarní – výskyt charakterizovaný jako roztroušený až hojný téměř po celé délce PP</p>	<p>Bledule jarní se v břehových porostech podél Dědiny vyskytuje roztroušeně až hojně podél celé PP. Souvisleji chybí na nejspodnějším konci PP a v úsecích výrazněji upraveného koryta a redukováných břehových porostů v obcích. Výrazně početnější je v horní části území mezi Podbřezím a Cháborami. Celkově lze početnost bledule v břehových porostech podél PP odhadnout v řádu tisíců trsů.</p> <p>Údaje o jejím kvantitativním zastoupením v minulosti (cf. Gerža 2012)</p>

	nejsou zdaleka tak precizní jako ty z roku 2022. Nicméně lze i tak trend vývoje označit za setrvalý a aktuální stav je považován za dobrý.
stav:	dobrý
trend vývoje:	setrvalý

B. druhy

druh:	Mihule potoční (<i>Lampetra planeri</i>)
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům
přítomnost larev mihulí prakticky ve všech přítomných nánosech vhodnější struktury a dostatečné velikosti, na optimálních místech ve vyšších hustotách (10 až 15 jedinců na 1 m ² náplavu)	Podle průzkumu v roce 2022 je mihule na území PP běžným druhem a její populaci je možné považovat za stabilní. Její larvy byly nalézány prakticky ve všech přítomných nánosech vhodnější struktury a dostatečné velikosti. Početnost larev byla proměnlivá, na optimálních místech však dosahovala poměrně vysokých hustot (10 až 15 jedinců na 1 m ² náplavu). Množství náplavů je v toku dostatečné díky zachovalejší morfologii koryta, jejich distribuce na podélném profilu je však nerovnoměrná. Stav zachycený v roce 2022 je považován za dobrý a trend vývoje se při srovnání se staršími průzkumy jeví víceméně jako setrvalý.
stav:	dobrý
trend vývoje:	setrvalý

druh:	vranka obecná (<i>Cottus gobio</i>)
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům
pravidelný výskyt v celé délce PP, v odlovných profilech abundance v řádu stovek jedinců na 1 ha toku	Vranka obecná je podle průzkumu v roce 2022 na lokalitě hojně zastoupeným druhem s výskytem v celém úseku PP. Její populace je vitální a přirozeně strukturovaná. Abundance se v jednotlivých odlovných profilech pohybovala zpravidla mezi 100 až 350 jedinců na 1 ha toku. Stav zachycený v roce 2022 je považován za dobrý a trend vývoje se při srovnání se staršími průzkumy jeví víceméně jako setrvalý. Podle sdělení pana Marka z MO ČRS Opočno se vranka v Dědině před desítkami let vyskytovala ale mnohem hojněji než je tomu nyní. Přesnější údaje o její početnosti z této doby schází.
stav:	dobrý
trend vývoje:	setrvalý

druh:	ledňáček říční (<i>Alcedo atthis</i>)
indikátory cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje druhu ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům
alespoň 3 pravidelně obsazená hnízdiště (průměrná hustota hnízdicích párů ledňáčka říčního v ČR je obvykle 1 až 3 na 10 km toku)	V roce 2022 byla zaznamenána tři obsazená hnízdiště. V celém úseku PP (necelých 7 km toku) je zmapováno několik tradičních hnízdišť, která jsou přednostně obsazována a další nová si ledňáčci vytvářejí na jiných místech nebo se o to pokouší. Zdejší hnízdní hustota je v porovnání s průměrnou hodnotou na území ČR vysoce nadprůměrná. Na území PP je počet hnízd ledňáčků optimální a dlouhodobě neklesá a výrazně nekolísá. Zdejší populace je robustní i přes lokální negativní zásahy a dočasně působící nepříznivé vlivy. Je to především díky celkové zachovalosti a vhodnosti prostředí v dlouhém úseku toku (i mimo PP). Z podmínek pro výskyt ledňáčka je nutné vyzdvihnout především relativní dostatek vhodných míst pro hnízdění – vyšších kolmých břehů v konkávních obloucích meandrů.
stav:	dobrý
trend vývoje:	setrvalý

V území PP nebyly dosud prováděny žádné zásahy nebo péče, které by zajišťoval kompetentní OOP (tím je Krajský úřad Královéhradeckého kraje). Po vyhlášení PP bylo zajištěno jen označení hranic ZCHÚ cedulemi se státním znakem. Před vyhlášením PP (od roku 2002) do současnosti byly v území prováděny různé inventarizační průzkumy a bylo provedeno hodnocení EIA v rámci připravovaného protipovodňového opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“. Správce vodního toku Povodí Labe provádí provozní monitoring ve sledovacím profilu Dědina – Chábory km 30,700. Monitoring je zaměřen na fyzikálně-chemické parametry a bentos.

Pro zajištění optimálního stavu a vhodných podmínek zdejších předmětů ochrany není pravidelná péče, kterou by zajišťoval OOP z titulu péče o PP, ani nutná (i když jistě zlepšující zásahy provádět lze). Lze říci, že péče o PP by měla spočívat v zajištění status quo, který je v současné době do velké míry vyhovující. Prioritním opatřením zůstává zprůchodnění migračně neprostopného příčného objektu na toku Dědiny v obci Chábory (rozdělovací objekt na ř. km 33,537). Další zásahy a opatření by pak měly spočívat zejména v zajištění vhodných hydrologických podmínek, vhodných fyzikálně-chemických parametrů vody a zachování přírodního charakteru toku. Jde o soubor opatření zahrnujících eliminaci dlouhodobých znečištění vody, regulaci odběrů vody, opatření k zajištění minimálních zůstatkových průtoků, regulaci technických zásahů a úprav koryta atd. Vzhledem k dynamice procesů a jejich kontinuitě v rámci říčních ekosystémů je nutné posuzovat veškeré zásahy na toku a v nivě i mimo hranice PP, které mohou ovlivnit předměty ochrany (výstavba vodních nádrží, odběry vod z recipientu toku Dědiny, výstavba migračně neprostopných objektů, systematická úprava koryta atd.).

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Prioritním zájmem ochrany přírody v PP Dědina u Dobrušky je zajištění ochrany stávajících stanovištních podmínek a jejich postupného zlepšování v říčním ekosystému vodního toku Dědiny a ve výše položeném povodí uvedeného toku. Je žádoucí dosáhnout takových parametrů kvality vodního prostředí, které odráží nároky předmětů ochrany (viz příloha T3).

Kolize zájmů při ochraně jednotlivých významných fenoménů se nepředpokládají. Možné jsou kolize zejména s úpravami vodního toku, které by ovlivnily morfologii koryta, hydrologický a splaveninový režim, a se způsobem hospodaření v ploše povodí. Hydrologický a splaveninový režim se zásadním způsobem podílí na vytváření sapropelových náplavů a dnového substrátu, které jsou základní podmínkou pro zajištění vitální populace mihule potoční a vranky obecné.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

Do rámcových zásad péče jsou ve velké míře přeneseny zásady stanovené již předchozím plánem péče (Zapletal et al. 2013). Dále jsou zahrnuty zásady péče podle dokumentu SDO pro EVL Dědina u Dobrušky (Pavel 2014).

a) péče o lesní ekosystémy na lesních pozemcích

Vzhledem k vymezení PP, kterým bylo tachymetricky zaměřené koryto vodního toku Dědiny po břehovou hranu, a vzhledem k předmětu ochrany (mihule potoční a vranka obecná) problematika hospodaření na lesních pozemcích plánem péče řešena není. Na nich se hospodaří dle platných LHO a LHP.

b) péče o vodní ekosystémy

Vhodné chemické a fyzikální vlastnosti vody

- Prioritou je zlepšení čistoty vody v celém recipientu ZCHÚ ve smyslu ukazatelů pro lososové vody dle nařízení vlády č. 71/2003 Sb.
- Prioritou je rovněž dosažení parametrů kvality vodního prostředí odrážejících nároky předmětů ochrany mihule potoční a vranky obecné (viz příloha T3).
- Nutné je zamezit vypouštění odpadních vod do recipientu vodního toku a zajistit pravidelnou kontrolu bodových zdrojů znečištění.
- V rámci zajištění odpovídající čistoty vody v řece Dědině je žádoucí v obcích Chábory a Mělčany realizovat centrální systém čištění odpadních vod s napojením kanalizace do jednotného kanalizačního systému Dobrušky nebo s výstavbou komunálních čistíren odpadních vod.
- Žádoucí je eliminace vzniku deponií biologického materiálu, především ze zahradního odpadu a černých skládek odpadu, na březích vodního toku.
- Vzhledem k dynamice procesů a jejich kontinuitě v rámci říčních ekosystémů je nutné posuzovat veškeré zdroje znečištění i mimo hranice přírodní památky v recipientu vodního toku.

Úpravy toku – hydromorfologie

V území PP bylo v minulosti koryto toku Dědiny v některých úsecích pomístně upraveno a částečně napřímeno. Ovlivnění splaveninového a hydrologického režimu se projevilo částečným zahloubením toku pod úroveň navazující nivy.

- V zájmovém úseku vodního toku Dědiny je nežádoucí provádět technické úpravy koryta, včetně stabilizace břehů kamenným záhozem (v konkávních obloucích meandrů nachází pro své hnízdní vhodná stanoviště ledňáček říční).
- Výjimkou pro zásahy a technické úpravy koryta je zajištění technické a vodohospodářské infrastruktury (mosty, rozdělovací objekt) a povodňové ochrany sídel takovým způsobem, aby nedošlo k vytváření migračních bariér a zhoršení hydrologického a splaveninového režimu oproti současnému stavu.
- Zcela nežádoucí je odstraňování sedimentů a splavenin z vodního koryta. Naopak důležité je zachování a zlepšení ukládání náplav a sedimentů v klidnějších částech toku.
- Veškeré zásahy do jemných náplavů je nutné předem velice pečlivě posuzovat a zvažovat jejich nezbytnost. I po zásahu je nezbytné zabezpečit, aby v toku zůstal dostatek náplavů.
- Před většími zásahy do sedimentů je vhodné provést orientační ichtyologický průzkum a v případě prokázání výskytu mihulí provést preventivní záchranný transfer na vhodná stanoviště mimo zásah.
- Při zásahu většího rozsahu nebo při nutnosti pohybu techniky přímo v korytě řeky je v postiženém úseku nutné předem provést záchranný odlov VŠECH ryb a mihulí a ty přemístit do jiných partií toku. Výzkumy ukazují, že při práci v korytě dochází k velmi vysoké mortalitě (Kubín et al. 2020).

- Je žádoucí nezasahovat do toku v období rozmnožování a vývoje vranek a mihulí (březen – červen).

Migrační propustnost toku

- V zájmovém úseku toku nesmí být prováděny vodohospodářské zásahy spočívající v budování příčných objektů, které by ovlivnily obousměrnou migrační propustnost vodního toku.
- Prioritou je zajištění migrační propustnosti rozdělovacího objektu v Cháborech na ř. km 33,537.
- Z hlediska zajištění říčního kontinua je vhodné zajistit migrační zprůchodnění příčných objektů i mimo řešené území PP. Jedná se především o zprůchodnění stupně v obci Podbřezí, který je situován po toku výše
- Zprůchodnění migračních bariér musí mít takové parametry, aby bylo vhodné i pro mihuli potoční. Klasické rybí přechody jsou pro úspěšné migrace mihulí s vysokou zpravidla nevyhovující (cf. Lusk et al. 2017).

Břehové porosty

- Břehové porosty kolem toku ponechávat bez zásahu, s výjimkou zajištění bezpečnosti okolních staveb a technické infrastruktury.
- Údržba břehových porostů musí být v souladu s ochranou trasy koryta zaručující přirozenou různorodost proudění a sedimentace v toku. Dřevo napadané do toku je v něm možné ponechat. Z hlediska ochrany přírody je výskyt dřeva v toku žádoucí.
- V rámci péče o břehové porosty postupně nahradit nepůvodní hybridní topoly za stanovištně vhodné původní druhy dřevin.
- Likvidace invazivních druhů rostlin (s výjimkou hybridních topolů) podél toku se nejvíce jako nezbytná. Na výskyt vzácných a ohrožených druhů v současnosti nemají významný vliv. V případě netýkavky žláznaté, která se vyskytuje v celé délce toku Dědiny, není její eliminace z území PP ani reálná. Prakticky možná (a i vhodná) je likvidace velkého porostu křídlatky japonské pod obcí Podbřezí.

Odběry vody/manipulace

- Prioritou je zajištění minimálních zůstatkových průtoků.
- V řešeném úseku vodního toku Dědiny není žádoucí vytvářet nové odběry vod (např. pro MVE), které by mohly ohrozit stávající hydrologický režim, především v úseku pod rozdělovacím objektem v Cháborech.
- Vzhledem ke kontinuitě říčního ekosystému je nutné pečlivě posuzovat veškeré odběry a zásahy ovlivňující hydrologický režim v celém recipientu předmětného úseku vodního toku.
- Zamezit nepovoleným odběrům vody z toku.
- V případě rozdělovacího objektu v Cháborech na ř. km 33,537 je nutné dodržování schváleného manipulačního řádu, který mimo jiné upravuje rozdělování průtoků do dvou větví.

Zarybňovací plán a výkon rybářského práva

- V rámci zarybňovacího plánu je nutné respektovat zájmy ochrany přírody.
- V případě, že monitoring prokáže klesající tendence v početnosti místních populací mihule potoční a vranky obecné vlivem predace lososovitých druhů ryb, bude nutné optimalizovat zarybňovací plán (snížit množství vysazovaných ryb, preferovat pstruha potočního před pstruhem duhovým). Populace mihule a vranky se zatím jeví

dlouhodobě poměrně početné a stabilní. Počty vysazovaných pstruhů jsou v posledních letech výrazně nižší, než tomu bylo kolem roku 2011 a dříve.

- Vyloučené je každoroční slovování násady elektrickým agregátem, to je možné jednou za více let (cca za 3 roky) nebo jen na části toku, kde se vyskytují převážně pstruzi (např. v tůních).
- Je nežádoucí vysazování lososovitých ryb v období tření vranek a mihulí, tj. v období březen – červen.

c) péče o populace a biotopy živočichů

vranka obecná (*Cottus gobio*)

(převzato z dokumentu SDO)

Příčiny ohrožení

Vranka je velmi citlivá na znečištění toků a dostatek kyslíku ve vodě. Je ohrožená především ničením obývaného biotopu. Do mnoha toků v minulosti unikaly toxické látky, jež zapříčinily vytrávení celých lokálních populací. Toky horních částí povodí s vhodným kamenitým substrátem byly z hlediska tohoto druhu často nevhodně upravovány (např. v rámci meliorací). Predačním tlakem mohou vranky ohrožovat také lososovité ryby, především pstruh obecný, vysazované v nadměrných počtech. Při zásazích do toku (stavebních pracích, těžbě štěrků) může vznikat silný zákal, který v jarním období může též významně narušit proces rozmnožování a vývoje juvenilních vranek. V minulosti byla vranka likvidována rybáři při odloveh v chovných částech revírů, neboť byla neprávem považována za silného škůdce na jikrách a plůdku pstruhů.

Faktory a činnosti, které mohou negativně ovlivnit populaci druhu v PP a EVL Dědina u Dobrušky

- přerušení migračního kontinua stavbou migračních bariér bez plně funkčních rybích přechodů, i v případě vybudování přechodu se nad bariérami tvoří pro život vranek nevhodné rozlehlé stojaté plochy hostící navíc vyšší abundanci predátorů
- změny morfologie koryta technickými úpravami (likvidace různorodých stanovišť, dláždění dna, hrazení toků, těžba kamenitého a štěrkového substrátu), které zapříčiňují ztrátu vhodných podmínek pro život druhu
- znečištění vody, především z hnojení v povodí a komunálních odpadů
- významné odběry vody z toku (MVE, zavlažování), kdy dochází ke změně charakteru vodního biotopu (nedodržováním minimálního zůstatkového průtoku)
- nadměrné vysazování lososovitých ryb (pstruha obecného i duhového), a to jak větších jedinců, tak i ročků do chovných potoků, působící na populaci vranek silným predacním tlakem či kompetičním tlakem

Management lokalit

U tohoto druhu je důležité vyloučit vliv významných negativních faktorů. Významné je zprůchodnění vybraných migračně neprostupných příčných staveb na tocích, prioritu mají stavby, které umožní propojení většího území a/nebo více zvětší početnost subpopulace s volnou možností migrací. U stávajících odběrných objektů, které jsou lokalizovány v PP a EVL, je nutné stanovovat výši minimálních zůstatkových průtoků se zohledněním individuálních charakteristik lokality, minimálně v limitech směrných hodnot dle metodického pokynu MŽP.

Potřebné je také nezasahovat do toku v období rozmnožování a vývoje vranek. Je nutné uchovat tok v klidu v průběhu března a dubna, kdy dochází k rozmnožování a vývoji

raných stadií vranek (i při rybářském hospodaření, např. bez rušení lovením ryb procházením toku). Je-li část lokality poškozena nevhodnými úpravami, je třeba tyto uvádět do přírodně bližšího stavu (především tvorbou rozmanitého dnového substrátu s převahou omletých kamenů a šterku). Vysazování lososovitých ryb lovné velikosti je možné pouze v množství odpovídající ekologické (hlavně potravní) kapacitě toku. Nadměrné vysazování lososovitých ryb, a to jak větších jedinců, tak i roček do chovných potoků, působí na populaci vranek silným predačním či kompetičním tlakem. Vyloučené je každoroční slovování násady elektrickým agregátem, to je možné jednou za více let nebo jen na části toku (např. pouze v tůních).

mihule potoční (*Lampetra planeri*)

(převzato z dokumentu SDO)

Příčiny ohrožení

Nejvýznamnějšími faktory, jež způsobily negativní trend vývoje populací, byly úpravy toků, při nichž docházelo k likvidaci náplavů a dnového substrátu vhodných pro život minoh a také dlouhodobé znečištění některých potoků a řek. V regulovaných tocích se ukládá méně jemného sedimentu a minohy tak ztrácejí esenciální podmínky pro život. K devastaci populací dochází i přímo technickými zásahy do toku (např. bagrováním a vyhrnováním dna) či nedodržováním zůstatkového průtoku při odběru vody z toku především pro MVE. Riziko pro existenci stabilních populací mihule představuje také nadměrná obsádka rybích predátorů vysazovaných do potoků (lososovité ryby) či uniklých z rybníků (štika, okoun). Mihule potoční patří mezi krátkověké druhy, a proto musí ve stabilních populacích každoročně docházet k rozmnožování, tzn. i dočasné změny biotopu (těžba sedimentu, který se za tři roky znovu vytvoří) představují pro druh vážné nebezpečí.

Faktory a činnosti, které mohou negativně ovlivnit populaci druhu v PP a EVL Dědina u Dobrušky

- přerušení migračního kontinua stavbou migračních bariér bez plně funkčních rybích přechodů průchozích i pro mihule, které by druhu zabránily šířit se na další vhodná stanoviště. Průtočné vodní nádrže představují bariéru i přes zajištění rybího přechodu z důvodu vysoké predace rybami obývajícími nádrž
- změny morfologie koryta technickými úpravami (zahlubování, zpevňování i narovnávání koryta, vytvoření jednotvárného proudění). V regulovaných tocích se ukládá méně jemného sedimentu a minohy tak ztrácejí esenciální podmínky pro život
- znečištění vody – mihule potoční žije především v oligosaprobním stupni čistoty vody. V případě ovlivnění kvality vody v toku, např. vypouštěním pročištěných odpadních vod přímo do úseku s výskytem mihule potoční nebo bezprostředně nad ním, nesmí přesáhnout smíšená voda průměrnou hodnotu BSK₅ = 4 mg/l (směšovací rovnice, roční průměr při Q₃₅₅) a množství rozpuštěného kyslíku by nemělo klesat pod 9 mg/l.
- těžba jemného sedimentu s podílem organických složek (detritu), kdy minohy ztrácejí místo pro život
- významné odběry vody z toku, kdy dochází k vysychání náplavů; larvy zůstávají ve zbylých tůňkách, a pokud i ty začínají vysychat, larvy vylézají a snaží se po povrchu dna přemístit do zbylé vody, mnoho jich však hyne
- vysazování množství lososovitých ryb (pstruha obecného i duhového) přesahujícího ekologickou (především potravní) kapacitu toku; ty působí silným predačním tlakem na mihuli potoční
- zásahy silně pozměňující splaveninový režim (zabránění přirozeného splachování materiálu do toku nebo naopak nadměrné zvýšení splavenin) včetně kácení a výsadby

dřevin, které mohou především v podhorských oblastech také ovlivnit hodnoty chemicko-fyzikálních parametrů vody v tocích (zejména pH).

Management lokalit

U tohoto druhu je obzvláště důležité vyloučit významný vliv negativních faktorů, především zahlubování i zpevnování koryta. Zásahy správců toku do jemných náplavů je nutné předem velice pečlivě posuzovat, nejlépe provést orientační ichtyologický průzkum a v případě prokázání výskytu následně záchranný transfer. V případě, že se v PP a EVL vyskytují regulované partie toku, které by mohly po revitalizaci představovat vhodný biotop pro mihuli potoční, je vhodné je upravit (rozvolnit) pomocí ručních nástrojů a lehké techniky. Při revitalizaci nesmí být ohrožen splaveninový režim níže obývaných stanovišť mihulí. Kusy dřeva napadané do toku je v něm možné ponechat. Údržba břehových porostů musí být v souladu s ochranou trasy koryta zaručující přirozenou různorodost proudění a sedimentace v toku.

V průběhu tření mihulí (květen – červen) je nutné predační tlak maximálně eliminovat, proto je úplně vyloučeno vysazování lososovitých ryb (s výjimkou tohoročků) v tomto období a ideálně i v období předcházejícím.

Management v širším okolí PP a EVL

Prioritním opatřením musí být zprůchodnění migračně neprostupných příčných staveb na tocích a omezení realizací nových zařízení vyžadující odběry vody (MVE, zavlažování, zasněžování). Zejména je nutné citlivě a se zohledněním individuálních charakteristik lokality stanovovat výši minimálních zůstatkových průtoků, které nesmějí u menších toků klesnout pod hodnotu Q330 a jeho dodržování kontrolovat. Je nutné eliminovat dlouhodobá znečištění vody ohrožující existenci druhu v trvale vodnatých oblastech výstavbou komunálních čistíren odpadních vod.

Přílohy:

T3 – Parametry prostředí pro předměty ochrany (vranka obecná a mihule potoční)

ledňáček říční (*Alcedo atthis*)

- Zásahy do koryta a zásahy do břehových porostů (prováděné zpravidla správcem toku) neprovádět v období hnízdění, tj. od začátku dubna do konce srpna.
- V maximální možné míře respektovat a zachovávat přirozené dynamické procesy toku.
- Vyloučit zásahy do koryta v úsecích (včetně zpevnování břehů kamenným zásahem), které ledňáček říční využívá jako hnízdiště nebo jsou pro jeho hnízdění potenciálně vhodné. Zpravidla jde o konkávní oblouky meandrů s vyššími kolmými břehy.
- Před plánovaným zásahem do koryta je žádoucí vždy provést průzkum dotčeného místa odborně způsobilou osobou, která prověří, jestli se zde nevyskytuje hnízdiště ledňáčka nebo nejde o místo ke hnízdění potenciálně vhodné.
- Zásah do hnízdiště nebo potenciálně vhodného stanoviště pro hnízdění ledňáčka říčního povolit jen tehdy, pokud jiný veřejný zájem převládne nad zájmem ochrany biotopu zvláště chráněného druhu (i v tomto případě je zásah možný jen v mimohnízdním období).
- Minimalizovat kácení a zásahy do břehových porostů. Při něm může docházet k obnažení míst, která byla kryta vegetací (ledňáček hnízdí i v norách ukrytých ve vegetaci, které snadno uniknou pozornosti), a zhoršování loveckých příležitostí (ledňáček loví většinou z krytu pobřežní vegetace).

- Hnízdění ledňáčka lze podpořit aktivní úpravou břehů – vytvořením nového hnízdního břehu zkopáním či odbagrováním do kolmé stěny. K tomuto opatření bude nutné přistoupit především tehdy, dojde-li k zániku hnízdíště ledňáčka z důvodu technických úprav toku nebo dojde-li k výraznějšímu poklesu v současnosti známých tradičních hnízdíšť (cf. Laštovic 2022) i přirozenou cestou. Takový zásah musí být naplánován a proveden v součinnosti správce vodního toku, OOP a specialisty ornitologa erudovaného v biologii ledňáčka říčního. Nově vytvořené potenciálně vhodné hnízdíště lze doplnit umělou hnízdni norou.

d) záměr protipovodňového opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“

V území PP je na toku Dědiny navržen záměr protipovodňového opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“. Záměr byl posouzen dle § 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (hodnocení EIA), jehož součástí bylo i posouzení záměru na EVL Dědina u Dobrušky dle §45i odst. 2. zák. č. 114/1992 Sb. (Macháček et Veselý 2011) (dále jako „naturové hodnocení“). V tomto naturovém hodnocení nebyl konstatován významný negativní vliv na předměty ochrany. K záměru bylo také v roce 2017 vydáno Krajským úřadem Královéhradeckého kraje rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle ust. § 56 a o povolení výjimky ze zákazů ve zvláště chráněném území, přírodní památce Dědina u Dobrušky podle ust. § 43 odst. 3 a 4 ve smyslu ust. § 36 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Platnost výjimky je časově omezena do 31. 12. 2027.

V případě přípravy a realizace záměru suché retenční nádrže u Mělčan je nutné v plné šíři respektovat veškerá opatření k prevenci, vyloučení, snížení, popřípadě kompenzaci nepříznivých vlivů s vazbou na předměty ochrany uvedené v rámci zjišťovacího řízení EIA dle § 7 zákona č. 100/2001 Sb. Dále je nutné respektovat podmínky, které stanoví OOP v rámci rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle ust. § 56 a o povolení výjimky ze zákazů ve zvláště chráněném území dle ust. § 43 odst. 3 a 4 ve smyslu ust. § 36 odst. 2 ZOPK (dále jen „rozhodnutí o výjimce“). Platnost stávajícího rozhodnutí o výjimce (čj. KUKHK-30543/ZP/2016-37) je do 31. 12. 2027. Pro nové řízení o výjimce bude nezbytné doložit hodnocení podle § 67 ZOPK. V kontextu stávající platné výjimky se zpracovateli podkladů pro řízení o nové výjimce doporučuje následující:

- Čl. I., seznam zvláště chráněných druhů, pro něž se povoluje výjimka ze základních ochranných podmínek, doplnit o následující druhy: sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*), netopýr řasnatý (*Myotis nattereri*), netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*) a netopýr vodní (*Myotis daubentonii*). Letouni byli v prostoru PP zaznamenáni v roce 2015 (Průcha F. et Průcha M.). Uvedené tři druhy letounů využívají stromové dutiny a štěrbin jako úkryt v letním období, případně v dutinách stromů i zimují.
- Čl. I. odst. 4 doplnit o druh sněženka podsněžník (*Galanthus nivalis*)
- Čl. I. doplnit o podmínku určující období, kdy je možné kácet dřeviny a to od 1. listopadu do 31. března. Vyhláška č. 189/2013 Sb. o ochraně dřevin a povolování jejich kácení stanoví, že kácení dřevin se provádí zpravidla v období jejich vegetačního klidu. Přesné datum vegetačního klidu dřevin není právními předpisy stanoveno a ani stanovit nelze. V praxi se povoluje kácení nejčastěji od 1. listopadu do 31. března.
- Ve vztahu ke zvláště chráněným druhům letounů by měla výjimka obsahovat podmínku, že odborně způsobilá osoba provádějící biologický dozor by měla zahrnovat i specializaci chiropterologa. Chiropterolog před kácením dřevin (v předstihu minimálně několika dnů před plánovaným kácením) prověří, zda dřeviny určené ke skácení nejsou využívané letouny. Pokud ano, určí další postup.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) ekosystémy mimo lesní pozemky

Podrobný výčet navrhovaných zásahů v dílčích plochách je zpracován ve formě tabulky v příloze T1. Ta vedle výčtu zásahů obsahuje i stručnou charakteristiku dílčích ploch.

Příloha:

T1 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

Ochranné pásmo je obecně v souladu s ustanovením § 37 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., ve vzdálenosti 50 m od hranic přírodní památky. V ploše ochranného pásma je možné dle § 37 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů provádět stavební činnosti, terénní a vodohospodářské úpravy, změny kultury pozemku, použití chemických prostředků, a stanovení způsobu hospodaření v lesích v ochranném pásmu jen se souhlasem orgánu ochrany přírody.

V OP PP Dědina u Dobrušky je žádoucí zachovat stávající plochy trvalých travních porostů a podporovat převod orné půdy na další trvalé travnaté porosty, zejména v místech, kde hrozí splachy, např. hnojiv a jiných chemických látek, do toku.

Hospodaření na lesních pozemcích provádět dle platných LHP a LHO. Je doporučeno eliminovat erozní procesy, které zapříčiňují vstup bahnitých sedimentů do recipientu vodních toků (svážné cesty). Dále je doporučeno přizpůsobit dřevinnou skladbu dle potenciální přirozené vegetace.

Součástí OP jsou také břehové porosty podél vodního toku Dědiny. Ty kvůli způsobu vymezení ZCHÚ jsou do území PP zahrnuty jen z malé části. Do břehových porostů by se mělo zasahovat jen podle zásad, které jsou stanoveny v kapitole 3.1.1 *Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání.*

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Hranice PP je stanovena samostatným uzavřeným geometrickým obrazcem s přímými stranami, jehož vrcholy jsou určeny souřadnicemi systému jednotné trigonometrické sítě katastrální. Seznam souřadnic vrcholů geometrického obrazce je uveden v Příloze č. 1 vyhláovací dokumentace. Ve všech katastrálních územích, ve kterých se ZCHÚ nachází, došlo od okamžiku jeho vyhlášení k dosti výrazným změnám ve vymezení a číslování pozemků. U nových parcel tak momentálně nejsou známy výměry jejich částí zahrnutých do ZCHÚ. Aktuální údaje o výměrách parcel v ZCHÚ je možné zjistit záznamem podrobného měření změn.

V terénu je PP na obou koncích, u mostů přes vodní tok a u brodu nad Mělčanami označena cedulemi se státním znakem (celkem 12 ks). Ty jsou v současnosti v celkem dobré kondici a jejich brzká obnova nutná není. Předpokládá se, že jednou za období platnosti plánu péče bude nutná jejich obnova (výměna). Hranice PP je také vyznačena pruhovým značením. Toto značení zřejmě není provedeno po celém obvodu. S ohledem na charakter území PP (tok obklopený převážně zemědělskými pozemky) se pruhové značení po celém obvodu ani nejeví jako smysluplné. Opodstatněné je zejména v místech, kde je žádoucí hranice PP zdůraznit (např. v blízkosti zástavby) nebo v místech, kde jsou jen málo zřetelné (např. tam, kde na vodní tok břehové porosty navazují lesní pozemky). V druhé polovině platnosti plánu péče by

bylo žádoucí provést i obnovu pruhového značení. Kde je žádoucí pruhové značení vyznačit je na posouzení OOP.

3.4 Návrhy potřebných administrativně-správních opatření v území

3.4.1 Návrh změny vymezení ZCHÚ

Při vyhlásování PP Dědina u Dobrušky v roce 2014 bylo území vymezeno tachymetrickým zaměřením koryta vodního toku po břehovou hranu. Tento způsob vymezení představuje několik závažných problémů pro účinnou ochranu a péči o ZCHÚ a jeho předmětů ochrany. V první řadě na drtivé většině délky PP nejsou její hranice v terénu jednoznačně identifikovatelné. Ač se vymezení hranice „po břehovou hranu“ může jevit jako jednoznačné, skutečnost je zcela jiná. Vzhledem k tomu, že tok má převážně velice zachovalý přírodní ráz a vyznačuje se rozmanitou geomorfologií, není identifikace břehové hrany většinou jednoznačná. Možné rozpětí v řádu několika metrů se najde po většině délky PP. Vzhledem k tomu, že většina zásahů na území PP a v těsném okolí patrně spočívá v péči o břehové porosty a hospodaření na okolních lesních pozemcích, hraje nejednoznačnost hranice v řádu několika metrů velkou roli pro určení, jestli zásah je nebo není na území ZCHÚ. Tento problém se výrazně umocňuje tvarem ZCHÚ, neboť jde o liniové území s délkou hranice 13,63 km. Přitom vymezení hranic PP na velké většině její délky by mohlo být zcela jednoznačné a to na hranici kultur či vegetačních formací. PP je z velké většiny obklopena zemědělskými pozemky. Pokud by byly součástí PP i břehové porosty, tak by její hranice na rozmezí se zemědělskými kulturami byly zcela jednoznačné. V místech, kde navazují lesní pozemky, by bylo možné využít jako hranice ZCHÚ prostorové rozdělení lesa, které je často totožné s katastrálními hranicemi parcel (lesní pozemky v okolí PP jsou ve velké většině v majetku fyzických osob).

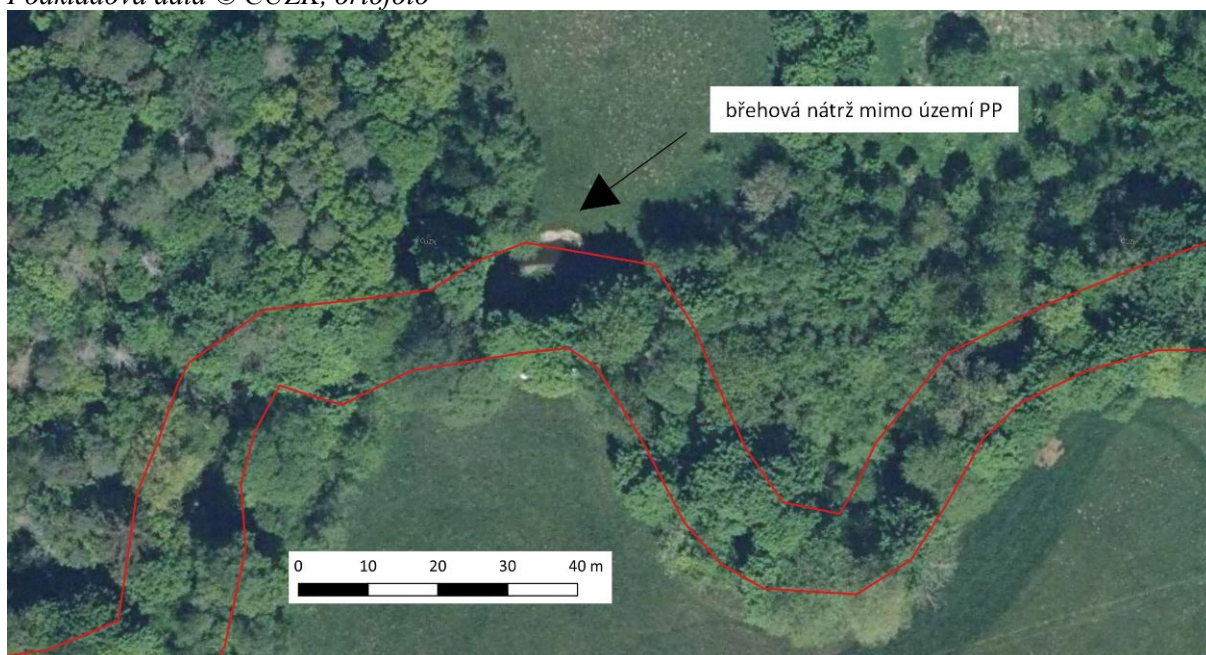
Druhým závažným problémem ve vymezení PP je to, že jen v malé míře zahrnuje i přilehlé břehové porosty. To je zcela proti smyslu ochrany vodního toku a zdejších zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Břehové porosty mají podstatný vliv na kvalitu prostředí, zásadním způsobem ovlivňují vlastnosti toku a procesy spojené s jeho přírodní dynamikou a jsou určující pro velkou část významných druhů. Jsou biotopem nejen několika druhů zvláště chráněných rostlin, ale zásadní jsou i pro některé živočichy, které jsou jinak vnímány především jako druhy s vazbou na vodní toky. Na území PP to jsou v první řadě ledňáček říční (*Alcedo atthis*) a páskovec kroužkovaný (*Cordulegaster boltoni*), kteří tu mají velmi unikátní populaci. Další věcí je, že většina zásahů podél vodního toku a péče o vodní tok spočívá především v péči o břehové porosty. Pokud velká část přilehlých břehových porostů součástí PP není, má OOP jen omezenou možnost zásahy v břehových porostech ovlivňovat z titulu péče o ZCHÚ. V některých úsecích vodního toku působí vymezení PP zvláště proti zdravému rozumu. Je to např. úsek výrazného meandrování mezi Mělčanami a Cháborami, kde i vnitřní části meandrů jsou porostlé břehovými porosty.

Dalším závažným nedostatkem stávajícího vymezení PP je skutečnost, že zaměření jejích hranic zachytilo tvar a trasu vodního toku v době vyhlášení. Vodní tok je přitom dynamický systém, který se neustále vyvíjí a proměňuje, zvláště pokud jde o tok přírodního charakteru. Zvláště nížinné toky (bez ohledu na svou velikost) v plochých nivách, jakým je i Dědina v úseku PP, se v přirozeném stavu vyznačují výraznými proměnami své trasy a tvaru. Samozřejmě, že v kulturní krajině je přirozená dynamika nížinného toku výrazně ovlivněna a limitována, včetně Dědiny v úseku PP. Nicméně i zde stále zůstává určitý prostor pro přirozenou dynamiku a vývoj toku. Koneckonců se jedná o vlastnosti, které z této části toku dělají tak významnou lokalitu. Zachování přírodního charakteru toku a jeho přirozené dynamiky je alfou a omegou ochrany o tuto lokalitu. V současnosti, tj. 8 let od vyhlášení PP, je na několik místech zřetelné, že se trasa toku dostává mimo hranice PP (nicméně je však stále v mezích 50 m ochranného pásma, kde jsou veškeré činnosti uvedené v § 37 odst. 2

ZOPK vázány na souhlas OOP). Jde o konkávní oblouky meandrů, které nejsou zpevněné břehovými porosty a kde se tvoří výrazné nátrže. Stabilizace těchto úseků není v žádném případě žádoucí. Jedná se o stanoviště, která jsou zcela zásadní pro výskyt ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), který si zde hloubí své hnízdní nory. V sousedství těchto míst se nacházejí buď zemědělské kultury nebo ladem ležící plochy, takže změna trasy vodního toku nepředstavuje žádné výrazné ohrožení nebo škody. Je velmi žádoucí, aby vymezení PP v těchto úsecích vytvářelo „nárazníkové pásmo“ alespoň o šířce 5 až 10 m na pozemcích přiléhajících k vodnímu toku. Vodní tok potom bude mít i v těchto nejvíce exponovaných místech prostor pro přirozený vývoj své trasy stále v rámci území PP a OOP bude mít silnější nástroj k ochraně tohoto jevu. Vymezení hranic v těchto místech by bylo vždy jedinečné podle okolností, např. pomocí několika málo „pomyslných“ lomových bodů.

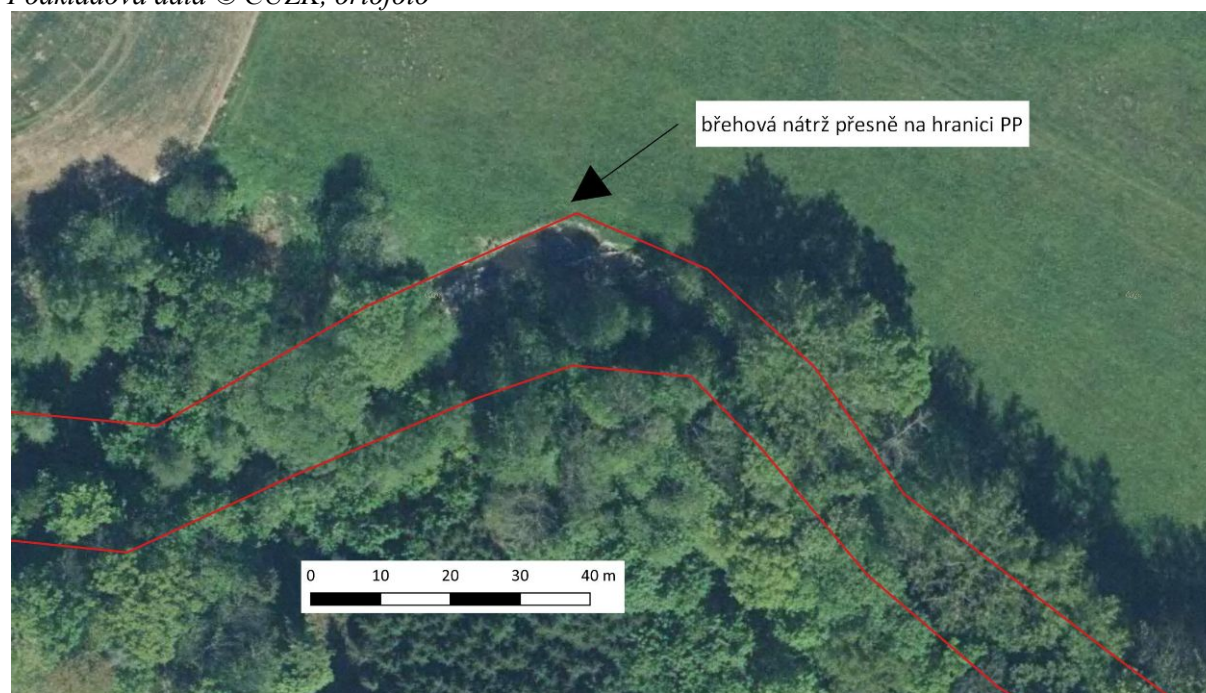
Břehová nátrž pod Cháborami.

Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

Dlouhá břehová nátrž pod Podbřezím

Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

Výrazně meandrující úsek toku mezi Mělčanami a Cháborami. Názorná ukázka nelogického a nevhodného vymezení PP – obtížně identifikovatelná hranice PP, vyloučení břehových porostů z území PP a možnost jasného vymezení hranic na rozhraní se zemědělskými kulturami.

Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

3.4.2 Návrh změny definice předmětu ochrany

Stávající předmět ochrany je definován následovně: „Zajištění stabilních populací mihule potoční (*Lampetra planeri*) a vranky obecné (*Cottus gobio*), posílení těchto populací a dále zajištění vhodné údržby biotopu řeky Dědiny, ve vazbě na využívání toku a okolních pozemků. Žádoucí je zachování nebo zlepšení hydromorfologických parametrů toku a navazující nivy a zachování dobrých fyzikálně-chemických vlastností vody“.

Stávající definice předmětu ochrany se jeví nedostatečná v tom smyslu, že nereflektuje výskyt dalších významných druhů, které se na území PP vyskytují. Přitom pro některé se jedná o velmi významnou lokalitu. V případě přehlašování ZCHÚ se v rámci zpracování nového záměru na vyhlášení doporučuje nová formulace předmětu ochrany. Navrženo je následující znění: „Ekosystém vodního toku Dědiny, včetně přilehlých břehových porostů, s výskytem vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů, zejména mihule potoční (*Lampetra planeri*), vranky obecné (*Cottus gobio*) a ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*).“

3.5 Návrhy na regulaci rekreačního a sportovního využívání území veřejností

Plán péče nenavrhuje žádnou regulaci rekreačního ani sportovního využití území PP. Území v minulosti nebylo a ani v současnosti není rekreačně ani sportovně nijak využíváno nebo dotčeno a tento stav je předpokládán i nadále. Jedinou výjimkou sportovně-rekreační aktivity je využívání toku Dědiny pro sportovní rybolov. Usměrnující podmínky pro tuto činnost a výkon rybářského práva jsou popsány v kapitole 3.1.1 v části b) *péče o vodní ekosystémy*. Pro vodácké využití je Dědina splavná jen při vyšších stavech vody a tato činnost nemá na území a předměty ochrany vliv.

3.6 Návrhy na vzdělávací a osvětové využití území

Na území PP by bylo vhodné umístit informační tabule o ochraně a přírodních hodnotách území. Nabízejí se dvě velice vhodná místa, která jsou dobře dostupná a co se týče pohybu

lidí poměrně exponovaná. První místo je na horním konci PP v obci Podbřezí, někde poblíž mostu vedle základní školy. Druhé místo se nachází v obci Mělčany na značené turistické stezce, u mostu směrem „Na Trojici“ (do Dobrušky). Tímto stručným informačním zdrojem by byly oslovení především obyvatelé uvedených obcí a blízkého okolí. Zejména touto skupinou obyvatel může být ochrana lokality vnímána do značné míry rozporuplně, především s ohledem na ničivé povodně a chystanou výstavbu suché retenční nádrže v Mělčanech.

3.7 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Návrhy na průzkum a monitoring se musí soustředit především na monitoring stavu a vývoje předmětů ochrany, především pak na monitoring indikátorů stanovených v kap. 1.9. Pro vyhodnocení stavu a vývoje předmětů ochrany je žádoucí realizovat následující průzkumy.

- Přibližně v pětiletých intervalech provádět ichtyologický monitoring rybiho společenstva. Následné monitorinky by měly dodržovat stejnou metodiku, jako průzkum v roce 2022 (Merta). To je podstatné pro porovnání různě starých údajů. Jde především o počet a umístění odlovných profilů, termín monitoringu (pozdě letní nebo podzimní období) a způsob zjišťování přítomnosti minoh. Ichtyologický průzkum je žádoucí také provést vždy po významných změnách morfologických parametrů koryta způsobených povodněmi (nejpozději v následujícím roce po události). Doporučeno je také provést monitoring po realizaci protipovodňových opatření.
- Alespoň jednou za deset let (vždy na sklonku platnosti plánu péče) provést podrobný floristický průzkum, s detailnějším zachycením výskytu zvláště chráněných druhů rostlin.
- Alespoň jednou za deset let (vždy na sklonku platnosti plánu péče) provést podrobný průzkum vážek (*Odonata*)
- Každoroční monitoring hnízdního výskytu ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*).
- Hydrologické údaje jsou zaznamenávány v hlásném profilu Chábory. V profilu Chábory jsou správcem toku zaznamenávány i chemické parametry vody.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (činnost)	Odhad množství (např. plochy)	Četnost zásahu za období plánu péče – 10 let	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Obnova hraničních cedulí se státním znakem	12 ks	1 x	54000
Obnova pruhového značení (kalkulováno pro celý obvod PP, i když pruhové značení bude pravděpodobně jen v dílčích úsecích)	13,63 km	1 x	25000
Výroba a instalace dvou velkých informačních panelů		1 x	60000
Odstranění hybridních topolů a výsadba stanovištně vhodných původních druhů dřevin (odrostků 121 – 250 cm), včetně	v úseku ca 0,5 km (jen pravobřeží), výsadba cca 100	1 x (možné rozdělení na	200000

následné údržby (mezi obcemi Chábory a Podbřezí, viz. příloha T1)	ks dřevin	etapy)	
Botanický průzkum		1 x	25000
Průzkum vážek		1 x	20000
Ichtyologický monitoring		2 x	60000
Hnízdní monitoring ledňáčka říčního		10 x	60000
Likvidace porostu křídlatky japonské pod obcí Podbřezí (50°15'46,8"N, 16°12'27,7"E)		10 x (podle potřeby)	100000
N á k l a d y c e l k e m (Kč)			604000

Předpokládané orientační náklady jsou stanoveny pouze s ohledem na § 68 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb. Finančně-právní stránka je vždy řešena až před realizací konkrétních zásahů.

Veškeré ceny jsou uvedeny bez DPH a odpovídají nákladům obvyklých opatření MŽP vydaných v roce 2022.

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Databáze migračních bariér. Dostupné z: <http://vodnitoky.ochranaprirody.cz/>

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz].

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Ústřední seznam ochrany přírody. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/portal/>.

Česká geologická služba, Geovědní mapy ČR 1 : 50000. Dostupné z: mapy.geology.cz/geocr50/.

Český ústav zeměměřičský a katastrální, nahlížení do katastru nemovitostí. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz>.

Demek J. et Mackovčín B. (eds.) (2006): Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. AOPK ČR, Praha.

Farkač J., Král D. et Škorpík M. [eds.] (2005): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. List of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Grulich V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. – In: Grulich V. et Chobot K. [eds.], Červený seznam ohrožených druhů České republiky, cévnaté rostliny, Příroda 35: 75–132.

Gerža, M. (2012): Botanický průzkum Evropsky významné lokality Dědina u Dobrušky (CZ0523007). Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.

Gerža M. (2022): Botanický inventarizační průzkum PP Dědina u Dobrušky – flóra. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.

Hanel L. (2005): Výskyt mihulí v ČR a jejich životní nároky. Živa, 6/2005: 273–275.

Hanel L. et Lusk S. (2002): Ochrana populací mihule potoční (*Lampetra planeri*) a mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*) v České republice s ohledem na soustavu NATURA 2000. Biodiverzita ichtyofauny České republiky 4: 35–44.

Hartvich P. et Dvořák P. (2005): Ichtyologický průzkum lokalit záměru VD Mělčany. Ms. Jihočeská univerzita, České Budějovice.

Hydroekologický informační systém VÚV TGM. Dostupné z: <https://heis.vuv.cz/>.

Chytrý M. [ed.] (2013): Vegetace České republiky. 4. Lesní a křovinná vegetace. Academia, Praha.

Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. et Lustyk P. [eds.] (2010): Katalog biotopů České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Chobot K. et Němec M. [eds.] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. Příroda č. 34, Praha.

- Ježek J. (2022): Zpráva ze zoologického průzkumu přírodní památky Dědina u Dobrušky 2022 se zaměřením na vážky (Odonata). Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.
- Kubín M. (2012). Vliv bleskové povodně na populace vranky pruhoploutvé (*Cottus poecilopus*) ve vybraných přítocích Rožnovské Bečvy. Ms., diplomová práce, depon in Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta.
- Kubín M., Závorka L., Rulík M., Galla T., Škarpich V., Mikl L., Šmejkal M. et Jaskula F. (2020): Kdo uplave, přežije: Působení těžké techniky na život v řekách. *Ochrana přírody* 2/2020: 22–27.
- Laštovic F. (2022): Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) v PP Dědina u Dobrušky. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.
- Lusk S., Halačka K. et Lusková V. 1997: Rybí společenstva horní části Tiché Orlice (ř.km 59,0-100,0) a a posouzení vlivu povodňových průtoků v červenci 1997. Sborník Konference Orlice, Letohrad: 66–70.
- Lusk S., Halačka K. et Lusková V. (1998): The effect of an extrémé flood on the fish communities in the upper reaches of the Tichá Orlice River (The Labe drainage area). *Czech J. Anim. Sci.*, 43: 531–536.
- Lusk S., Halačka K. et Lusková V. (1999): Povodně a ryby – dopad povodně na ryby v přítocích Divoké Orlice a Orlice. Sborník konference Orlice '99, Žamberk: 73–77.
- Lusk S., Hartvich P., Lojkásek B. et Hanel L. (2017): Prostupnost migračních bariér ve vodních tocích pro naše potamodromní mihule. *Ochrana přírody* 3/2017: 15–19.
- Macháček M. et Veselý J. (2011): Dědina, Mělčany, suchá retenční nádrž. *Naturové hodnocení, závěrečná zpráva podle §45i odst. 2. zák. č. 114/1992 Sb., v platném znění.* Online, dostupné z: <https://portal.cenia.cz/>.
- Merta F. (2022): Přírodní památka Dědina u Dobrušky. Zpráva z průzkumu mihulí a ryb. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.
- Mocek B. (2015): Závěrečná zpráva z mapování evropsky významných druhů živočichů ve stanovištně vhodných územích soustavy Natura 2000 v roce 2015. Lokalita: EVL Dědina u Dobrušky (CZ0523007). Cílový druh: Klínatka rohatá (*Ophiogomphus cecilia*). Ms., depon. in AOPK ČR, Praha.
- Mudra S. et al. (2012): Posouzení ichtyofauny vodního toku Dědiny. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.
- Nařízení vlády č. 71/2003 Sb., o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod.
- Neuhäuslová Z., Moravec J., Chytrý M., Sádlo J., Rybníček K., Kolbek J. et Jirásek J. (1997): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. Botanický ústav AV ČR, Průhonice.
- Pavel V. (2014): Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Dědina u Dobrušky CZ0523007. Ms., depon. in AOPK ČR, Praha.
- Pergl J., Perglová I., Vítková M., Pocová L., Janata T. et Šíma J. (2016): Likvidace vybraných invazních druhů rostlin. Standardy péče o přírodu a krajinu D02 007:2016. AOPK ČR, Praha.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. *Stud. Geogr.* 16: 1–79.
- Quitt E. (1975): Mapa klimatických oblastí ČSR 1 : 500 000. Geografický ústav ČSAV, Brno.
- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In Hejný S., Slavík B. [eds.] (1988): *Květena České republiky* 1: 103–121, Academia, Praha.
- Vlček V. et al. (1984): *Zeměpisný lexikon ČSR - vodní toky a nádrže.* Academia, Praha.
- Vodohospodářský informační portál. Dostupné z: <https://voda.gov.cz/portal/cz/>.
- Zapletal J. et al. (2013): Plán péče o přírodní památku Dědina u Dobrušky na období 2013-2023. Ms., depon. in Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Hradec Králové.

4.3 Seznam používaných zkratk

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

ČGS – Česká geologická služba

ČOV – čistírna odpadních vod

DP – dílčí plocha

CHOPAV – Chráněná oblast přirozené akumulace vod

KN – katastr nemovitostí

KÚ – krajský úřad

LHO – lesní hospodářská osnova

MěÚ – městský úřad

MO ČRS – místní organizace Českého rybářského svazu

MVE – malá vodní elektrárna

NDOP – nálezořá databáze ochrany přírody

OP – ochranné pásmo

OOP – orgán ochrany přírody

ORP – obec s rozšířenou působností

PR – přírodní rezervace

PP – přírodní památka

SDO – souhrn doporučených opatření

ÚSES – Územní systém ekologické stability

ÚSOP – Ústřední seznam ochrany přírody

ZCHÚ – zvláště chráněné území

ZOPK – zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Mgr. Michal Gerža

Sedloňov 133, 517 91 Deštné v Orlických horách

tel.: 776829741, e-mail: gerzamichal@centrum.cz

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

- Tabulky:** Příloha T1 – **Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich** (Tabulka k bodům 2.4.3 a 3.1.2).
Příloha T2 – **Popis dílčích úseků – jemnější rozdělení PP podle stavu břehových porostů a charakteru koryta** (Tabulka k bodům 2.4.3 a 3.1.2).
Příloha T3 – **Parametry prostředí pro předměty ochrany (vranka obecná a mihule potoční)** (Tabulka k bodu 3.1.1).
- Mapy:** Příloha M1 – **Orientační mapa s vyznačením území**
Příloha M2 – **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**
Příloha M3 – **Mapa dílčích ploch a objektů**
- Vrstvy:** Příloha V1 – **Digitální grafické znázornění průběhu hranic dílčích ploch**
- Fotografie:** Příloha F1 – **Fotodokumentace**

Příloha T1 – Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

označení dílčí plochy	výměra (ha)	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost	termín provedení	interval provádění
1	0,1892	Upravený úsek Dědiny zasahující do intravilánu obce Podbřezí. Koryto toku má víceméně lichoběžníkový profil, ale díky přirozené renaturaci má již celkem přírodní charakter. V břehovém porostu dominuje olše lepkavá.	Bez navrhovaného zásahu.			
2	1,9762	Tok Dědiny přírodního charakteru se smíšenými břehovými porosty s převahou olše lepkavé. V břehových porostech hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), dále árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>) a sněženka podsněžník (<i>Galanthus nivalis</i>). Výskyt výrazných břehových nátrží, v jedné z nich je monitorováno tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>). Nesanovat bez řádného zdůvodnění břehové nátrže a podporovat výskyt dřevní hmoty v korytě toku. V úseku by nemělo docházet k těžbě splavenin.	Odstranění hybridních topolů v břehových porostech a výsadba stanovištně vhodných původních druhů dřevin (olše lepkavá, javor klen, dub letní, jilmy, jasan se z důvodu jeho aktuální epidemické nekrózy nedoporučuje). Doporučují se odrostky 121 – 250 cm. Včetně následné údržby. Hybridní topoly se vyskytují i v navazující části DP 3 a opatření platí i pro tuto část.	3		jednorázové opatření, možné rozdělení na etapy
			Likvidace většího porostu invazní křídlatky japonské (<i>Reynoutria japonica</i>) přibližně na 50°15'46,8"N, 16°12'27,7"E. Postup likvidace se bude řídit příslušným standardem péče o přírodu a krajinu (Pergl et al. 2016).	2		každoročně, v závislosti na efektivitě zásahů
3	0,4096	Výrazněji upravený úsek Dědiny (napřímený, zahloubený, částečně s opevněnými břehy). Břehové porosty jsou na většině délky DP v různé míře redukovány. Roztroušený výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>) a ojediněle sněženky podsněžníku (<i>Galanthus nivalis</i>).	Bez navrhovaného zásahu. (odstranění topolů viz návrh pro DP 2)			
4	0,2510	Výrazně upravený úsek Dědiny s břehy tvořenými kamenným záhozem. Doprovodné břehové porosty jsou značně redukovány. V ř. km 33,660 je těleso silničního mostu. Úsek je z velké části obklopen zástavbou obce Chábory.	Bez navrhovaného zásahu.			
5	0,0794	Úsek výrazněji ovlivněn rozdělovací objektem v Cháborech v ř. km 33,537 – podjezí a úsek částečně ve vzduť jezu. Objekt je	Migrační zprůchodnění rozdělovacího objektu pro ichtyofaunu a kruhoústé.	2		

		migračně neprostupný. Pomístní stabilizace břehů koryta kamenným záhozem. Zachovalé břehové porosty s dominantní olší lepkavou.	Opatření je navrženo nad rámec plánu péče o ZCHÚ. Jeho plnění bude provedeno v rámci realizace záměru protipovodňového opatření „Dědina, Mělčany, Suchá retenční nádrž“.			
6	3,6067	Velice zachovalý meandrující úsek Dědiny přirozeného charakteru se smíšenými břehovými porosty. V konkávních tvarech meandrů výskyt i výrazných břehových nátrží. V břehových porostech roztroušený až hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), roztroušeně árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>) a vzácně sněženky podsněžníku (<i>Galanthus nivalis</i>). V úseku evidováno několik tradičních hnízdišť ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>). Nesanovat bez řádného zdůvodnění břehové nátrže a podporovat výskyt dřevní hmoty v korytě toku. V úseku by nemělo docházet k těžbě splavenin.	Bez navrhovaného zásahu.			
7	0,5922	V minulosti napřímený úsek Dědiny převážně lemující intravilán obce Mělčany, bez náplavů a jen s nevýraznými (mělkými) tůněmi. Břehy částečně stabilizované (opěrné zdi, kamenný zához). Břehové porosty jsou v různé míře redukovány.	Bez navrhovaného zásahu.			
8	0,5700	Zachovalý úsek Dědiny přirozeného charakteru. Ojediněle zpevnění břehu kamenným záhozem či dřevěnými palisádami. Zachovalejší smíšené břehové porosty, s jen velmi roztroušeným výskytem bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), ojediněle árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>) a sněženky podsněžníku (<i>Galanthus nivalis</i>). V úseku jsou evidována 2 tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>).	Bez navrhovaného zásahu.			
9	0,5922	Celkem přírodní úsek Dědiny, vzácně zpevnění břehu kamenným záhozem či dřevěnými palisádami. Smíšené břehové porosty nejsou plně zapojené. Ojedinělý výskyt árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>). Na levém břehu se rozkládá průmyslový areál.	Bez navrhovaného zásahu.			

Naléhavost

1. stupeň - zásah nutný (nelze odložit, je nutný pro zachování předmětu ochrany)
2. stupeň - zásah potřebný (jeho neprovedení neohrožuje existenci předmětu ochrany, zhorší však jeho kvalitu)
3. stupeň - zásah doporučený (odložitelný, jeho neprovedení neohrožuje existenci ani kvalitu předmětu ochrany v období platnosti plánu péče, jeho provedení však povede k jeho zlepšení).

Příloha T2 – Popis dílčích úseků – jemnější rozdělení PP podle stavu břehových porostů a charakteru koryta

DP	úsek	popis
1	1A	Upravený úsek Dědiny zasahující do intravilánu obce Podbřeží a navazující na těleso silničního mostu. Koryto toku má víceméně lichoběžníkový profil, ale díky přirozené renaturaci má již celkem přírodní charakter. Dno je převážně šterkovité. V břehovém porostu dominuje olše lepkavá.
2	2A	Tok Dědiny přírodního charakteru s pestrými břehovými porosty (olše lepkavá, jasan, klen, lípa, habr) bez výrazné dominanty. Na pravém břehu ve spodní části podél zahrad výskyt zplanělého pérovniku pštrosího (<i>Matteuccia struthiopteri</i>).
	2B	Úsek Dědiny s břehy částečně zpevněnými kamenným záhozem, ale už přírodního charakteru. Břehové porosty jsou tvořeny zejména hybridními topoly a jasanem, dále olše lepkavá, klen, lípa. Roztroušený až hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>).
	2C	Krátký úsek se sporadickým břehovým doprovodem (jen v levobřeží porosty mladších olší). V úseky se vyskytují šterkové náplavy a výrazná břehová nátrž v konkávním oblouku meandru – tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>), v roce 2022 neobsazené. Na levém břehu výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>).
	2D	Přirozený tok Dědiny s pestrými břehovými porosty (olše lepkavá, jasan, klen aj.) bez výrazné dominanty. Levobřeží tvoří opuková skalní stěna. Roztroušený až hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>).
	2E	Krátký úsek s pravidelně káceným břehovým doprovodem pod elektrickým vedením. Výskyt jen křovité formace bezu, střemchy, klenu, olše, svídy z výmladků. Hojný výskyt invazní netýkavky žláznaté (<i>Impatiens glandulifera</i>), též výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>).
	2F	Úsek přirozeného toku Dědiny s pestrým břehovým porostem s převahou olše lepkavé. Roztroušený až hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>). Přibližně uprostřed na pravém břehu tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>), v roce 2022 obsazené
	2G	Přirozený tok Dědiny s břehovým porostem s převahou olše lepkavé, v pravobřeží je hojný výskyt hybridních topolů, dále jasan, kleny aj. Až velmi hojný výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), roztroušeně, místy i dosti hojně árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).
3	3A	Výrazněji upravený úsek Dědiny, zpevněné zejména levobřeží podél zástavby a podél cesty. Břehové porosty jsou na levobřeží tvořeny mladšími nezapojenými dřevinami, v pravobřeží hybridní topoly. Roztroušeně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).
	3B	V minulosti napřímený tok Dědiny, částečně renaturovaný. V břehovém porostu převažují olše lepkavá, jasan ztepilý a klen. Roztroušeně, na levém břehu i hojně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a jen vzácně árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).
4	4A	Výrazně upravený úsek Dědiny s břehy tvořenými kamenným záhozem. Doprovodné břehové porosty jsou tvořeny zapojenými křovitými formacemi s klenem, olší, jívou, břízou, jasanem, vrbov křehkou a dalšími dřevinami. V km 33,660 těleso silničního mostu.
5	5A	Úsek částečně ve vzdušném rozdělovacího objektu Chábory km 33,537. Objekt migračně neprostupný. Pomístní stabilizace břehů koryta kamenným záhozem. Zachovalé břehové porosty s dominantní olší lepkavou.
6	6A	Velice zachovalý meandrující úsek Dědiny přirozeného charakteru, roztroušeně větší i menší šterkové náplavy, výskyt i větších tůní, v konkávním obloucích několik výrazných břehových nátrží. Ojedinelé zpevnění nátrží kamenným záhozem. Zachovalé pestré břehové porosty bez výrazné dominanty, tvořené klenem, mlčcem, olší lepkavou, jasanem, jílmou, duby, habrem, lípou srdčitou. V celém úseku roztroušeně, pomístně i hojně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a roztroušeně árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>). V úseku evidována 3 tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>), v roce 2022 obsazeno jedno.
	6B	Přirozený tok Dědiny s břehovým porostem tvořeným dřevinami mladší kategorie. Především se vyskytuje osika a vrba křehká, jasan a olše lepkavá. Roztroušeně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).
	6C	V minulosti napřímený tok Dědiny zpevněným záhozem, ale již celkem přírodního

		charakteru. V břehovém porostu převažují jasan ztepilý a mléč.
	6D	Zachovalý meandrující úsek Dědiny přirozeného charakteru, roztroušeně menší šterkové náplavy, výskyt spíše menších tůní. Pomístní zpevnění břehů kamenným záhozem. Zachovalé pestré břehové porosty tvořené hlavně klenem, mléčem, jasanem, dále dubem, olší lepkavou a jilmy. Jen místy jsou břehové porosty více redukované – proředěné a úzké. V celém úseku roztroušeně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), ojediněle též árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>).
	6E	V minulosti napřímený tok Dědiny zpevněným záhozem, v současné době renaturovaný. Břehové porosty jsou proředěné a tvoří je jen mladší dřeviny, hlavně jasany.
7	7A	Úsek Dědiny pod strmým svahem s mladším pestřejším břehovým porostem v pravobřeží.
	7B	Krátký napřímený úsek Dědiny lemující zástavu. Levý břeh je zpevněn opěrnou zdí. Břehové porosty v pravobřeží jsou mladší, na přechodu keřového a stromového patra (převažuje jasan). V km 30,720 se nachází těleso silničního mostu (spodní konec úseku).
	7C	V minulosti napřímený tok Dědiny lemující intravilán, bez náplavů a jen s nevýraznými (mělkými) tůněmi. Na levém břehu podél zástavby jsou místy staré hroutící se opěrné zdi. Břehové porosty jsou pestřejší bez výraznější dominanty. Vliv přilehlé zástavby – zahradní odpad, sečení podrostu. Sporadický výskyt bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>).
8	8A	Zachovalý úsek Dědiny přirozeného charakteru, četné menší šterkové náplavy a spíše menší tůně. Ojediněle zpevnění břehu kamenným záhozem či dřevěnými palisádami. Zachovalejší pestré břehové porosty s mírnou převahou jasanu, dále výskyt kleny, mléče, habru, jilmů, olše lepkavé. V celém úseku jen velmi roztroušeně bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a jen ojediněle árón plamatý (<i>Arum maculatum</i>). V úseku jsou evidována 2 tradiční hnízdiště ledňáčka říčního (<i>Alcedo atthis</i>), z toho jedno v roce 2022 obsazeno.
9	9A	Celkem přírodní úsek Dědiny s roztroušenými menšími šterkovými náplavy a menšími tůněmi. Vzácně zpevnění břehu kamenným záhozem či dřevěnými palisádami. Břehové porosty nejsou plně zapojené, mírná převaha jasanu, dále olše lepkavé, jilmů, habru, javorů. Na horním konci průsek elektrického vedení. Ojedinělý výskyt árónu plamatého (<i>Arum maculatum</i>). Na levém břehu se rozkládá průmyslový areál.

Příloha T3 – Parametry prostředí pro předměty ochrany (vranka obecná a mihule potoční) (převzato z dokumentu SDO)

Stanovené environmentální cíle dle požadavků Rámcové směrnice o vodě 2000/60/ES

CÍL	mihule potoční	vranka obecná	vysvětlení, odkaz, literatura
habitat	migrační prostupnost, nízké obsádky lososovitých ryb	nízké obsádky lososovitých ryb, omezení rybářského hospodaření	nízké obsádky lze chápat jako početnosti odpovídající přirozenému stavu a typu toku. V případě výrazného poklesu populace by mělo dojít k úpravě rybářského hospodaření.
hydromorfologie	přirozený charakter toku, dno s přirozenou variabilitou substrátů, různorodý charakter proudění, ukládání bahnitých náplavů, nízká úroveň zahloubení koryta, průtok odpovídající alespoň minimálnímu zůstatkovému průtoku		Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s. minimální zůstatkový průtok dle § 36 zákona o vodách (254/2001 Sb.)
T vody	≤ 20°C	≤ 18 °C	Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s.
O₂	≥ 9 mg/l	≥ 10 mg/l	Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s.
vodivost	≤ 80 (mS/m)	≤ 80 (mS/m)	Orientační hodnota, stanovená na základě zpráv z monitoringů, která by neměla být překročena.
pH	6,5-7,5	6,5-7,5	Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s.
BSK₅	≤ 4 mg/l	≤ 2,5 mg/l	Hanel, L., Lusk, S. (2005) Ryby a mihule České republiky: rozšíření a ochrana. Vlašim: ZO ČSOP Vlašim. 438 s.
NO₂⁻	≤ 0,6 mg/l	≤ 0,6 mg/l	Nářízení vlády č. 71/2003 Sb. o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod (cílový stav pro lososové vody)
NH₄⁺	≤ 0,04 mg/l	≤ 0,04 mg/l	Nářízení vlády č. 71/2003 Sb. o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod (cílový stav pro lososové vody)
NO₃⁻	≤ 20 mg/l	≤ 20 mg/l	Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s.
N celk.	6 mg/l	6 mg/l	Průměrná roční hodnota NEK-RP dle NV č. 61/2003 Sb.
P celk.	0,15 mg/l	0,15 mg/l	Průměrná roční hodnota NEK-RP dle NV č. 61/2003 Sb.
Fe²⁺	≤ 0,1 mg/l	≤ 0,1 mg/l	Hanel, L. (1995) Ochrana ryb a mihulí: Metodika ČSOP č. 10. Vlašim. 139 s. Preconsultation report: Proposed EQS for Water Framework Directive Annex VIII substances:iron (total dissolved)
ropné látky vizuálně	Nesmí vytvářet viditelný film na hladině	Nesmí vytvářet viditelný film na hladině a mít nepříznivý vliv na ryby	Nářízení vlády č. 71/2003 Sb. o stanovení povrchových vod vhodných pro život a reprodukci původních druhů ryb a dalších vodních živočichů a o zjišťování a hodnocení stavu jakosti těchto vod (cílový stav pro lososové vody)
index saprobity	~ 1,3	~0,7	Hanel, L., Lusk, S. (2005) Ryby a mihule České republiky: rozšíření a ochrana. Vlašim: ZO ČSOP Vlašim. 438 s.

PCB	$\leq 5 \cdot 10^{-6}$ mg/l	$\leq 5 \cdot 10^{-6}$ mg/l	Hanel, L., Lusk, S. (2005) Ryby a mihule České republiky: rozšíření a ochrana. Vlašim: ZO ČSOP Vlašim. 438 s.
-----	-----------------------------	-----------------------------	---

Vysvětlivky:

Environmentálním cílem se rozumí souhrnné optimální hodnoty indikačních parametrů pro předměty ochrany (pro něž bylo konkrétní chráněné území zařazeno do Registru chráněných území), které jsou definovány rozpětím v případě fyzikálně chemických složek, popř. popisem v případě hydromorfologie či habitatu.

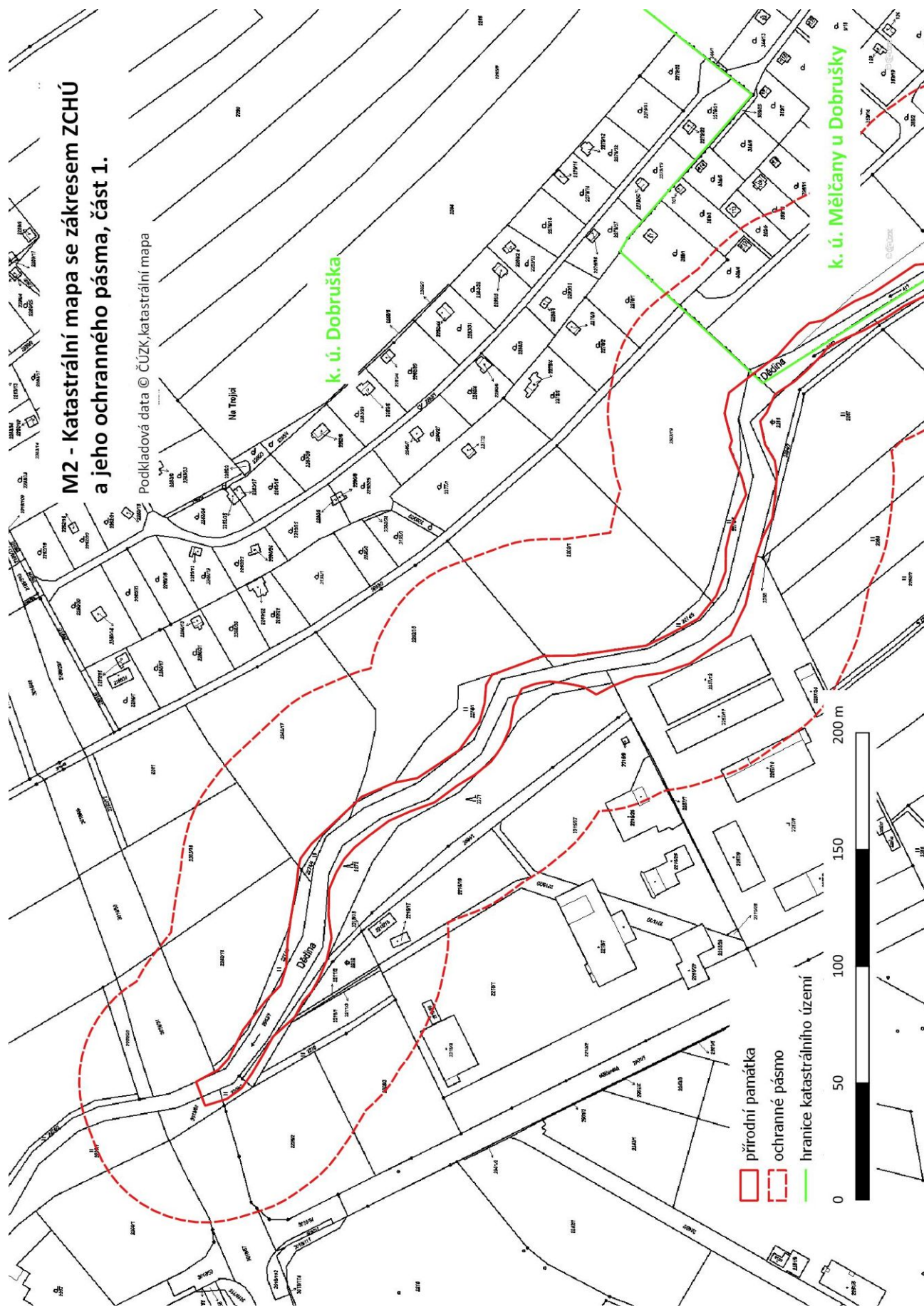
Indikační parametr je taková charakteristika prostředí, jež má zásadní vliv na daný předmět ochrany a jehož sledováním je možno zachytit vývoj prostředí a potažmo vývoj sledovaného předmětu ochrany. Indikační parametry jsou vybírány na základě významnosti pro daný druh, ale také podle dostupných možností daný parametr sledovat. Indikační parametry se rozlišují na přímé (tzv. primární) a nepřímé (sekundární).

Přímými parametry jsou parametry určující fyzikálně-chemické hodnoty vodního prostředí. Fyzikálně-chemické parametry byly stanoveny na základě výčtu parametrů provozního monitoringu, zajišťovaného státními podniky Povodí. Velké množství parametrů se jeví jako nerelevantní pro konkrétní fenomén, případně by rozkolísanost získaných hodnot zabránila smysluplnému vyhodnocení, a proto nebyly při stanovování environmentálních cílů brány v potaz. V řadě případů není možné na základě dostupných údajů stanovit konkrétní hodnotu cíle, ale pouze označit jeho významnost pro daný druh.

Nepřímými parametry – avšak obecně významnějšími, jsou biologické složky – zde uváděny habitat a hydromorfologie.

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 1.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

k. ú. Dobruška

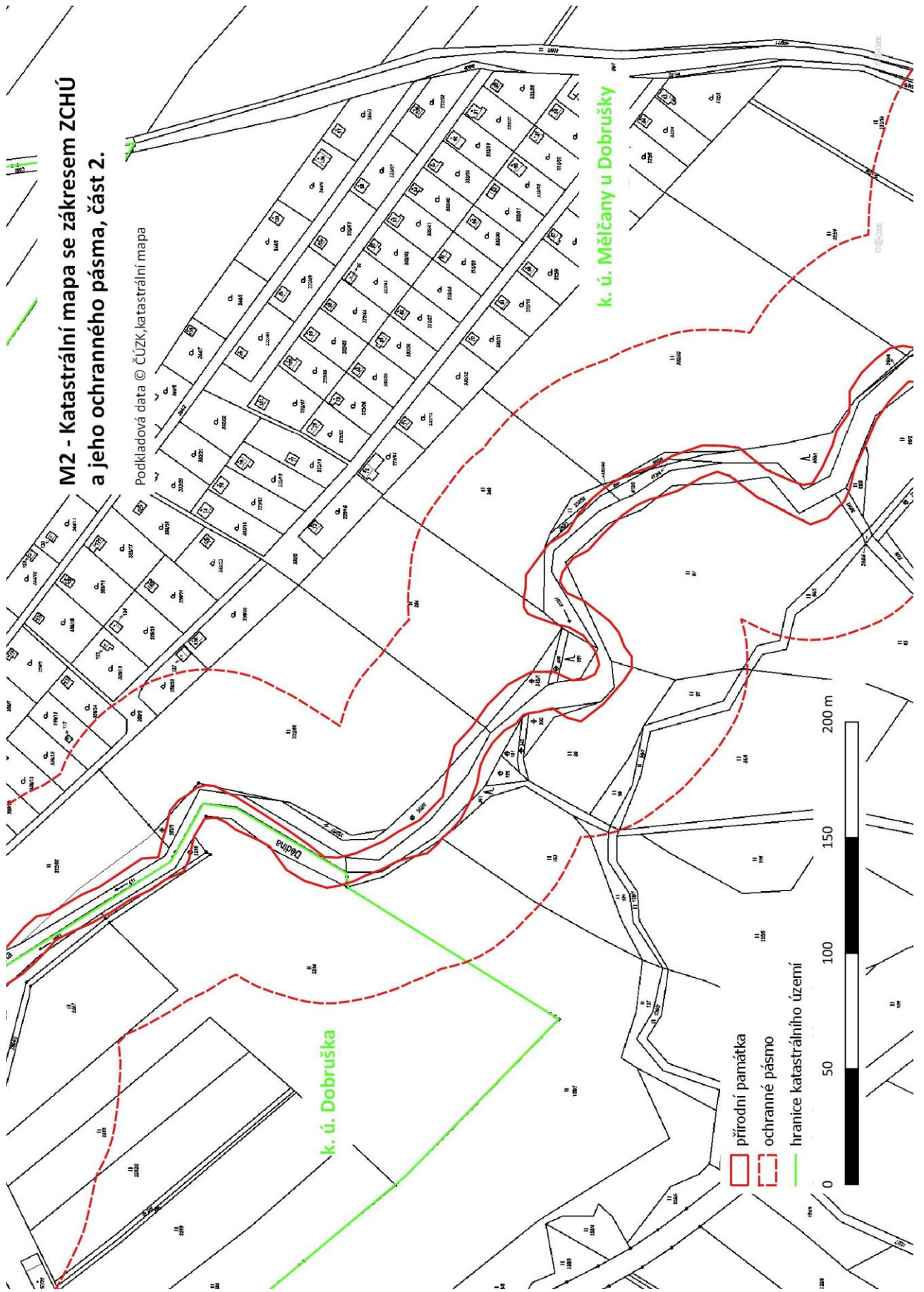
k. ú. Mělčany u Dobrušky

- přírodní památka
- - - ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

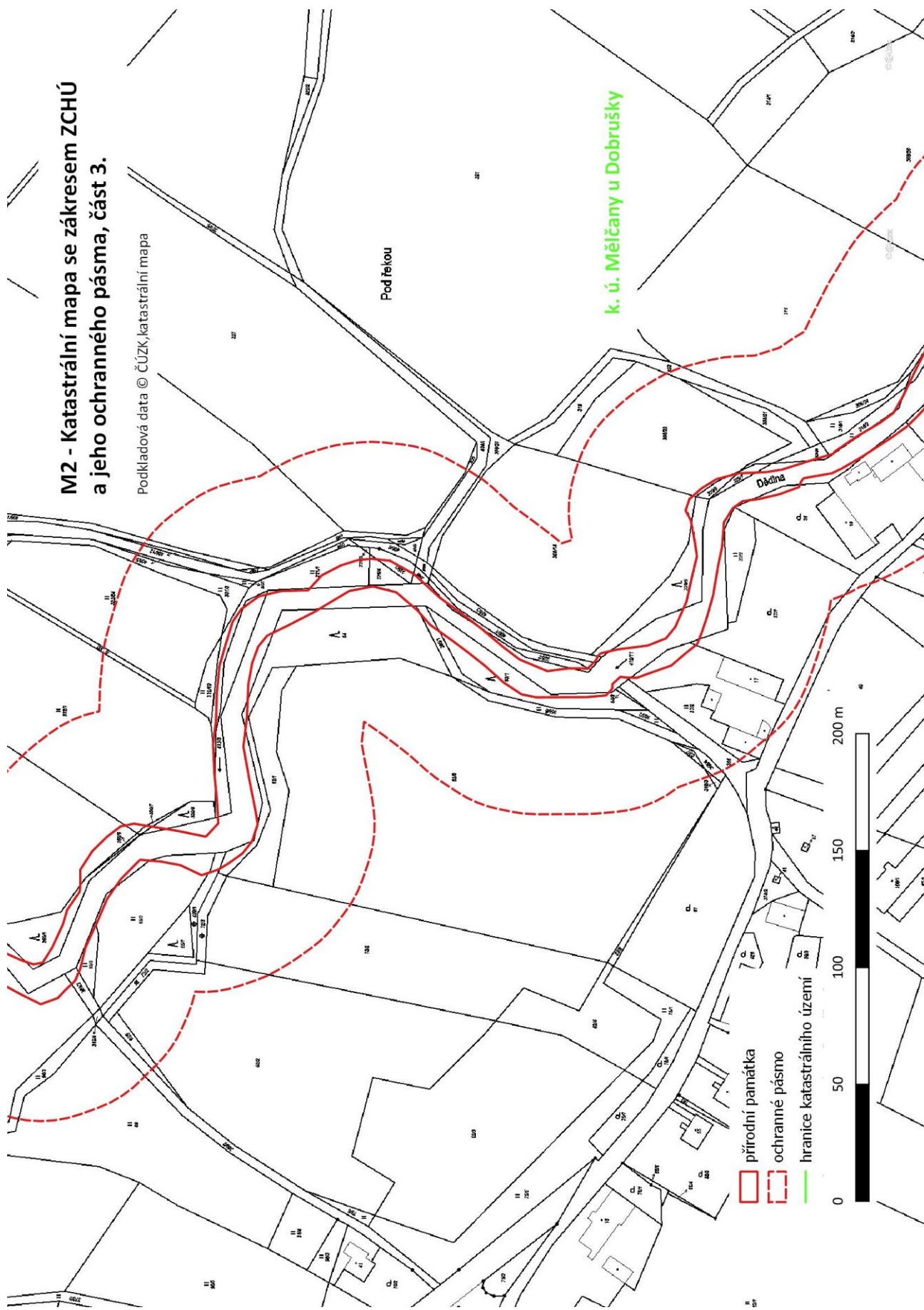
M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 2.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 3.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

Pod Fejkou

k. ú. Měličany u Dobrušky

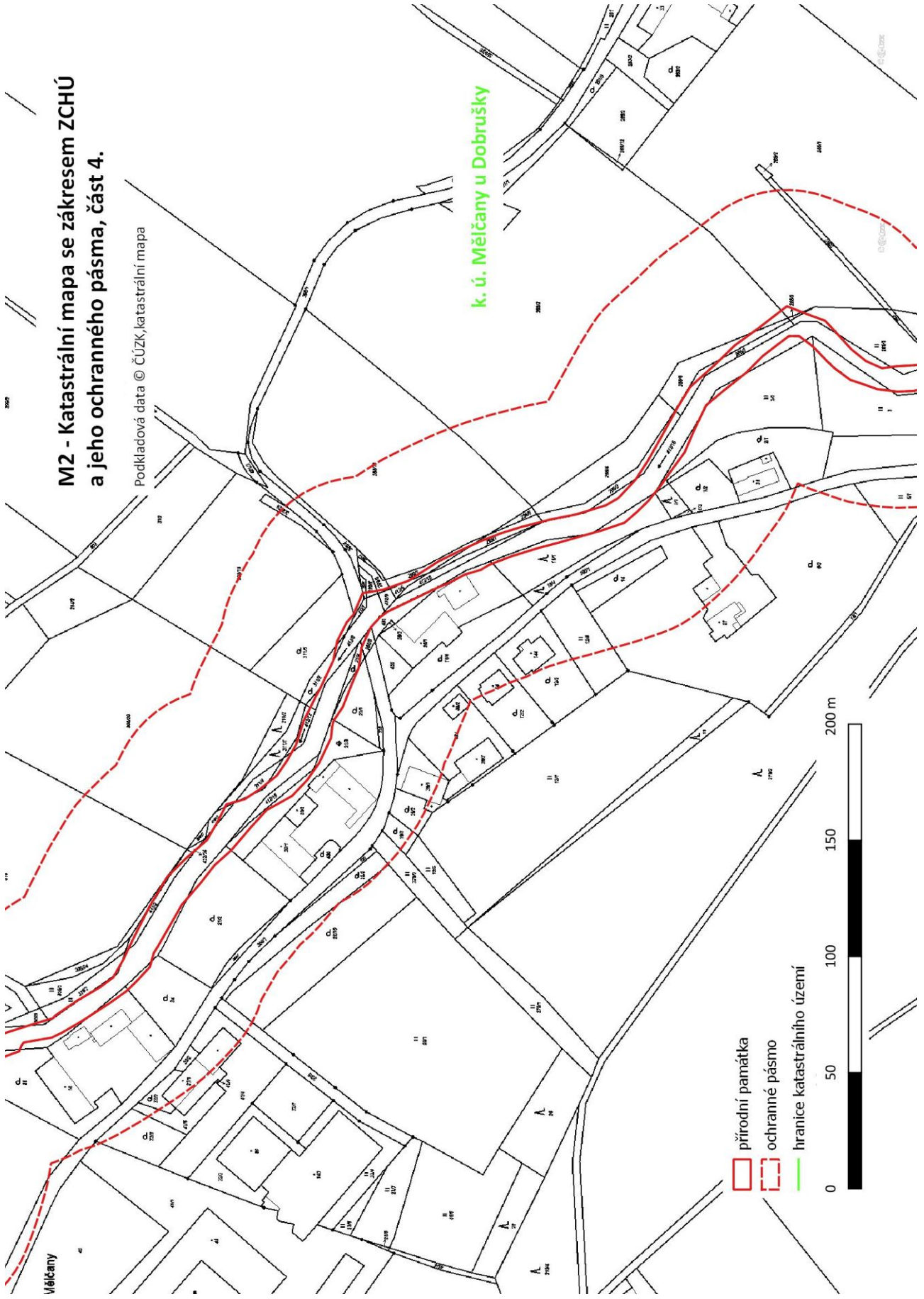
- přírodní památka
- ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

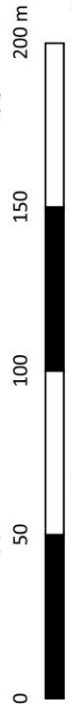
M2 - Katastrální mapa se zákřesem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 4.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

k. ú. Mělčany u Dobrušky

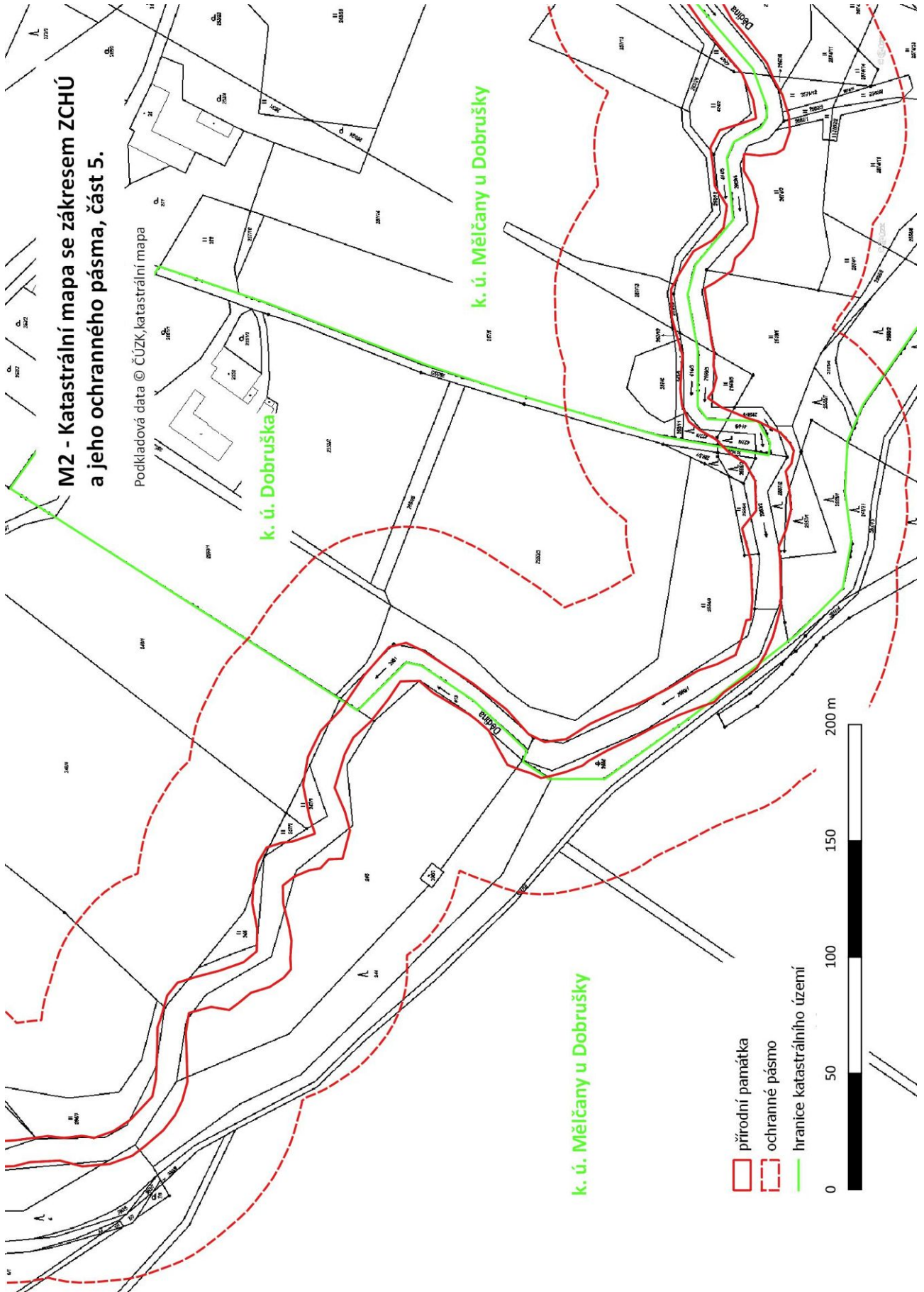

- přírodní památka
- ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 5.

Podkladová data © ČÚJK, katastrální mapa

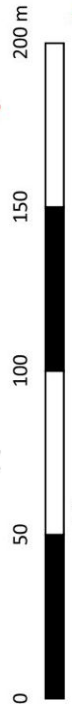

k. ú. Dobruška

k. ú. Mělčany u Dobrušky

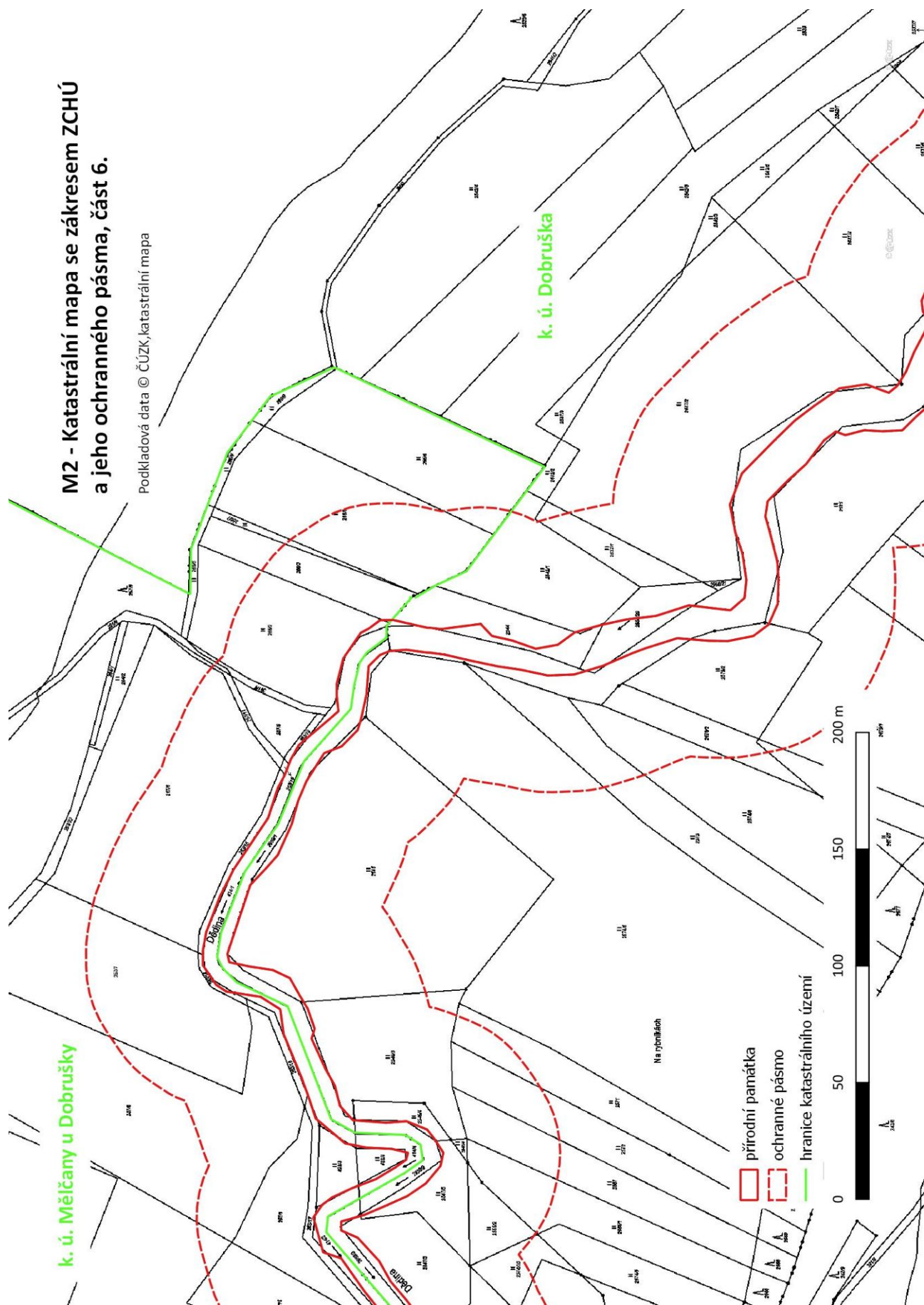
k. ú. Mělčany u Dobrušky

- přírodní památka
- ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 6.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

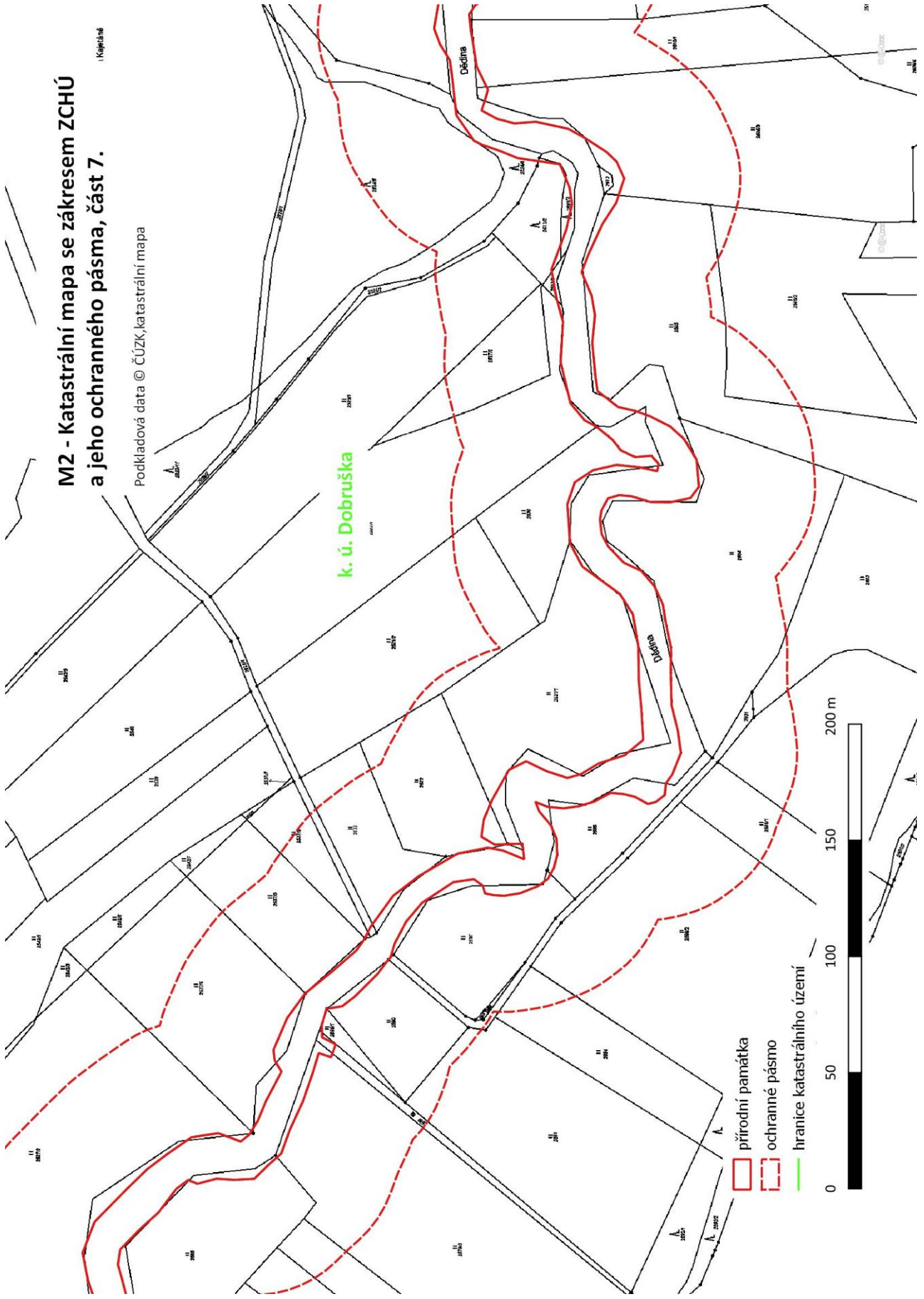

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 7.

(Krajinná)

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

k. ú. Dobruška

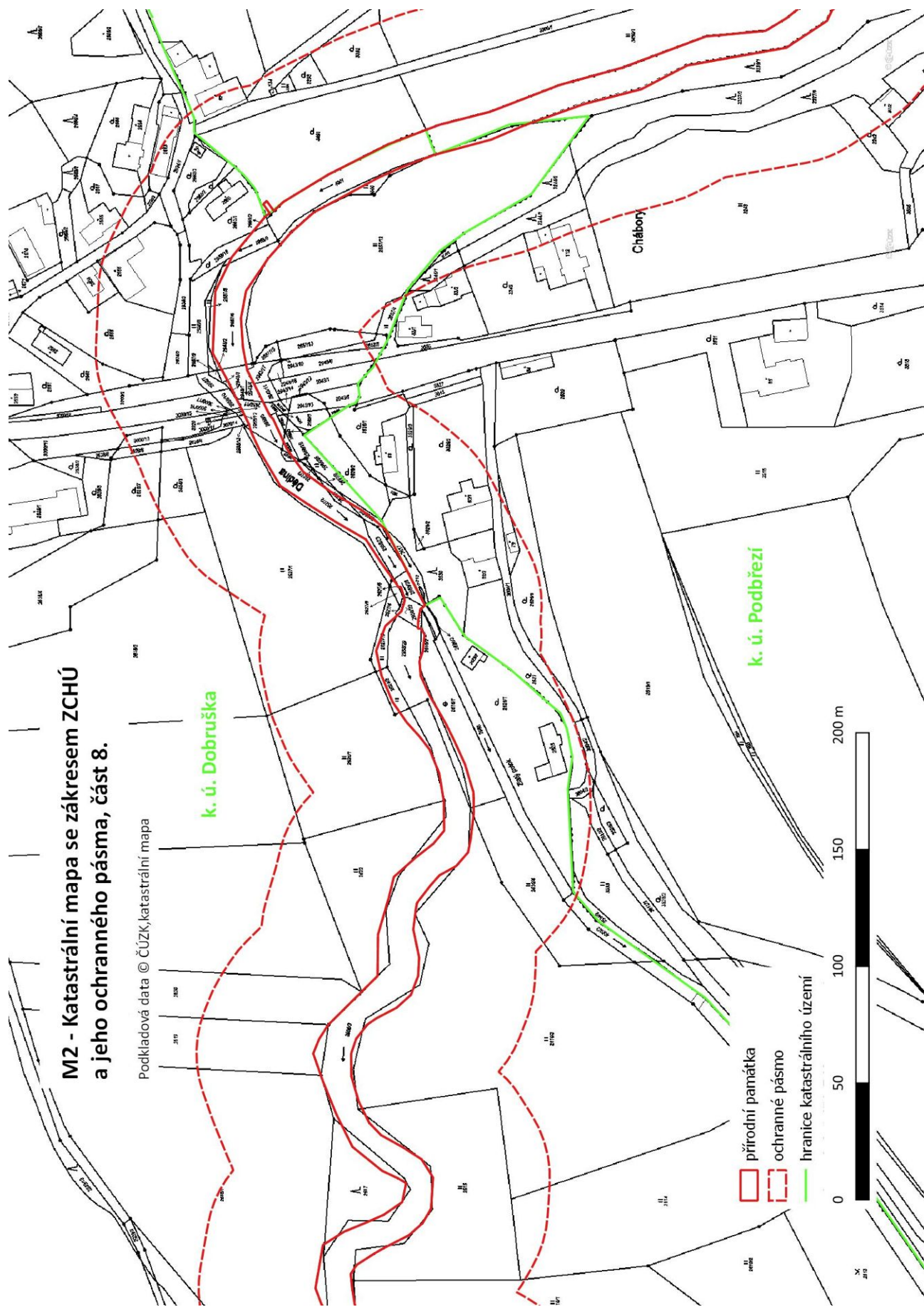

- přírodní památka
- ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

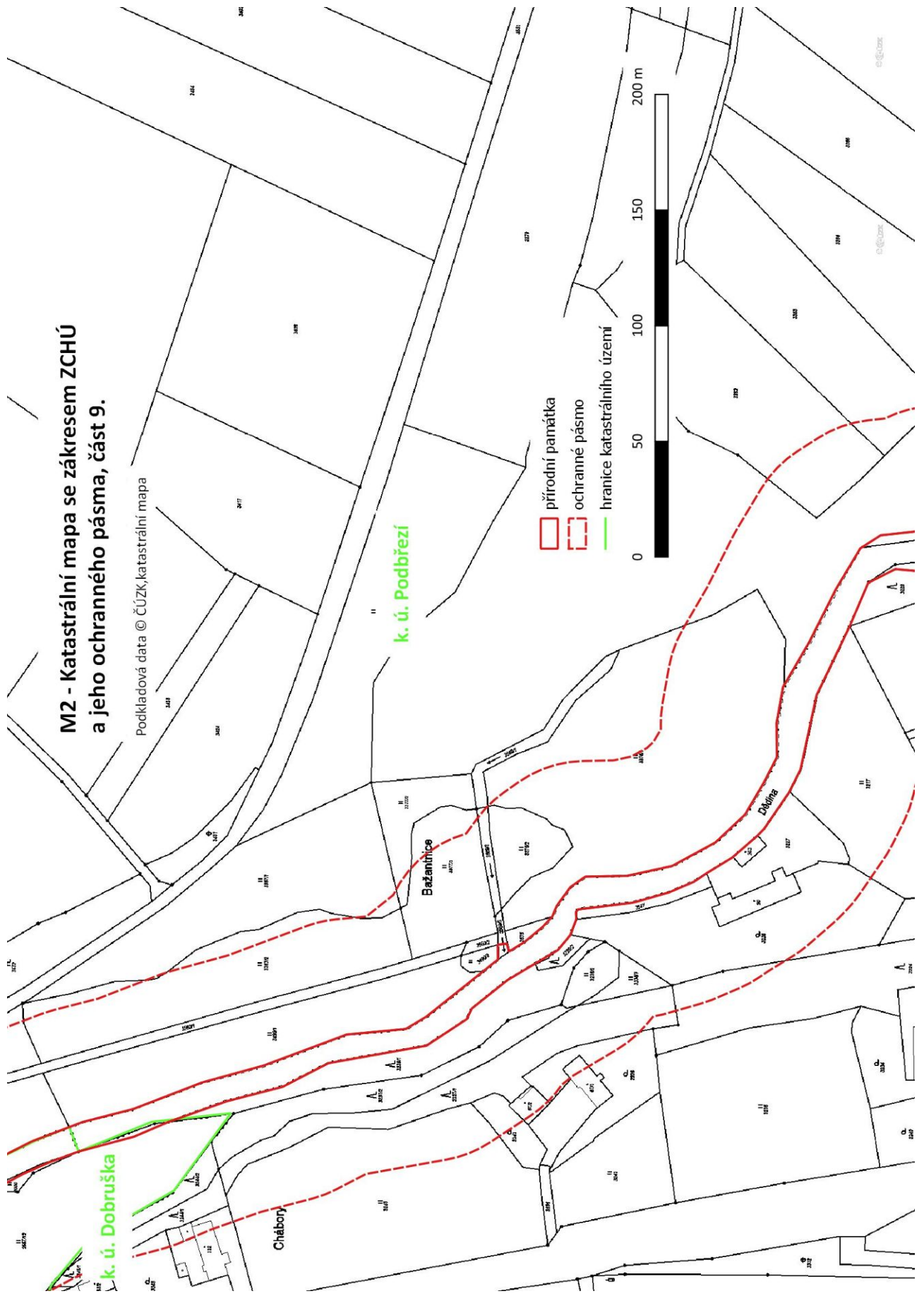
M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 8.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 9.

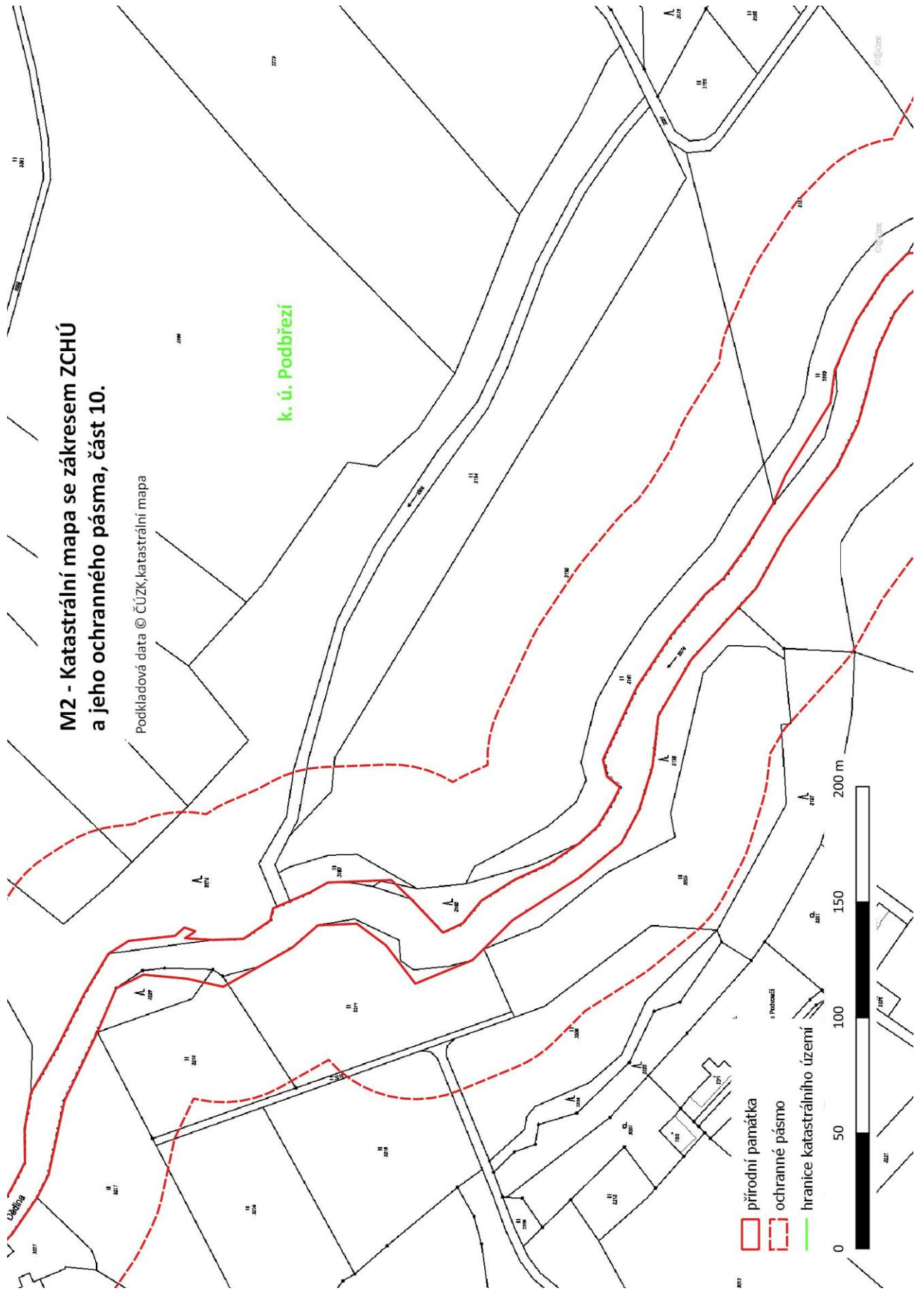
Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

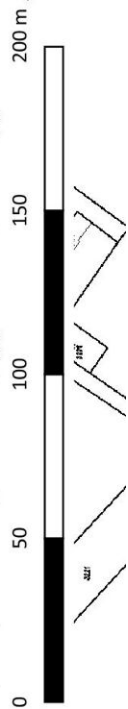
M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 10.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

k. ú. Podbřeží

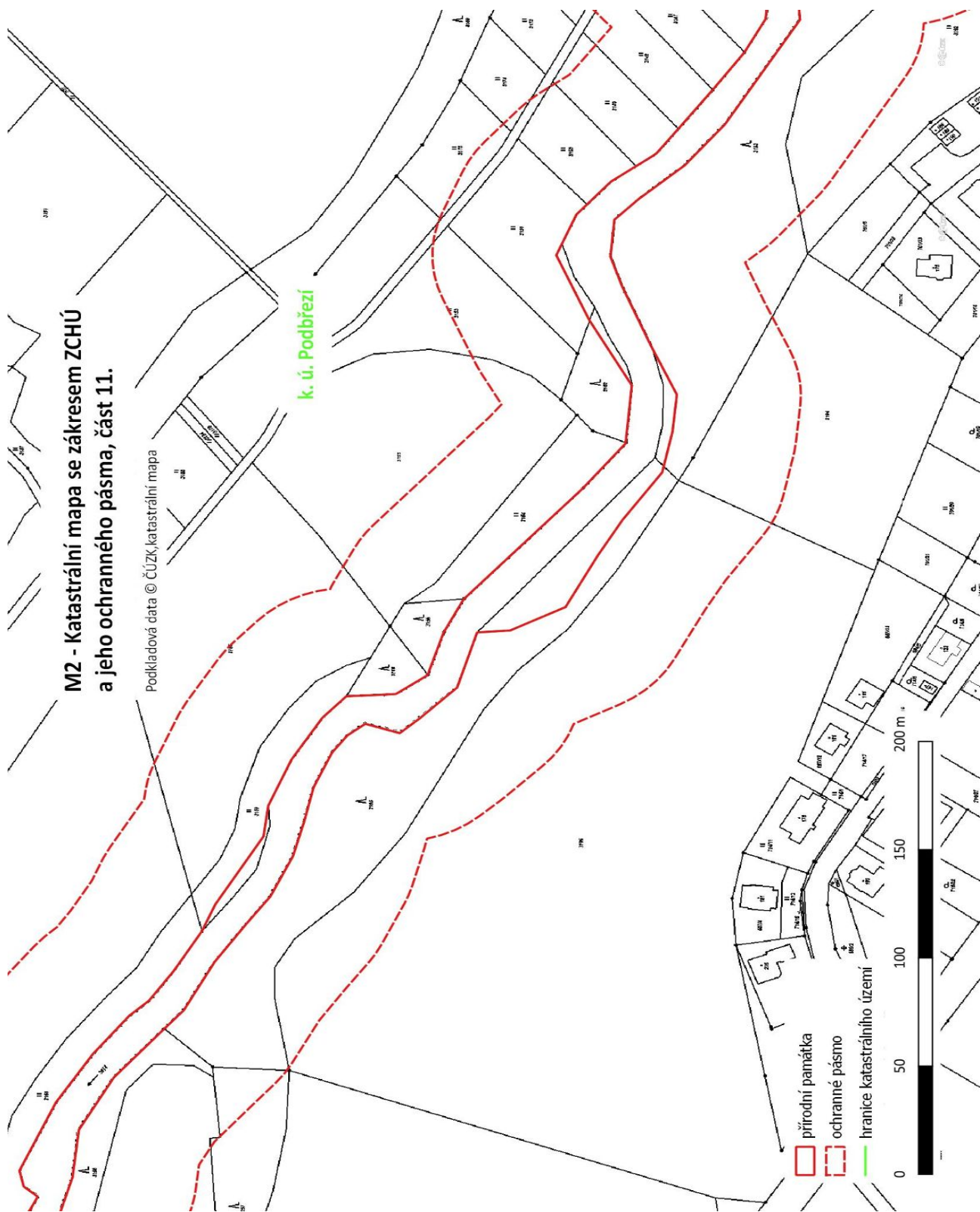

- přírodní památka
- ochranné pásmo
- hranice katastrálního území

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 11.

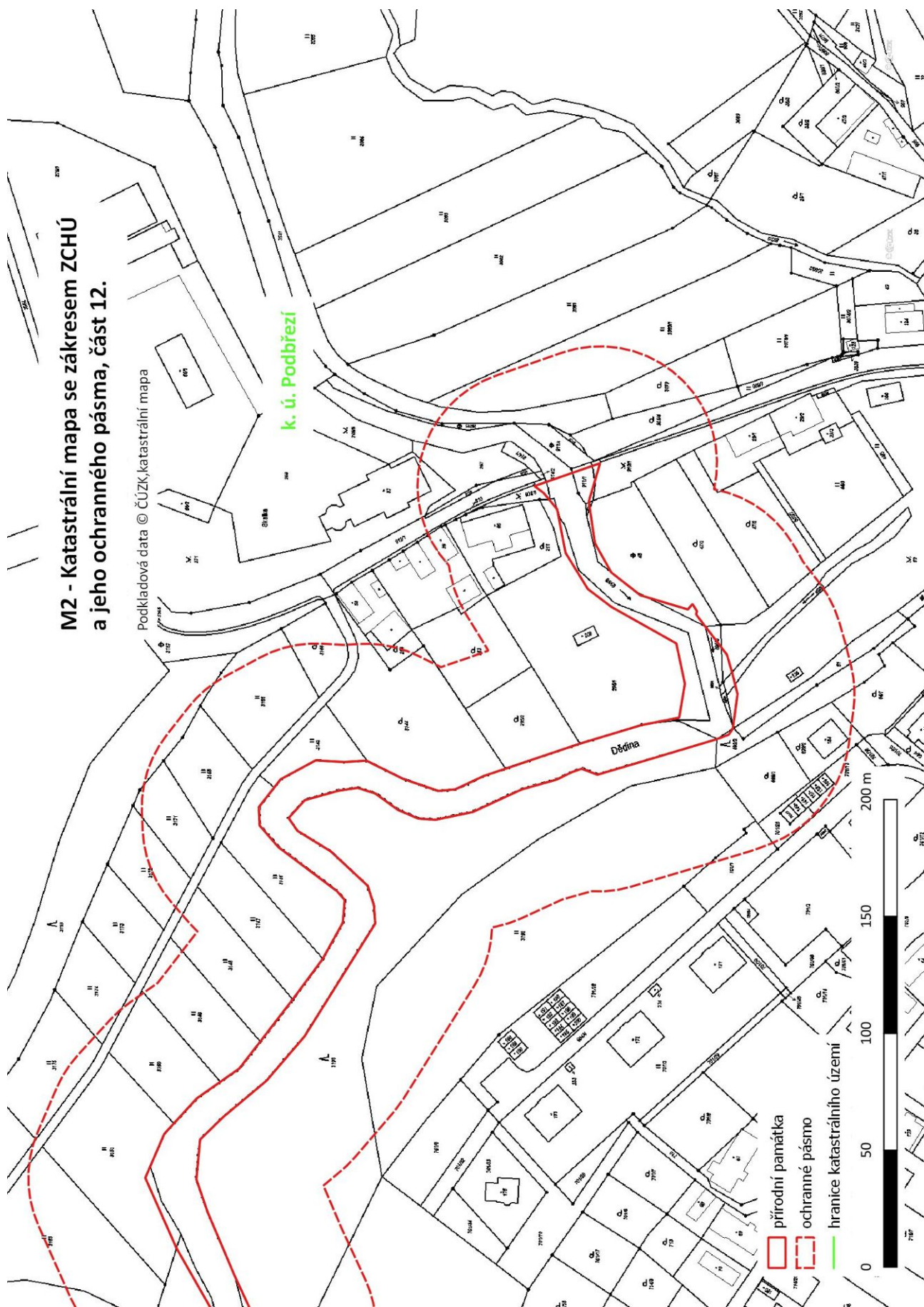
Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

M2 - Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma, část 12.

Podkladová data © ČÚZK, katastrální mapa

k. ú. Podbřezí

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů, SZ část

Číslo označující dílčí plochy, písmena úseky (popis v příloze T2)

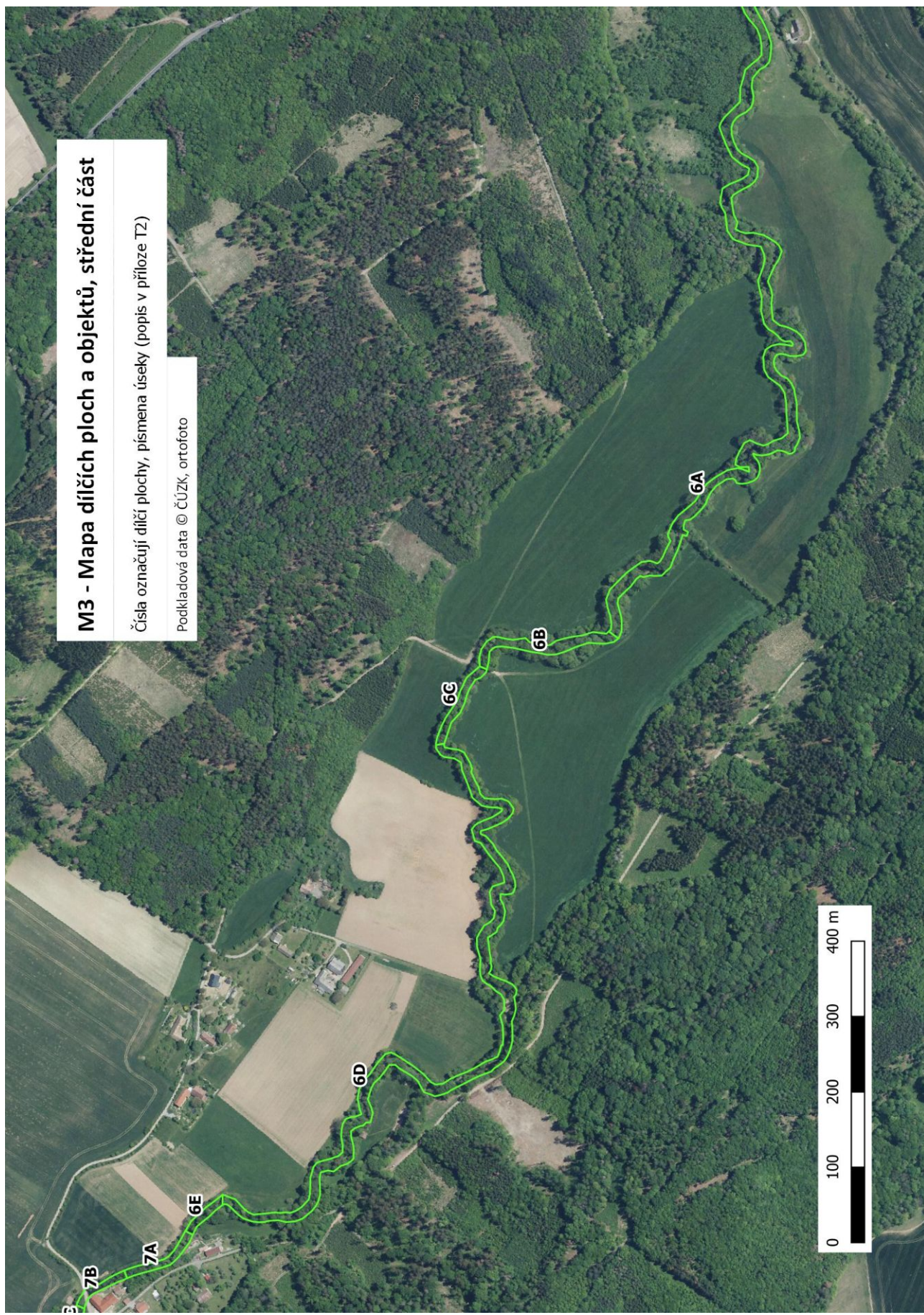
Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů, střední část

Číslo označují dílčí plochy, písmena úseky (popis v příloze T2)

Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

M3 - Mapa dílčích ploch a objektů, JV část

Čísła označujú dílčí plochy, písmena úseky (popis v příloze T2)

Podkladová data © ČÚZK, ortofoto

Příloha F1 – Fotodokumentace

Foto 1 a 2: Různé podoby toku Dědiny. Víceproudné úseky mezi obcemi Podbřezí a Chábory. Michal Gerža, 28. 7. 2022.

Foto 3 a 4: Různé podoby toku Dědiny. Hlubší tůňě mezi obcemi Chábory a Mělčany. Michal Gerža, 28. 7. 2022.

Foto 5. Výrazné meandrování Dědiny v ploché nivě mezi obcemi Chábory a Mělčany. Filip Laštovic, 8. 5. 2014.

Foto 6: Dědina s břehovými porosty je obklopena převážně zemědělsky využívanými pozemky. Michal Gerža, 28. 7. 2022.

Foto 7 a 8: Pomístní stabilizace břehů kamenným záhozem. Michal Gerža, 12. 4. a 28. 7. 2022.

Foto 9: Dlouhá a vysoká břehová nátrž pod Podbřezím je ideálním stanovištěm pro hnízdění ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). Stabilizace takového břehu je zcela nežádoucí. Michal Gerža, 12. 4. a 28. 7. 2022.

Foto 10: Mrtvé dřevo v toku je velmi důležité pro celou řadu významných živočichů. Michal Gerža, 28. 7. 2022.

Foto 11: Árón plamatý (*Arum maculatum*) se v břehových porostech Dědiny v úseku PP vyskytuje roztroušeně. Michal Gerža, 12. 4. 2022.

Foto 12: Bledule jarní (*Leucojum vernalis*) roste téměř v celém úseku PP, místy i velmi hojně. Michal Gerža, 12. 4. 2022.

Foto 13: Značkovací místo vydry říční (*Lutra lutra*) na písčitém náplavu. Dědina v úseku PP je součástí jejího stálého teritoria. Michal Gerža, 12. 4. 2022.

Foto 14: Stopy vydry říční (*Lutra lutra*) v náplavu. Filip Laštovic, 31. 8. 2022.

Foto 15. Na území PP Dědina u Dobrušky se nachází mimořádně početná populace vzácného páskovce kroužkovaného (*Cordulegaster boltoni*). Jan Ježek, 2022.

Obr. 16. Ledňáček říční (*Alcedo atthis*) u obsazeného hnízda pod obcí Podbřezí. Filip Laštovic, 5. 8. 2022.

Foto 17: Střevle potoční (*Phoxinus phoxinus*) se vyskytuje hojně v celém úseku PP. Její populace silně narostla po roce 2012, kdy ji začali vysazovat rybáři. Na území PP nachází velmi vhodné podmínky. Michal Gerža, 6. 10. 2022.

Foto 18: Úlovek metamorfa mihule potoční (*Lampetra planeri*). Mihule se vyskytuje v celém úseku PP a má tu stabilizovanou a početnou populaci. Michal Gerža, 6. 10. 2022.